

OPŠTINA BIJELO POLJE

PLAN UPRAVLJANJA KOMUNALNIM I NEOPASNIM GRAĐEVINSKIM OTPADOM U BIJELOM POLJU ZA PERIOD 2026-2029. GODINE

Bijelo Polje, oktobar 2026. godina

SADRŽAJ

1.**UVOD** 3
1.1.Pravni osnov....3
1.2.Razlozi za donošenje Plana 5
1.3.Period važenja Plana.... 5
1.4.Usklađenost sa Državnim planom.... 6
1.5.Ciljevi lokalnog plana.... 5
1.6.Opšti cilj.... 5
1.7.Specifični ciljevi i očekivani rezultati....7
1.8.Planski okvir i aktivnosti.... 8
1.9.Usklađenost sa zakonodavstvom i metodologija izrade....10
2.OSNOVNI PODACI O TERITORIJI BIJELOG POLJA....13
2.1. Geografski položaj i topografske karakteristike....13
2.2.Reljef i nadmorska visina....12
2.3.Geološki sastav....12
2.4. Hidrografija (vodene površine)....14
2.5. Riječni tokovi i površinske vode....15
2.6. Vodosnabdijevanje i izvorišta....15
2.7. Izazovi i zaštita vodnih resursa....16
2.8. Klimatske karaktertistike sa meteorološkim pokazateljima....16
2.9. Ekonomski razvoj....17
2.10.Poljoprivreda....17
2.11.Turizam....19
2.12. Naselja u urbanom i ruralnom dijelu Bijelog Polja....19
2.13.Zaštićena područja na teritoriji Bijelog Polja....24
2.14.Saobraćajna infrastruktura i broj vozila 27
3. **PRAVNI I INSTUTUCIONALNI OKVIR.**....29
3.1. Zakonodavstvo Evropske unije u oblasti upravljanja otpadom 30
3.2. Nacionalni zakonodavni okvir 31
3.2.1.Državni plan upravljanja otpadom za period 2025-2029.godine 35
3.2.2. Nacionalna strategija i drugi planski dokumenti i strateška dokumenta iz oblasti upravljanja otpadom....35
3.3. Propisi Opštine Bijelo Polje u oblasti upravljanja otpadom 35

3.4.Strateški dokumenti na nivou Opštine Bijelo Polje.....36
3.5.Institucionalni okvir za upravljanje otpadom.....37

4. **PRESJEK POSTOJEĆEG STANJA UPRAVLJANJA KOMUNALNIM I NEOPASNIM GRAĐEVINSKIM OTPADOM**..... 39
4.1.Opšte karakteristike sistema upravljanja otpadom 39
4.2 Vrste i klasifikacija generisanog otpada..... 39
4.3. Sastav komunalnog otpada..... 40
4.4. Sistem sakupljanja i transporta komunalnog otpada..... 40
4.5. Organizacija sakupljanja otpada u Bijelom Polju.....41
4.6. Odvojeno sakupljanje komunalnog otpada.....
4.7. Postojeći tarifni sistem i način finansiranja usluga upravljanja otpadom.....41
4.8.Uslovi za reciklažu otpada i otvaranje Regionalnog centra.....41
4.9. Neuređena odlagališta otpada 44
4.10.Saniranje neuređenih odlagališta otpada u Bijelom Polju.....45
4.11.Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda (PPOV).....46
4.11.1.Karakteristike postrojenja za prečišćavanje voda (PPOV)..... 47
4.11.2. Biološki tretman - SBR - Sekvencijalni šaržni reaktor..... 52
4.11.3. Mjerenje kvaliteta vode na izlazu iz postrojenja.....56
4.11.4. Ugušćivanje mulja..... 56
4.11.5. Pogonska laboratorija..... 57
4.11.6. SCADA sistem..... 58
4.11.7. Oprema PPOV..... 59
4.11.8. Protiv-požarna zaštita..... 60
4.11.9.Instalacije..... 60
4.11.10. Moguće kulminiranje sa efektima drugih objekata..... 60
4.11.11. Korišćenje prirodnih resursa i energije..... 60
4.11.12. Stvaranje otpada..... 61
4.11.13. Zagađivanje i izazivanje neprijatnih mirisa..... 61
4.11.14. Ispuštanje u vodotoke..... 61
4.11.15. Odlaganje na zemljište..... 61
4.11.16. Buka, vibracije, toplota i zračenje..... 62
4.11.17. Rizik nastanka udesa (akcidenta), posebno u pogledu supstanci koje se koriste..... 62

4.11.18. Rizik za ljudsko zdravlje (zbog zagađenja vode, vazduha i drugo)..... 62
4.11.19. Vrste i karakteristike mogućeg uticaja projekta na životnu sredinu..... 62
4.11.20. Uticaj na kvalitet podzemnih i površinskih voda..... 63
4.11.21. Uticaj na zemljište..... 64
4.11.22. Oštećenje biljnih i životinjskih vrsta i njihovih staništa..... 65
4.11.23. Opis mogućih značajnih uticaja projekta na životnu sredinu..... 65
4.11.24. Mjere za sprečavanje, smanjenje ili otklanjanje štetnih uticaja..... 66
5.INFRASTRUKTURA ZA SAKUPLJANJE I UPRAVLJANJE OTPADOM..... 70
5.1. Posude za sakupljanje komunalnog otpada..... 71
5.2. Mehanizacija za sakupljanje, transport i odstranjivanje otpada..... 73
5.3. Infrastruktura za tretman i odlaganje otpada..... 74
5.3.1. Privremena deponija komunalnog otpada ‘’Dobrakovo’’ 74
6. PROJEKCIJA GENERISANJA KOMUNALNOG OTPADA I POTREBA SISTEMA ZA PERIOD 2026–2029..... 75
6.1. Metodologija izrade..... 75
6.2.Projekcija količina komunalnog otpada 76
6.3 Projekcije neopasnog građevinskog otpada..... 78
6.4. Metodologija obračuna..... 80
7. PROGRAMI UREDJENJA ODLAGALIŠTA OTPADA, OPREMA I INFRASTRUKTURA 81
7.1. Posude za sakupljanje otpada 81
7.2. Lokacije za odlaganje sitnog otpada 83
7.3. Zaštićena područja na teritoriji Opštine Bijelo Polje 83
7.4. Katalog neuređenih deponija komunalnog otpada 87
7.4.Program sanacije neuređenih odlagališta otpada 121
7.5.Program edukacije, informisanja i učešća javnosti..... 123
8.PLANIRANE MJERE I RAZVOJ INFRASTRUKTURE ZA PERIOD 2026–2029..... 124
8.1.Tabelarni prikaz aktivnosti za planski period..... 124
8.2.Očuvanje vodotoka i planirane aktivnosti čišćenja obala.....127
8.3.Izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda (PPOV).....129
8.4.Izgradnja regionalnog Reciklažnog centra 129
8.5.Izgradnja biokompostane..... 129
8.6.Otvaranje re-use centra u Bijelom Polju..... 130
8.7.Očekivani efekti sprovođenja programa i mjera..... 131

9. INSTRUMENTI ZA SPROVOĐENJE PLANA..... 131
9.1.Organizacija sprovođenja i koordinacija..... 132
9.2.Uloge i odgovornosti nosilaca aktivnosti..... 126
9.3.Akcioni plan za period 2026 - 2029..... 136
10. CILJEVI i PRIORITETI 145
10.1.Strateški ciljevi..... 145
10.2 Posebni ciljevi..... 147
10.3.Ciljevi upravljanja neopasnim građevinskim otpadom..... 149
10.4.Ciljevi upravljanja otpadnim vodama..... 149
10.5.Ciljevi upravljanja biootpadom i smanjenja odlaganja otpada..... 150
10.6.Program zaštite zaštićenih područja.....150
11. FINANSIJSKI PLAN NABAVKE OPREME I MEHANIZACIJE..... 150
11.1.Finansijski plan izgradnje i modernizacije infrastrukture..... 150
11.2.Finansijski plan nabavke mehanizacije..... 152
11.3. Održavanje i modernizacija postojeće opreme..... 155
12. INFORMISANJE, EDUKACIJA I UČEŠĆE JAVNOSTI 155
12.1.Institucionalna podrška i edukacija građana.....155
13. PRAĆENJE REALIZACIJE PLANA I IZVJEŠTAVANJE..... 156
13.1 Praćenje realizacije i institucionalna nadležnost za prikupljanje podataka 156
13.2 Dinamika prikupljanja podataka i izvještavanja.....156
14. NADZOR I KONTROLA SPROVOĐENJA PLANA.....157
15. PROCJENA RIZIKA I MJERE UBLAŽAVANJA U UPRAVLJANJU OTPADOM ZA OPŠTINU BIJELO POLJE...... 158
16. EVALUACIJA.....160

1. UVOD

Plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom Opštine Bijelo Polje za period 2026 – 2029. godine predstavlja strateški planski dokument kojim se definišu ciljevi, mjere, aktivnosti i institucionalni mehanizmi za organizovanje održivog sistema upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom na teritoriji opštine Bijelo Polje.

Plan se donosi radi uspostavljanja efikasnog, ekonomičnog i ekološki prihvatljivog sistema upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom, uz primjenu principa održivog razvoja, zaštite životne sredine, prevencije nastanka otpada, ponovne upotrebe, odvojenog sakupljanja, reciklaže, uz postepeno smanjenje količine otpada koji će se odložiti na sanitarnu deponiju.

Lokalni plan je izrađen shodno obavezama koje proizilaze iz nacionalnog zakonodavstva u oblasti upravljanja otpadom, strateških dokumenata Crne Gore, kao i obavezama preuzetim u procesu pristupanja Evropskoj uniji i usklađivanja sa pravnom tekovinom Evropske unije u oblasti životne sredine.

Plan obuhvata analizu postojećeg stanja sistema upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom, institucionalni okvir, procjenu količina komunalnog otpada, razvoja infrastrukture, osavremenjavanje opreme, finansijsku procjenu implementacije plana, definisanje ciljeva i predlog mjera za unapređenje ovog sistema, povećanja selekcije, ponovne upotrebe i reciklaže i smanjenja odlaganja otpada na deponijama, kao i način praćenja realizacije planiranih aktivnosti za period 2026 – 2029.godine.

Planom je dat pregled pravnog okvira, postojećih kapaciteta, količine otpada na osnovu procjene zasnovane na proračunima i smjernicama datim u Državnom planu upravljanja otpadom za period 2025 - 2029.godine ("Službeni list Crne Gore", br. 025/26 od 27.02.2026) i akcionom planu za period za koji se donosi.

Plan predviđa aktivnosti potrebne za uspostavljanje održivog upravljanja otpadom, kroz: osavremenjavanje i modernizaciju postojeće, izgradnju nedostajuće infrastrukture, opreme i mehanizacije; organizovanje i inteziviranje uspostavljanja sistema primarne selekcije komunalnog i neopasnog građevinskog otpada; uklanjanje i sanaciju neuređenih odlagališta otpada, donošenje godišnjih planova, kao i pregled planiranih investicionih aktivnosti u narednom periodu sa prikazom finansijskih sredstava neophodnih za njihovu realizaciju, u cilju njegove implementacije.

1.1.Pravni osnov

Pravni osnov za donošenje plana sadržan je u odredbama Zakona o upravljanju otpadom (“Sl. list Crne Gore” br. 034/24, 092/24), Zakona o zaštiti životne sredine ("Sl. list Crne Gore", br. 052/16, 073/19, 073/19, 084/24), Zakona o komunalnim djelatnostima ("Sl. list Crne Gore", br. 055/16, 074/16, 002/18 066/19, 140/22, 084/24), Zakona o lokalnoj samoupravi ("Sl. list Crne Gore"br. 002/18, 034/19, 038/20, 050/22, 084/22, 081/25, 098/25) i drugih propisa kojima se uređuje oblast upravljanja otpadom i zaštite životne sredine.

U skladu sa članom 30 Zakona o upravljanju otpadom jedinice lokalne samouprave izrađuju lokalne planove upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom, koji moraju biti usaglašeni sa državnim planom upravljanja otpadom i usvojeni za period za koji

se državni donosi. Lokalni plan se, prije donošenja na skupštini jedinice lokalne samouprave radi ocjene usaglašenosti sa Državnim planom, dostavlja na saglasnost Ministarstvu.

Shodno Zakonu o upravljanju otpadom Lokalni plan donosi Skupština Opštine Bijelo Polje, na period na koji je donijet Državni i mora biti usaglašen sa njim, a prije donošenja na Skupštini jedinice lokalne samouprave radi ocjene usaglašenosti sa Državnim planom, dostavlja na saglasnost Ministarstvu.

Za usvajanje predloženog plana ostvarene su sve prostorno-planske pretpostavke. Naime, prostor opštine Bijelo Polje obrađen je lokalnim planskim dokumentom, Prostorno urbanističkim planom, koji je usvojen 2025. godine i isti je donešen za ukupnu teritoriju Bijelog Polja.

Saglasno odredbi člana 30 stav 5 Zakona o upravljanju otpadom, organ lokalne uprave, nadležan za komunalne poslove obavijestio je javnost o izradi Nacrta lokalnog plana.

1.2.Razlozi za donošenje Plana

Donošenje lokalnog plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom proizilazi iz potrebe da se sistem upravljanja otpadom na teritoriji opštine Bijelo Polje dalje unaprijedi i uskladi sa zahtjevima važećeg zakonodavstva i ciljevima utvrđenim Državnim planom upravljanja otpadom za period 2025–2029.godine.

Plan predstavlja strateški okvir za razvoj sistema upravljanja otpadom u Bijelom Polju sa potencijalnim mogućnostima ka prelasku sa linearnog modela upravljanja resursima na cirkularni model, izgradnji reciklažnog centra i smanjenju količina otpada koje završavaju na deponiji. Lokalni plan predstavlja osnov za koordinisano djelovanje organa lokalne uprave, nadležnih privrednih društava, službi, institucija i građana u cilju uspostavljanja održivog i integrisanog sistema upravljanja komunalnim i neopasnim otpadom na teritoriji opštine Bijelo Polje.

1.3. Period važenja Plana

Lokalni plan se donosi za period 2026 – 2029.godine. Aktivnosti su planirane za četvorogodišnji period u skladu sa prioritetima, raspoloživim finansijskim sredstvima, postojećim kapacitetima i dinamikom razvoja sistema upravljanja otpadom u Bijelom Polju.

Realizacijom lokalnog plana stvoriće se pretpostavke za efikasnije upravljanje tokovima komunalnog i neopasnog građevinskog otpada, smanjenje nastanka otpada, povećanje odvojenog sakupljanja, povećanje ponovne upotrebe i reciklaže, smanjenje količine otpada koji se odlaže; unapređenje infrastrukture; bolje upravljanje biootpadom; kontrolisano upravljanje neopasnim građevinskim otpadom; sistemsko rješavanje neuređenih odlagališta, unapređenje evidencije i monitoring, povećanje nivoa informisanosti i odgovornosti građana, efikasnije korišćenje raspoloživih finansijskih i drugih resursa.

Plan pored definisanja dugoročnog pravca razvoja, treba da posluži i kao osnov zakonkretno planiranje aktivnosti i investicija opštine Bijelo Polje i komunalnih društava u periodu 2026–2029.godine.

1.4.Usklađenost sa Državnim planom

Aktivnosti i mjere planirane lokalnim planom su usklađene sa ciljevima i mjerama Državnog plana upravljanja otpadom za period 2026 – 2029.godine. Državni plan, između ostalog, predviđa unapređenje planiranja i monitoringa, razvoj informacionog sistema, unapređenje odvojenog sakupljanja i reciklaže, smanjenje količina otpada koje se odlažu i razvoj infrastrukture za upravljanje otpadom. U njemu je kao vizija do 2029.godine postavljen prelazak Crne Gore ka ekološki održivoj i cirkularnoj ekonomiji i obezbjeđivanje kvalitetnih komunalnih usluga u oblasti upravljanja otpadom. Ciljevi i mjere lokalnog plana Bijelog Polja usklađeni su sa nacionalnim ciljevima, prilagođeni konkretnim uslovima, potrebama i mogućnostima Opštine Bijelo Polje.

1.5. Ciljevi lokalnog plana

PUO predstavlja osnovni planski dokument kojim se utvrđuju pravci razvoja i unapređenja sistema upravljanja otpadom na teritoriji opštine Bijelo Polje u skladu sa principima hijerarhije otpada za period na koji se donosi kroz organizovanje svih potrebnih aktivnosti nadležnih lokalnih organa i službi, njihovu saradnju sa državnim nadležnim institucijama i ostalim subjektima koji se tiču oblasti upravljanja otpadom, implementaciju postojećih i donošenje nedostajućih normativnih akata iz ove oblasti, rješavanje problema u oblasti upravljanja otpadom kroz smanjenje negativnog uticaja otpada na zdravlje ljudi i životnu sredinu i uspostavljanja integralnog i održivog upravljanja otpadom na teritoriji Opštine Bijelo Polje.

Svrha Plana je da, na osnovu analize postojećeg stanja, raspoloživih podataka o količinama i vrstama otpada, postojeće infrastrukture, načina sakupljanja, transporta i tretmana otpada, kao i utvrđenih problema i potreba, definiše realne i ostvarive ciljeve, mjere i aktivnosti za period 2026–2029.godine.

Plan treba da obezbijedi prelazak sa sistema koji se u značajnoj mjeri zasniva na sakupljanju i odlaganju otpada ka sistemu koji daje prednost prevenciji nastanka otpada, ponovnoj upotrebi, odvojenom sakupljanju, reciklaži i drugim oblicima obrade otpada, uz smanjenje količina otpada koje se odlažu.

Akcenat je stavljen na unapređenje primarne selekcije, razvoj potrebne infrastrukture, rješavanje problema neuređenih odlagališta, unapređenje upravljanja biootpadom i neopasnim građevinskim otpadom, kao i kontinuirano podizanje svijesti i odgovornosti.

1.6. Opšti cilj

Opšti cilj lokalnog plana je uspostavljanje efikasnog, održivog i integrisanog sistema upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom na teritoriji opštine Bijelo Polje, kojim će se unaprijediti prevencija nastanka i smanjenje količine otpada, povećati odvojeno sakupljanje, ponovna upotreba i reciklaža, smanjiti količina otpada koja se odlaže, unaprijediti postojeća infrastruktura i zaštititi životna sredina i zdravlje ljudi.

1.7. Specifični ciljevi i očekivani rezultati

Specifični ciljevi lokalnog plan upravljanja otpadom u Opštini Bijelo Polje odnose se na realizaciju strateških ciljeva sa jasnim ishodima.

Primarni cilj je smanjenje količine otpada po glavi stanovnika i uvođenje sistema odvojenog sakupljanja na 100% urbanog i prigradskog područja, uz postavljanje optimalnog broja posuda za reciklabilne frakcije otpada i biootpada (Tabela 1).

Tabela 1 *Specifični ciljevi*

Ciljevi	Opis	Očekivani rezultati
Smanjenje nastanka komunalnog otpada i podsticanje prevencije nastanka otpada i ponovne upotrebe.	Poseban fokus biće na promociji održive potrošnje, smanjenju korišćenja proizvoda za jednokratnu upotrebu, ponovnoj upotrebi proizvoda i produžavanju njihovog vijeka trajanja	Smanjena ukupna količina generisanog komunalnog otpada po glavi stanovnika u Bijelom Polju. U centrima povećan broj artikala za ponovnu upotrebu. Uspješno sprovedene edukativne kampanje o održivoj potrošnji.
Povećanje obuhvata stanovništva sistemom odvojenog sakupljanja komunalnog otpada.	Cilj je proširiti i unaprijediti primarnu selekciju, uz prilagođavanje sistema karakteristikama različitih područja i tipova naselja. (vezano je za otvaranje Regionalnog centra)	Sistemom odvojenog sakupljanja otpada obuhvaćeno 100% urbanog i prigradskog područja Podgorice. Da se postavi optimalan broj posuda za selektivno odlaganje (suva i mokra frakcija).
Količine otpada koji se priprema za ponovnu upotrebu, reciklažu i druge oblike obrade. (u pripremi)	Posebnu pažnju treba usmjeriti na papir i karton, plastiku, staklo, metal, biootpad i druge tokove za koje postoje mogućnosti odvojenog sakupljanja i obrade.	Značajno povećana stopa reciklaže papira, metala, plastike i stakla. Smanjen udio reciklabilnog materijala koji završava u miješanom otpadu.
Smanjenje količine komunalnog otpada koji se odlaže na deponiju.	Ovaj cilj ostvarivaće se kroz prevenciju nastanka otpada. Uvođenjem regionalnog reciklaćnog centra odvojeno sakupljanje, reciklaža, ponovna upotrebu i obrada odgovarajućih tokova otpada će biti aktuelna.	Smanjen procenat biorazgradivog i reciklabilnog otpada koji se privremeno odlaže na deponiju 'Dobrakovo'. Iz razloga što B. Polje nema sanitarnu deponiju sanitarne kade nisu upitne.
Unapređenje sistema upravljanja biootpadom i smanjenje količine biorazgradivog otpada koji se odlaže.	Posebno će se razmatrati odvojeno sakupljanje zelenog otpada i otpada od hrane, kompostiranje i drugi odgovarajući načini obrade.	U Bijelom Polju nije izgrađeno komposište kao integralno rješenje. Uspostavljen sistem sakupljanja otpada od hrane iz restorana, hotela i velikih marketa.
Unapređenje i razvoj infrastrukture za sakupljanje, privremeno skladištenje, transport, sortiranje i reciklažu otpada.	Podrazumijeva unapređenje sistema posuda, reciklažnih ostrva, reciklažnih dvorišta, transportnih kapaciteta i drugih objekata potrebnih za efikasno funkcionisanje sistema. Model koji prepoznaje reciklažna dvorišta, transfer stanice i reciklažne centre kao sastavne	Povećan broj reciklažnih dvorišta i zelenih površina u svim djelovima opštine (uključujući opštine u sastavu). Modernizovan vozni park “Komunalno Lim”d.o.o. Izgrađen i pušten u rad Reciklažni centar.

	djelove integrisanog sistema još uvijek ne postoji u Bijelom Polju.	
Sistematsko rješavanje problema neuređenih odlagališta i sprečavanje njihovog ponovnog nastanka.	Cilj obuhvata identifikaciju, evidenciju, određivanje prioriteta, sanaciju i kontrolu saniranih lokacija.	Uspješno sanirane i rekultivisane sve identifikovane 'divlje deponije' na teritoriji Bijelog Polja. Postavljen video-nadzor i pojačane kazne na kritičnim lokacijama.
Unapređenje sistema upravljanja neopasnim građevinskim otpadom.	Posebna pažnja biće usmjerena na kontrolisano sakupljanje, transport, privremeno skladištenje, obradu, reciklažu i ponovnu upotrebu građevinskog otpada, kao i na sprečavanje njegovog nelegalnog odlaganja.	Uspostavljena i opremljena zvanična lokacija za preradu i drobljenje građevinskog otpada. Povećan procenat upotrebe recikliranog agregata u putnoj infrastrukturi.
Unapređenje upravljanja posebnim tokovima otpada	Unapređenje upravljanja posebnim tokovima otpada, uključujući kabasti otpad, opasan otpad iz domaćinstava i druge tokove za koje je potrebno organizovati poseban način sakupljanja i predaje ovlašćenim operaterima. Opciono: kao i potrebu procjene količina opasnog otpada iz domaćinstava i obezbjeđivanja odgovarajućih posuda u reciklažnim dvorištima kada budu zašivjela u B. Polju.	Uspostavljen redovni sistem sakupljanja kabastog otpada 'na poziv'. Opciono: Obezbijeđene i jasno označene posude za opasan otpad iz domaćinstava (baterije, ljekovi, EE otpad) na svim reciklažnim dvorištima.

U Zatonu je planirana izgradnja Regionalnog centra za upravljanje otpadom koji bi pokrivao sjever Crne Gore, ali je ideja odmah otvorila prostor za podijeljena mišljenja. Ovaj projekat predstavlja savremen sistem, ali je trenutno obustavljen usled protivljenja mještana koji strahujuda bi mogao narušiti životnu sredinu, poljoprivredu i svakodnevni život u okolnim naseljima.

1.8. Planski okvir i aktivnosti

Lokalni plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom Opštine Bijelo Polje 2026-2029.godine predstavlja lokalni planski okvir za sprovođenje ciljeva i mjera utvrđenih Državnim planom upravljanja otpadom za period 2025–2029.godine.

Ciljevi Lokalnog plana su usklađeni sa nacionalnim pravcem razvoja sistema upravljanja otpadom, posebno u dijelu: prevencije nastanka otpada; uspostavljanja i povećanja odvojenog sakupljanja; uvođenja sistema reciklažnog dvorišta i utom smislu ponovne upotrebe i reciklaže; smanjenja količine otpada koji se odlaže; smanjenja odlaganja biorazgradivog otpada; modernizacije i daljeg razvoja infrastrukture za upravljanje otpadom;

sanacije i zatvaranja neuređenih (nelegalnih) odlagališta; uvođenja u sistem upravljanja otpadom cirkularne ekonomije; unapređenja sistema podataka, monitoringa i izvještavanja.

Državni plan predviđa pravac razvoja Crne Gore ka konceptu „bez deponija“, uz zabranu stvaranja novih, smanjenje otpada, zatvaranje postojećih i sanaciju odlagališta otpada, usljed čega se lokalni ciljevi Bijelog Polja ne posmatraju izolovano, već kao lokalni doprinos ostvarivanju nacionalnih ciljeva. Odnos lokalnih i nacionalnih ciljeva je prikazan u tebeli br.2.Državnim planom upravljanja otpadom u Crnoj Gori je planiran razvoj regionalnih centara u Nikšiću (za zapadni dio i dio primorja) i Bijelom Polju (za sjeverne opštine).

U Bijelom Polju je Državnim planom upravljanja otpadom za period 2025–2029. godine predviđena izgradnja Regionalnog centra za upravljanje otpadom. Nacrt odluke o utvrđivanju potencijalne lokacije za izgradnju je značajan korak, koji ima za cilj rješavanje pitanja upravljanja otpadom u sjevernoj regiji Crne Gore, u skladu sa Državnim planom. Lokacija na kojoj je potencijalno planirana izgradnja obuhvata pet parcela u katastarskoj opštini (KO) Crnča–Laholo, koje su u svojini države. Oko ovog Nacrta vođena je javna rasprava sa mještanima su poručili da neće dozvoliti realizaciju projekta.

Kroz uvođenje reciklaže papira, metala, plastike i stakla, direktno se smanjuje procenat biorazgradivog i reciklabilnog otpada koji se trenutno odlaže na privremenu deponiju 'Dobrakovo' do izgradnje regionalnih centara.

Lokalni plan predviđa ulaganja u infrastrukturu i modernizaciju voznog parka, kao i kontrolu neuređenih odlagališta i edukacija u cilju kontinuiranog jačanja ekološke svijesti građana kroz kampanje i rad sa obrazovnim institucijama.

Tabela 2 *Ciljevi Lokalnog i Državnog plana upravljnja otpadom*

Cilj Lokalnog plana za opštinu Bijelo Polje 2026-2029.	Nacionalni ciljevi predviđeni Državnim planom 2025–2029.	Očekivani rezultat
Aktivnosti na sprječavanju nastanka otpada	Smanjenje nastanka otpada	Manje generisanog otpada
Uvođenje odvojenog sakupljanja	Povećanje odvojenog sakupljanja	Uključenost većeg broja građana
Osnivanje Regionalnog centra za reciklažu	Povećanje ponovne upotrebe i reciklaže	Obrada veće količine recikliranog otpada
Smanjenje odlaganja	Smanjenje količine otpada za deponovanje	Manje otpada na deponiji
Uvođenje kompostera u zaštićenim područjima	Smanjenje odlaganja biorazgradivog otpada	Veća količina biootpada usmjerena na obradu

Modernizacija infrastrukture	Razvoj sistema upravljanja otpadom	Unaprijeđena infrastruktura
Čišćenje i uklanjanje neuređenih odlagališta otpada	Zatvaranje i sanacija odlagališta	Sanirane prioritetne lokacije
Lokacija za građevinski otpad	Unapređenje upravljanja građevinskim otpadom	Veća kontrola i reciklaža
Uvođenje sistema upravljanja kanalizacionim muljem	Modernizacija sistema upravljanja	Unaprijeđena infrastruktura
Aktivnosti na edukaciji građana i monitoring	Jačanje sistema upravljanja	Veće učešće građana i kvalitetniji podaci

1.9. Usklađenost sa zakonodavstvom i metodologija izrade

Ovaj lokalni plan upravljanja otpadom pripremljen u skladu sa odredbama Poglavlja V (Planovi i programi) Okvirne direktive o otpadu 2008/98/EZ izmijenjene Direktivom 2018/851/EZ.

U cilju izrade jasnog, konkretnog i primjenjivog Lokalnog plana upravljanja otpadom u Bijelom Polju prihvaćena je metodologija zasnovana na uspješnoj praksi izrade ove vrste dokumenata na nivou Evropske unije i gradovima zemalja u regionu i usklađena sa odredbama važećeg Zakona o upravljanju otpadom.

Prilikom izrade Plana uzeti su u obzir i relevantni strateški dokumenti donešeni na državnom i lokalnom nivou iz oblasti zaštite životne sredine, cirkularne ekonomije i održivog razvoja, kao i propisi Evropske unije.

Plan je izrađen na osnovu analize postojećeg stanja sistema upravljanja otpadom, raspoloživih podataka o količinama i vrstama otpada, postojećoj infrastrukturi, načinu sakupljanja i transporta, kao i identifikovanih problema i potreba na teritoriji Bijelog Polja.

Za pripremu lokalnog plana kao metodološki alat za opštine u Crnoj Gori, korišćen je Praktični vodič kako bi uskladile svoje ekološke strategije sa važećim Zakonom o upravljanju otpadom, koji je koncipiran na način da doprinese efikasnosti procesa izrade, dajući praktične smjernice na osnovu primjera dobre prakse. Praktični vodič je izradila Zajednica opština Crne Gore za pripremu lokalnih planova upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom, a koristi se za pravilno planiranje i upravljanje komunalnim i

neopasnim građevinskim otpadom, uključujući urbanizaciju, graditeljstvo, građevinske proizvode i proizvodnju.

Metodologija izrade lokalnog plana i struktura plana uskađena je sa Zakonom o upravljanju otpadom i naročito se odnosi na:

1. vrstu, količinu (masu) i porijeklo komunalnog otpada proizvedenog na teritoriji jedinice lokalne samouprave i procjenu vrste i količine (mase) komunalnog otpada koji će se proizvesti po godinama iz planskog perioda iz stava 1 ovog člana i njegovo porijeklo;
2. lokacije postojećih postrojenja i objekata za obradu komunalnog otpada, odnosno za jedinice lokalne samouprave koje nemaju izgrađenu deponiju, u skladu sa zakonom, lokacije i rok na kojima će privremeno skladišti komunalni otpad iz člana 94 ovog zakona;
3. informacije o neuređenim odlagalištima otpada i mjere za njihovu sanaciju ili rekultivaciju i način sprječavanja daljeg odlaganja otpada na tim lokacijama, kao i sanaciju i rekultivaciju privremenog skladišta komunalnog otpada iz člana 94 ovog zakona;
4. lokacije postojećih postrojenja za preradu neopasnog građevinskog otpada i objekata za odstranjivanje neopasnog građevinskog otpada i/ili deponije za inertni otpad, odnosno za jedinice lokalne samouprave koje nemaju izgrađena postrojenja za preradu građevinskog otpada i objekte za odstranjivanje neopasnog građevinskog otpada i/ili deponiju za inertni otpad u skladu sa zakonom, lokaciju i rok za privremeno skladištenje neopasnog građevinskog otpada u skladu sa članom 94 ovog zakona;
5. način organizovanja i obavljanja poslova upravljanja otpadom sa dijela teritorije jedinice lokalne samouprave koje je zaštićeno područje;
6. način i program odvojenog sakupljanja i transporta komunalnog i građevinskog otpada iz domaćinstava i od proizvođača koji ne podliježu obavezi donošenja plana upravljanja otpadom, uključujući i kabasti i drugi komunalni i građevinski otpad koji nije moguće odložiti na mjestima predviđenim za odlaganje komunalnog i građevinskog otpada;
7. opis aktivnosti koje se odvijaju u okviru reciklažnih dvorišta i transfer stanica i reciklažnih centara u cilju privremenog skladištenja komunalnog otpada, odnosno prerade (u svrhu otvaranja regionalnog centra u Bijelom Polju);
8. mjere za sprječavanje nastajanja ili smanjenje količina komunalnog otpada i negativnih uticaja na životnu sredinu i zdravlje ljudi, obezbjeđivanje pravilnog upravljanja komunalnim otpadom;
9. način odvojenog sakupljanja, način obrade i mjere za smanjenje količina biološki razgradivog otpada sadržanog u komunalnom otpadu koji se odlaže na deponijama;
10. način odvojenog sakupljanja frakcija opasnog otpada koje se stvaraju u domaćinstvima;
11. dinamiku realizacije odabranih načina i postupaka upravljanja komunalnim otpadom i neopasnim građevinskim otpadom;
12. način upravljanja kanalizacionim muljem u skladu sa članom 29 ovog zakona;
13. akcioni plan i dinamiku finansiranja i izvore finansijskih sredstava za realizaciju lokalnog plana;
14. način jačanja svijesti o pravilnom postupanju sa komunalnim otpadom.

Prilikom izrade lokalnog plana korišćeni su podaci MONSTAT-a o generisanju i sakupljanju komunalnog otpada.

Podaci i informacije potrebni za izradu Plana su pribavljeni iz primarnih i sekundarnih izvora. Primarni izvori podataka se odnose na podatke nadležnih privrednih društava, “Komunalno Lim”d.o.o. Bijelo Polje, Vodovod ‘’Bistrica” d.o.o. Bijelo Polje, Sekretarijat za inspekcijske poslove Opštine Bijelo Polje, Službe Komunalne policije.

Sekundarni izvori podataka uglavnom su se bazirali na Državni plan upravljanja otpadom, ostale strateške dokumenate i publikacije koje se odnose na upravljanje otpadom.

2. OSNOVNI PODACI O TERITORIJI BIJELOG POLJA

2.1. Geografski položaj, demografija i topografske karakteristike

Teritorija Opštine Bijelo Polje smještena je u sjeveroistočnom dijelu Crne Gore i predstavlja glavno saobraćajno, trgovačko i kulturno-obrazovno čvorište crnogorskog sjevera. Sa površinom od 924 km², bjelopoljska opština pokriva oko 6,7% ukupne državne teritorije, što je čini četvrtom najvećom opštinom u Crnoj Gori.

Prema popisu stanovništva, kućanstava i stanova 2023.u Crnoj Gori, koji je obavljen od 3. do 28. decembra 2023.god. u opštini Bijelo Polje živi ukupno 38.662 stanovnika, što predstavlja 6,20% od ukupnog broja stanovnika Crne Gore.

Broj gradskog stanovništva na području opštine bio je 15.211 (33,44%), a seoskog 30.274 (66,56%).

Broj zaposlenih osoba iznosio je 7.500, što predstavlja 19,4% od ukupnog broja stanovništva Bijelog Polja.

Opština Bijelo Polje se nalazi na sjeveru Crne Gore, između 42º 55’ i 43º10’ sjeverne geografske širine i 19º30’ i 20º05’ istočne geografske dužine.

Vremenska zona: Obično: CET (UTC+1)**;** Ljeti: CEST(UTC+2).

2.2. Reljef i nadmorska visina

Čitava teritorija opštine nalazi se na nadmorskoj visini iznad 500 metara. Sam grad i uže gradsko jezgro smješteni su na rječnim terasama na visini od 575 metara.

Reljef je izrazito planinski i kotlinski, uokviren nekim od najvećih prirodnih masiva u regionu:

- Sa južne strane teritoriju zatvara planina Bjelasica (najviši vrh Crna glava, 2.137 m).
- Sa sjeverne strane pruža se planina Lisa (1.509 m).
- Na sjeveroistoku se teritorija naslanja na obronke Pešterske visoravni.

2.3. Geološki sastav

Područje Opštine Bijelo Polje karakterišu, na malom prostranstvu, kvartarne stijene, mezozoik sa trijasom i jurom i paleozoik. dok se obod sastoji od stijena paleozojske starosti. Stijenske mase najčešće čine škriljci sive i crne boje, dok je dno kotline sastavljeno od stijena kvartalne starosti. Gornja terasa rijeke Lim, zasuta je poluvijalnim i deluvijalnim sastojcima koju čine pjeskovita i prašinasta glina i šljunak, čiji su slojevi slabo povezani. Paleozojske su starosti.

Na srednjoj terasi rijeke Lim je najvećim dijelom pozicionirana Opština Bijelo Polje, ona je i najrasprostranjenija. Sastoji se od: pijeska, malo prašinastog i zaglinjenog i šljunka slabo sortiranog, različite granulacije. Donja terasa Lima ima iste sedimente, kao i srednja terasa. Tektonska zona kojoj pripada teritorija opštine Bijelo Polje definisana je kao Pljevaljska zona. Karakteristična je po tome što ovu geotektonsku jedinicu, posebno na terenima opštine

Bijelo Polje izgradjuju paleozojski flišoliki sediment, oko Ljepešnice, Ljubovića i Lima. U zapadnim djelovima terena, kartirana je normalna stratigrafska superpozicija u većem dijelu terena.

U kranjim izvorišnim djelovima rijeka Ćehotine i Ljubovića nalaze se dvije navlake-kraljušti, kojima je donji trijas navucen preko srednjeg trijasa, pa je formiran tektonski prozor. Izmedju Kamenog polja, Pisane jele i Sljemena nalazi se tektonska krpa donjeg trijasa na gornjem trijasu. Ovi geotektonski odnosi ukazuju na intenzivno navlačenje i karaljuštanje, posledica čega su i prisutni veliki broj rasjeda različite orjentacije.Na južnoj granici teritorije opštine Bijelo Polje, izmedju Berana i Mojkovca takodje se nalazi veoma karakterističan geotektonski prozor od srednjetrijaskih stijena, preko kojeg su navučene paleozojske stijene. To pokazuje velika kretanja i navlačenja upravno na pravac pruzanja Dinarida, kojima pripada čitavi prostor Crne Gore.

Iako paleozojski kompleks u centralnom dijelu tena opštine Bijelo Polje izgleda "umireno" on je veoma ispresijecan rasjedima u svim smjerovima i na mnogo mjesta "probijen" eruptivima. Deluvijum (d) je veoma malo zastupljen na terenu opštine Bijelo Polje. To je nekoliko malih areala pri južnoj granici opštine i nešto veće površine kod Radojeve Glave. Aluvijalne stijene (al) izgrađuju dolinska dna rijeka, posebno Lima. S obzirom na to, da su vezane za dolinska rječna dna imaju oblik izduženih traka. Niže rječne terase (t1) zastupljene su duž dolinskog dna rijeke Lim u području Zatona, Bijelog Polja i Njegnjeva, i jednim dijelom u dolinskom dnu rijeke Bistrice. Više rječne terase (t2) su zastupljene pored nižih rječnih terasa i to uglavnom u prostoru oko Gubavaca. Serpentinisani lerzolit (Sa) i spiliti (bb ab) javljaju se jedino u dva povezana areala u Stubama i u Mokrom Lugu, pored najuzvodnijeg dijela toka rijeke Bistrice. Manja pojava gornje jure (J3) nalazi se zapadno od Barića. Gornju juru ovdje sačinajavaju pješčari, rožnaci, alevroliti, glinci i krečnjaci. Srednja i gornja jura (J2,3) imaju nesto veće rasprostranjenje. Na jednom lokalitetu okružuju serpentinisane lerzolite i spilite, ali i u još dva areala kod Korita, Kruščića i Begluka. I kod zapadne granice opštine javljauju se četiri manja areala oko najuzvodnijeg dijela Stožerske rijeke. Srednja i gornja jura su ustvari dijabaz - rožna formacija koju čine pješčari, glinci, rožnaci, krečnjaci, laporci i dijabazi. Manji areal donje jure (J1) rasprostranjen je oko Korita. Više eruptivnih proboja u obliku manjih areala nalazi se u paleozojskom kompleksu.To su pretežno kvarc keratofiri, keratofiri i tufovi (nq) u prostoru izmedju Lima i Ljubovića. Keratofiri (nT2) u najuzvodnijem dijelu Tronoše. Andeziti, keratofiri i tufovi (anT2) su mjestimično zastupljeni vrlo malim arealima. Kvarckeratofiri (nqT2) zastupljeni su u malim arealima sjeverno od Ivanje. Krecnjači, dolomiti i dolomitični krečnjaci gornjeg trijasa (T3) su zastupljeni u arealu zapadno od Gradca, oko kote 1614. Srednjetrijaskie stijene (T2) najvećim dijelom sa krečnajcima, rožnacima i dolomitima i manjim dijelom, krečnjacima, dolomitima i brečama, zastupljeni su u kranjem zapadnom i krajnjem istočnom dijelu teritorije opštine Bijelo Polje. Donjetrijaske stijene (T1) razvijene su u istim zonama u kojima je razvijen i srednji trijas, sa kojim su u kontaktu, nekada konkordantno a nekada diskordantno. Čine ih crveni pješčari i glinci, glinoviti kvrgavi krečnajci i pjeskoviti krečnajaci. Paleozojske stijene su zastupljene kao perm (P1,2), karbon (C2,3) i karbon-perm (C,P).Oni ograđjuju centralni i najveci dio teritorije Opštine Bijelo Polje. Karbon permske stijene uglavnom su sastavljene od metapješčara i škriljaca.

(Izvor: *Izvještaj o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu prostorno-urbanističkog plana Bijelog Polja, D.O.O. Montenegroprojekt, Podgorica, 2014.g.).*

2.4. Hidrografija (vodene površine)

Područje Opštine Bijelo Polje raspolaže značajnim vodenim potencijalom, površinskim tokovima, podzemnim vodama i mineralnim vodama koje predstavljaju neiskorišćeno nacionalno bogastvo.

Bjelopoljska opština spada u hidrografski značajno područje Crne Gore. Rijeka Lim kroz Bijelo Polje teče na dužini od 40 km. Prosječni proticaj kod Plava je 19.3 m³/s, kod Zatona 55.1 m³/s, Bijelog Polja 65.4 m³/s, a u Dobrakovu 71.0 m³/s. Brzina vode Lima je različita i zavisi od nagiba terena i vodostaja. Kreće se od 0.4-3.8 m/s. Korito rijeke Lim je dosta izmijenjeno legalnom i nelagalnom eksploatacijom šljunka i pijeska, pa je opravdanost ove mjere koja se sprovodi tim prije veća.

Glavna hidrološka arterija teritorije je rijeka Lim, koja presijeca bjelopoljsku kotlinu i formira plodnu dolinu pogodnu za poljoprivredu. Pored Lima, ruralni i planinski prostor ispresijecan je dolinama njegovih brojnih pritoka: Bistrica (poznata po Đalovića klisuri i pećini),
Ljubovića,Lješnica.Područje je takođe izuzetno bogato izvorima mineralne i termalne vode (poput Kisele vode na istoimenom lokalitetu i izvorištu Čeoče).

Opština Bijelo Polje posjeduje izuzetno bogate i raznovrsne vodne resurse, koje čine gusta riječna mreža, brojni planinski izvori pitke vode, kao i specifični izvori mineralne ("kisjele") i slane vode. Ovi resursi predstavljaju ključni ekološki i ekonomski potencijal opštine.

2.5. Riječni tokovi i površinske vode

Cijela teritorija opštine pripada crnomorskom slivu, a glavna hidrološka arterija je rijeka Lim, najduža rijeka u Crnoj Gori.

Rijeka Lim protiče kroz gradsko jezgro i prima brojne pritoke. Ona ima ogroman energetski, sportsko-turistički (rafting, ribolov) i privredni značaj. Glavni domaći tokovi koji formiraju vodnu mrežu su *Ljubovića, Bistrica, Lješnica, Lipnica i Šljepašnica*. Posebno se izdvaja rijeka *Bistrica*, poznata po Đalovića klisuri, i rijeka *Lještanica*, prepoznatljiva po atraktivnim vodopadima.

Rijeka Lim kroz Bijelo Polje teče na dužini od 40 km. Ukupna dužina toka je 234.2 km od čega je na teritoriji Crne Gore 87 km. Površina sliva Lima do Dobrakova je 2.880 $km2$. Najveća rijeka na našoj teritoriji je Lim koje je ujedno i hidrografski najznačajnija crnogorska rijeka. Izvire iz Plavskog jezera, mada njegov izvorišni dio čine rijeke *Vruja i Grnčar*, koje sastavljajući se čine Ljuču, koja se uliva u Plavsko jezero. Na dijelu toka kroz terotoriju opštine Bijelo Polje, Lim prima vode više pritoka: sa lijeve strane *Ljubovića, Lješnicu, Šljepašnicu, Orahovičku i Kanjsku* rijeku i sa desne strane *Crnču, Boljansku rijeku i Bistricu*. Sve one u korito Lima donose velike količine erodiranog materijala.

Planinske vode na Bjelasici, zahvaljujući vulkanskom porijeklu ove planine, vode ne poniru već ostaju na površini, formirajući stotine bistrih potoka koji napajaju okolna područja.

Najveće promjene detektovane su u riječnim ekosistemima koji su najizloženiji negativnim antropogenim uticajima. Ovdje se u prvom redu ima na umu sledeće: legalna i ilegalna eksploatacija šljunka, ilegalne deponije čvrstog građevinskog i komunalnog otpada, krivolov, kanalizacioni i industrijski ispusti, pa su mjere koje sprovode državni i lokalni inspekcijski organi za njihovo otklanjanje prioritet.

2.6. Vodosnabdijevanje i izvorišta

Glavni izvor organizovanog javnog vodosnabdijevanja u Bijelom Polju je izvorište rijeke Bistrice, kojim upravlja lokalno preduzeće DOO Vodovod "Bistrica".

Pored centralnog vodovoda, u prigradskim zonama i selima analizirano je preko 90 lokalnih izvora veće ili manje izdašnosti (poput češme u Pruškoj, izvora u Lipnici, Lješnici, Obrovu i Babića brijegu) koji služe za lokalne potrebe.

Država i opština kontinuirano ulažu u ruralnu infrastrukturu kroz projekte poput izgradnje vodovoda *Sipanje* kako bi se obezbijedila pitka voda za bezvodna područja Koritaske visoravni.

Bijelo Polje je regionalno poznato po bogatstvu mineralnih izvora koji izbijaju duž prirodnih geoloških rasjeda:

- Kisjele Vode (Nedakusi): Najpoznatije uređeno izletište sa izvorima prirodne mineralne vode bogate željezom i drugim mineralima. Tradicija mještana je da se ova voda svakodnevno koristi za piće.
- Banje Selo: Izvor u dolini rijeke Lješnice.
- Slana i "grozničava" voda: Nalazi se u podnožju brda Obrov, a u narodu se od davnina vezuje za ljekovita svojstva i ublažavanje zdravstvenih tegoba.

Novi nalazi: Nedavna hidrogeološka istraživanja u mjestu *Srđevac* (2026. godine) potvrdila su postojanje novih bogatih izvora mineralne vode na dubini od 45 metara.

2.7.Izazovi i zaštita vodnih resursa

Promjene riječnog toka uslovljavaju često izlivanje Lima i plavljenje jednog dijela poljoprivrednih površina ali i stambenih objekata. Bujični potoci često izazivaju poplave i predstavljaju prijetnju stanovništvu u užem gradskom jezgru. Krajem prošlog vijeka pritoke Lima su pripadale oligasaprobnim vodama (čiste i neznatno zagađene) sa hidrohemijskim karakteristikama očuvanih planinskih rijeka. Međutim, pritoke Lima trenutno nemaju karakter oligosaprobnih zona u srednjim i donjim tokovima, zbog sve većeg prisutva stranih mirisa i vidljivih otpadnih materija.

Intenziviranje ekonomskog razvoja je zadatak i cilj svake lokalne uprave, Vlade i interes pojedinaca i stanovništva u cjelini. Rast nekontrolisanog ekonomskog napretka obično ima za primarnu i najtežu posljedicu devastaciju prirodnih vrijednosti i pad kvaliteta ekosistema, naročito voda.

Iako je područje bogato vodom, resursi se suočavaju sa ozbiljnim ekološkim pritiscima.Rijeka Lim trpi stalne pritiske usljed direktnog izlivanja neprečišćenih otpadnih (kanalizacionih) i industrijskih voda iz gradske mreže, kao i postojanja velikog broja nelegalnih divljih deponija na njenim obalama.

Opština u saradnji sa fondovima Evropske unije sprovodi dugogodišnje projekte završetka glavnog gradskog kolektora za prečišćavanje otpadnih voda i modernizaciju vodovodne mreže kako bi se smanjili gubici i trajno zaštitili vodotoci.

Opština Bijelo Polje je uputila prijedlog nadležnom Ministarstvu o potrebi definisanja neleganlih i legalnih mjesta na kojima se obavlja eksploatacija šljunka kao i izrađena studije koja bi dala odgovore na štetu i potrebne sanacione mjere i revitalizacije riječnih staništa, do 2023-2025. godine. U ovom pogledu ranije je donesen moratorijum na ekslopataciju šljunka iz svih vodotokova na teritoriji opštine Bijelo Polje.

U pogledu akvatičnog biodiverziteta upućen je predlog nadležnim državnim institucijama o potrebi izrade studije o “no go” djelovima riječnih tokova na kojima bi se trebalo izbjegavati izgradnje malih hidrocentrala.

2.8. Klimatske karaktertistike sa meteorološkim pokazateljima

Bijelo Polje leži u dolini koju dijeli rijeka lim. To je grad okružen bogatim pašnjacima, izvorima i šumama. Ovakav procenat šumovitosti predstavlja veliku povoljnost sa aspekta zaštite i unapređenja životne sredine. Pored toga, opština je bogata tekućim vodama, pitkoj vodi, kao i prirodnim izvorima mineralne vode, što, takođe, ima izuzetan značaj, kako sa

ekološkog stanovišta, tako i za ekonomski razvoj područja. Područje opštine je zdrava ekološka sredina, jer nema velikih industrijskih postrojenja, industrijskih otpadnih voda, zagađivača vazduha niti izvora radijacije. Upotreba sredstava za zaštitu bilja, kao i vještačkih đubriva je do sada bila relativno niska, tako da poljoprivredno zemljište nije zasićeno hemijskim materijama iz ovih sredstava.

Ono što narušava ekološku čistoću ovog područja su divlje deponije otpada, kao i otpadne, kanalizacione vode, što nisu nerješivi problemi pa prema tome niti ograničavajući faktori ove sredine za razvoj biljnih kultura i uopšte poljoprivrede. Sa čistim vazduhom, zemljištem i vodama, opština pretenduje da bude destinacija za zdrav, ekološki čist, najrazličitiji biodiverzitet.

Na osnovu podataka referentnog klimatskog perioda, 1961-1990. godina, u Crnoj Gori su zastupljeni umjereno topli i umjereno hladni klimat. bijelo polje karakteriše umjereno topla klima, sa prosječnim temperaturama od - 3◦ c do 18 ◦ c, suvo, toplo ljeto, primarni max.padavina u jesen, sekundarni, uglavnom u rano proljeće. To je prelazna varijanta etezijske (sredozemne) klime. Izdvojena je kao posebna varijanta zbog visine i odnosa u količini padavina izmedu najvlažnijeg i najsuvljeg mjeseca.Odnos između najsuvljeg i najvlažnijeg mjeseca stoji u razmjeri manjoj od 1:3. kod ovog podtipa klime, jača uticaj kontinentalnosti na režim padavina. Tu se podrazumijeva uticaj okolnih planina Bjelasice, Sinjajevine, Lise, kao i Pešterske visoravni. Srednja godišnja vrijednost količine padavina u 2019. godini je bila je 880,2 l/m². u odnosu na 2001-2010. godinu, kada je ta prosječna vrijednost bila 2600 l/m². To je velika razlika, a posledica je globalne promjene klimatskih prilika poslednjih godina.

Klima ovog područja pogoduje razvoju skoro svih vidova poljoprivredne proizvodnje, a naročito stočarstva. režim padavina je takav da je godišnja količina padavina dovoljna, ali ne i njihov raspored. U jetnjem periodu je potrebno navodnjavanje većine biljnih kultura.

Klimatske prilike opštine, naročito pogoduju gajenju prirodnih i vještačkih livada, lucerišta, žitarica, krompira, kupusa, maline, kupine, a i za gajenje povrtarskih kultura i kontinentalnog voća (jabuka, šljiva, kruška).

Pojava prekomjerne proljećne vlage, pogodne za razvoj raznih biljnih bolesti, suvomrazice u toku zime, kasnih zimskih i ranih jesenjih mrazeva, kao i pojava grada, suše, i poplava su elementi rizika u poljoprivrednoj proizvodnji, koji negativno utiču na prinose i kvalitet primarnih poljoprivrednih proizvoda, vezano za klimatske uslove Bijelog Polja.

2.9. Ekonomski razvoj

Opština Bijelo Polje raspolaže značajnim industrijskim kapacitetima u oblasti obućarske i tekstilne industrije, metaloprerade i drvoprerade, kao i prerađivačkim kapacitetima u oblasti poljoprivrede. Ovo područje naročito je pogodno za razvoj stočarstva i voćarstva.

Dugoročna perspektiva razvoja opštine je u aktiviranju nalazišta mineralnih i termalnih voda, otvaranju planine Bjelasice sa svim njenim potencijalima za razvoj turizma i poljoprivrede i otvaranje Đalovića pećine, koja po svojim gabaritima i bogatstvu pećinskih ukrasa prevazilazi Postojnsku jamu u Sloveniji.

Lim i njegove bistre pritoke bogati su plemenitim vrstama ribe, a blizina Bjelasice sa njenim pašnjacima i jezerima i izvanrednim terenima za skijaške sportove, zatim izletište Kisjele vode udaljeno svega 3 km od centra grada, čine Bjelopoljsku opštinu vrlo perspektivnom turističkom destinacijom.U opštini je oko 7.500 zaposlenih, a nezaposlenih po evidenciji Zavoda za zapošljavanje ima 8.700.

2.10.Poljoprivreda

Poljoprivreda predstavlja jednu od najvažnijih grana privrede na teritoriji bjelopoljske opštine. Zastupljeni su svi vidovi proizvodnje, a dobra klima i konfiguracija terena kojima Bijelo Polje obiluje za pojedine oblasti su preduslov za ozbiljno bavljenje poljoprivrednom proizvodnjom.

Tabela 3: Broj poljoprivrednih gazdinstava u Bijelom Polju

	Poljoprivrednih gazdinstava, 2014	Poljoprivrednih gazdinstava, 2010
Crna Gora	26 711	38 798
Bijelo Polje	**3 933**	**5 626**
	Poljoprivrednih gazdinstava, 2014	Poljoprivrednih gazdinstava, 2010

Tabela4: Uslovno grlo, brojno stanje stoke, živine i košnica pčela

Rb	Uslovno grlo, brojno stanje stoke, živine i košnica pčela	Bijelo Polje	Crna Gora
1	Uslovno grlo	14 217	107 084
2	Goveda	11 808	68 600
3	Muzne krave	7 252	42 554
4	Ostale krave	151	1 291
5	Ovce	20 426	167 344
6	Priplodne ovce	14 020	115 886
7	Koze	1 296	28 184
8	Priplodne koze	892	19 742
9	Svinje	5 195	52 272
10	Suprasne krmače	306	3 945
11	Živina	93 278	1 361 403
12	Kokoške nosilje	82 240	1 127 429
13	Košnice pčela	7 906	113 794

Tabela 5: Korišćeno poljoprivredno zemljište (bez katuna i komuna)

	Bijelo Polje	Crna Gora

Oranice, ha	1 553,4	8 929,7
Voćnjaci - plantažni, ha	895,9	3 061,9
Voćnjaci - ekstenzivni, ha	632,9	3 701,4
Vinogradi, ha	0,1	2 553,3
Livade i pašnjaci, ha	16 843,9	107 605,6
Okućnica, ha	141,9	761,9
Rasadnici, ha	3,9	44,5
Korišćeno poljoprivredno zemljište, ha	**20 072,0**	**126 658,4**

2.11. Turizam

Bijelo Polje je značajan centar sjeverne Crne Gore koji kombinuje bogato kulturno-istorijsko nasleđe, netaknutu prirodu i rastuću ponudu aktivnog i seoskog turizma.
U najznačajnije prirodne atrakcije spadaju:

- Đalovića pećina: Najduža pećina u Crnoj Gori (istraženo preko 11.700 metara), poznata po impresivnim dvoranama, nakitu i stalnim/povremenim jezerima. Do nje vodi i uređena eko-staza iz sela Bistrica;
- Novakovića pećina i pećina Osoja: Zaštićeni prirodni lokaliteti u okolini grada.
- Planina Bjelasica i Cmiljača: Pružaju mogućnosti za planinarenje, jahanje, vožnju kvadovima (quad avanture) i razvoj planinskog turizma;
- Rijeka Lim i šetalište: Centralna gradska os oko koje se odvija rekreacija, ribolov i tradicionalna *Limska regatta*;
- Novakovića i pećina Osoja, kao i mineralni izvor Kiselak (voda "Bijela Rada");
- Ski-staza Zavratnica-Majstorovina.

Istaknuti spomenici kulturno-istorijskog nasleđa mjesta čine: Crkva Svetih apostola Petra i Pavla- zdanje iz 12. vijeka u kojem je pisan ili vezan nastanak čuvenog *Miroslavljevog jevanđelja* (najstarijeg sačuvanog ćiriličnog spomenika srpske/južnoslovenske pismenosti), Gradska džamija- jedina džamija u užem gradskom jezgru Bijelog Polja, na ovoj lokaciji nalazi se od 1741. godine; Zavičajni muzej i Park pjesnika- gradsko jezgro sa spomenicima i sjećanjem na znamenite književnike i autore (Risto Ratković, Ćamil Sijarić, Miodrag Bulatović, Dragomir Brajković, Avdo Međedović); Manastir Podvrh smješten nedaleko od Bijelog Polja (povezan lakom pješačkom stazom dugom 4 km).

Najznačajnije manifestacije i događaji su: Međunarodni festival tamburaških orkestara-tradicionalni ljetnji događaj koji okuplja orkestre iz regiona i Evrope; Ratkovićeve večeri poezije-prestižna književna manifestacija posvećena pjesniku Ristu Ratkoviću; Džez festival; Sajam „Naše selo“; Bjelopoljski polumaraton, „Ljeto u mom gradu“ i Dani košarke.

Tabela 6: Dolasci i noćenja u Bijelom Polju u 2025. godini

Opština	Dolasci turista				Noćenja turista			
	strani	domaći	ukupno	struktura	strani	domaći	ukupno	struktura
	(1)	(2)	(3)=(1)+(2)	(3) u %	(1)	(2)	(3)=(1)+(2)	(3) u %

UKUPNO	**2,552,501**	**176,063**	**2,728,564**	**100.0**	**14,715,318**	**651,848**	**15,367,166**	**100.0**
Bijelo Polje	4,004	1,802	5,806	0.2	16,871	3,717	20,588	0.1

(Izvor: Podaci iz Monstat-a za 2025. godinu)

Prema podacima Ministarstva turizma Crne Gore Bijelo Polje bilježi rast turističkog prometa, sa porastom broja noćenja od preko 20% u prvih šest mjeseci 2026. godine u odnosu na prethodni period. Porast prometa potvrđuje da se turistička aktivnost širi van tradicionalnih planinskih centara prema drugim opštinama sjeverne Crne Gore.

2.12. Naselja u urbanom i ruralnom dijelu Bijelog Polja

Na snazi je Odluka o određivanju naziva i opisu granica naselja na području Opštine Bijelo Polje ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 025/10 od 19.07.2010, 037/10 od 10.11.2010). Novom Odlukom o određivanju naziva i opisu granica naselja na području opštine Bijelo Polje i izmjenama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore, na teritoriji opštine Bijelo Polje je formirana nova mreža naselja. Najznačajnije izmjene su ukidanje naselja Korita i gradskog naselja Bijelo Polje. Od područja ova dva naselja i delova drugih naselja su formirana nova naseljena mjesta: Babića Brijeg (gradsko naselje), Banje Selo, Biokovac, Bioča, Bistrica, Brestovik, Brzava, Brčve, Vergaševići, Vrbe, Gojevići, Gorice, Gornji Dio Grada, Dupljaci, Kaševari, Kneževići, Kradenik, Krstače, Kruševo (gradsko naselje), Livadice, Lipnica (gradsko naselje), Ličine, Mahala, Medanovići (gradsko naselje), Nikoljac (gradsko naselje), Ograde, Oluja, Pisana Jela, Pruška (gradsko naselje), Raklja, Ribarevine, Rijeke (gradsko naselje), Slatka, Strojtanica, Sutivan, Sušica, Ćukovac (gradsko naselje), Ušanovići, Centar Grada (gradsko naselje), Čampari i Šolja. Pojedina naselja su dobila status gradskih naselja: Loznica, Lješnica, Nedakusi, Obrov, Potkrajci, Pripčići, Rakonje, Rasovo i Džafića Brdo.

Tabela 7: Stanovi prema načinu korišćenja

	Stanovi									
	Ukupno		**Za stalno stanovanje**		**Samo za obavljanje djelatnosti**		**Za sezonsko korišćenje**		**Bez podatka**	
	broj	**%**	**broj**	**%**	**broj**	**%**	**broj**	**%**	**broj**	**%**
Crna Gora	392,909	*100.00*	285,734	*72.72*	16,720	*4.26*	89,083	*22.67*	1,372	*0.35*
Bijelo Polje	**18,331**	***100.00***	**16,496**	***89.99***	**31**	***0.17***	**1,663**	***9.07***	**141**	***0.77***

Tabela 8. Broj stanovnika u Bijelom Polju prema naselju i polu

	Naselje	**Ukupno**	**Pol**	
			Muško	**Žensko**
1.	Babaići	41	25	16
2.	Babića Brijeg	1,336	633	703
3.	Banje Selo	190	105	85

4.	Barice	17	z	z
5.	Bijedići	49	30	19
6.	Bioca	122	67	55
7.	Biokovac	25	13	12
8.	Bistrica	34	17	17
9.	Bliškovo	110	63	47
10.	Bojišta	169	84	85
11.	Boljanina	273	135	138
12.	Boturići	91	50	41
13.	Brčve	28	14	14
14.	Brestovik	31	16	15
15.	Brzava	118	67	51
16.	Čampari	16	z	z
17.	Centar grada	2,790	1,319	1,471
18.	Čeoče	37	20	17
19.	Cerovo	111	63	48
20.	Čokrlije	89	49	40
21.	Črhalj	114	58	56
22.	Crnča	296	150	146
23.	Crnis	36	17	19
24.	Ćukovac	518	257	261
25.	Đalovići	28	18	10
26.	Dobrakovo	243	113	130
27.	Dobrinje	199	112	87
28.	Dolac	53	30	23
29.	Dubovo	74	33	41
30.	Dupljaci	23	z	z
31.	Džafića Brdo	139	77	62
32.	Femića Krš	161	91	70
33.	Godijevo	265	138	127
34.	Goduša	263	141	122
35.	Gojevići	25	11	14
36.	Gorice	65	46	19
37.	Gornji dio grada	1,358	664	694
38.	Grab	171	96	75
39.	Grančarevo	142	82	60
40.	Gubavač	335	152	183
41.	Ivanje	254	135	119
42.	Jablanovo	31	16	15
43.	Jabučno	69	38	31
44.	Jagoče	72	34	38
45.	Kanje	254	114	140

46.	Kaševari	46	26	20
47.	Kičava	20	z	z
48.	Kneževići	91	46	45
49.	Kostenica	72	38	34
50.	Kostići	86	50	36
51.	Kovren	63	33	30
52.	Kradenik	30	17	13
53.	Krstaće	78	39	39
54.	Kruševo	335	177	158
55.	Kukulje	381	189	192
56.	Laholo	110	56	54
57.	Lazovići	121	64	57
58.	Lekovina	214	118	96
59.	Ličine	158	76	82
60.	Lijeska	138	79	59
61.	Lipnica	572	282	290
62.	Livadice	126	66	60
63.	Lješnica	1,381	690	691
64.	Lozna	348	173	175
65.	Loznice	1,158	576	582
66.	Mahala	61	40	21
67.	Majstorovina	207	114	93
68.	Medanovići	943	484	459
69.	Metanjac	168	81	87
70.	Milovo	57	32	25
71.	Mioče	22	z	z
72.	Mirojevići	171	90	81
73.	Mojstir	41	21	20
74.	Mokri Lug	18	z	z
75.	Muslići	189	103	86
76.	Nedakusi	1,795	900	895
77.	Negobratina	28	16	12
78.	Nikoljac	2,227	1,095	1,132
79.	Njegnjevo	389	198	191
80.	Obrov	283	149	134
81.	Ograde	25	12	13
82.	Okladi	29	18	11
83.	Oluje	200	99	101
84.	Orahovica	213	111	102
85.	Osmanbegovo selo	56	27	29
86.	Ostrelj	95	58	37
87.	Pali	22	12	10

88.	Pape	145	84	61
89.	Pavino Polje	91	40	51
90.	Pećarska	77	42	35
91.	Pisana Jela	24	z	z
92.	Pobretići	144	75	69
93.	Poda	264	134	130
94.	Potkrajci	1,017	509	508
95.	Potrk	135	76	59
96.	Požeginja	27	15	12
97.	Prijelozi	247	121	126
98.	Pripčići	239	126	113
99.	Pruška	2,018	958	1,060
100.	Radojeva Glava	14	z	z
101.	Radulići	47	28	19
102.	Rakita	67	41	26
103.	Raklja	65	30	35
104.	Rakonje	1,792	881	911
105.	Rasovo	534	268	266
106.	Rastoka	124	67	57
107.	Ravna Rijeka	375	186	189
108.	Resnik	2,752	1,345	1,407
109.	Ribarevine	383	205	178
110.	Rijeke	171	75	96
111.	Rodiljela	68	38	30
112.	Sadici	65	38	27
113.	Sela	21	z	z
114.	Sipanje	114	63	51
115.	Šipovice	19	z	z
116.	Slatka	z	z	z
117.	Sokolac	60	29	31
118.	Šolje	59	33	26
119.	Srđevac	245	121	124
120.	Stožer	43	27	16
121.	Strojtanica	319	151	168
122.	Stubo	31	17	14
123.	Sušica	39	24	15
124.	Sutivan	997	489	508
125.	Tomaševo	192	97	95
126.	Trubine	112	66	46
127.	Ujnice	z	z	z
128.	Unevine	206	103	103
129.	Ušanovići	74	42	32

130.	Vergaševići	71	37	34
131.	Voljavac	182	102	80
132.	Vrbe	108	58	50
133.	Vrh	34	16	18
134.	Zaton	778	376	402
135.	Žiljak	183	91	92
136.	Zminac	116	69	47
137.	Žurena	121	67	54

(Izvor: Podaci Monstat-a za 2023. godinu)

2.13. Zaštićena područja u Bijelom Polju

Zaštićeno područje (prirodno dobro) je cjelina koja se odlikuje specifičnom geološkom, biološkom ili ekosistemskom raznovrsnošću. U Bijelom Polju su usvajanjem podzakonskih akata iz nadležnosti lokalne samouprave zaštićena 2 područja:

1. Spomenik prirode "Đalovića pećina"
2. Spomenik prirode "Rijeka Ćehotina"

Opština Bijelo Polje je zvanično zaštitila Đalovića klisuru, koja je jedan od najvrednijih prirodnih bisera Crne Gore, zahvaljujući intenzivnoj saradnji sa nevladinom organizacijom Eko-tim i globalnom organizacijom za zaštitu prirode The Nature Conservancy (TNC), a Skupština opštine Bijelo Polje usvojila Odluku o osnivanju Agencije za upravljanje prirodnim dobrima koja je zadužena za upravljanje svim zaštićenim područjima na teritoriji opštine, uključujući Đalovića klisuru.Ova Agencija, kako je saopšteno, ima ključnu ulogu u sprovođenju zakonskih obaveza koje proističu iz Zakona o zaštiti prirode, kao i u unaprjeđenju održivog upravljanja zaštićenim područjima na teritoriji opštine Bijelo Polje.

Zaštitna zona NP Biogradska gora na teritoriji opštine Bijelo Polje obuhvata površinu od 650ha (sjeveroistočne padine Bjelasice).

1. Spomenik prirode "Đalovića pećina"

Opština Bijelo Polje još 1968. godine proglasila Đalovića klisuru kao zaštićeno prirodno dobro - Spomenik prirode. U tom trenutku sama pećina nije bila otkrivena, tek nekoliko godina kasnije je pronađena. Današnje zakonodavstvo je mnogo preciznije i zahtjevnije u odnosu na tadašnje, kada se radi o zaštićenim prirodnim dobrima i generalno o ekologiji, životnoj sredini i zaštiti prirode. To znači, da sva naša zaštićena prirodna dobra, koja su i ranije bila zaštićena, treba ponovo na neki način pogledati i eventualno izvršiti reviziju.

Shodno članu 35 Zakona o zaštiti prirode, revizija zaštićenog prirodnog dobra pokreće se u dva slučaja, i to ukoliko se jave promjene na zaštićenom prirodnom dobru i ukoliko ne postoji detaljna studija zaštite tog prirodnog dobra. Obzirom da nije određeno lice koje upravlja zaštićenim dobrima, a od 1968. godine je progralelno zaštićeno dobro Djalovića klisura, Opština je pokrenula postupak revizije u februaru 2022. godine kojim planira da se ovo područje stavi pod veći stepen zaštite. Posle ovog postupka planirano je da se odredi upravljač – pravno lice ovog područja.

Sa Agencijom za zaštitu prirode je sklopoljen ugovor u martu 2022. godine na inicijativu Opštine Bijelo Polje za izradu revizije Studije revizije zaštićenog prirodnog dobra – Đalovića klisure u opštini Bijelo Polje, kao i sa WWF Adria i Eko tima. Revizijom Studije zaštićenog

prirodnog dobra Đalovića klisure biće definisane granice i zone zaštite Parka prirode. Na ovom projektu međusobno su uključeni predstavnici lokalne samouprave, Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma i Agencije za zaštitu životne sredine.

"Đalovića klisura" je rješenjem o zaštiti objekata prirode ("Službeni list SRCG" br. 30/68) proglašen Spomenikom prirode.

Spomenik prirode "Đalovića klisura " je Odlukom o proglašavanju kategorije, granica, statusa i režima zaštite u Spomeniku prirode "Đalovića klisura" ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 019/24 od 05.04.2024, 025/24 od 07.05.2024) razvrstan u zaštićeno područje kategorije III.

Ukupna površina Spomenika prirode "Đalovića klisura" iznosi 3443939 m2 (344,39 ha).

Ukupna površina zona sa režimom zaštite II stepena iznosi: 50398 m2 (5,039 ha).

Ukupna površina zone sa režimom zaštite III stepena iznosi: 3393541 m2, (339,35 ha).

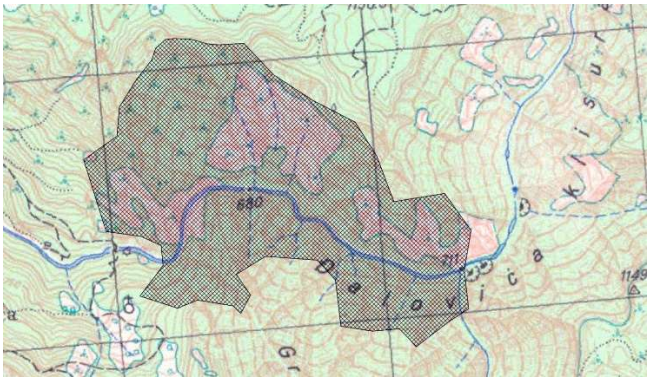
Spomenik prirode "Đalovića klisura " nalazi se na katastarskim opštinama sa pripadajućim katastarskim parcelama:

KO Mojstir: katastarske parcele 1410 (dio), 95, 1393, 1392, 1391, 1390, 1389, 1384, 1383, 1363, 1364, 1365, 1366, 1367, 1368,1373, 1374, 979 i 1010.

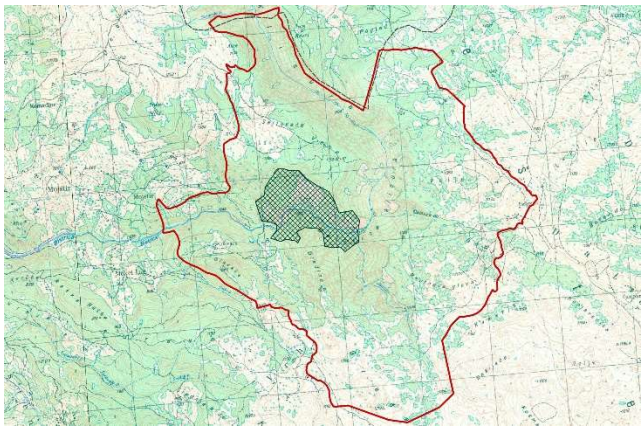
KO Srednje Brdo: katastarske parcele: 667 (dio), 649, 652, 653, 654 i 1979 (dio) - dio vodotoka Bistrice od njenog izvora (Glave Bistrice) do izlaska iz Klisure

KO Korita: katastarska parcela 1249 (dio) sve u opštini Bijelo Polje.

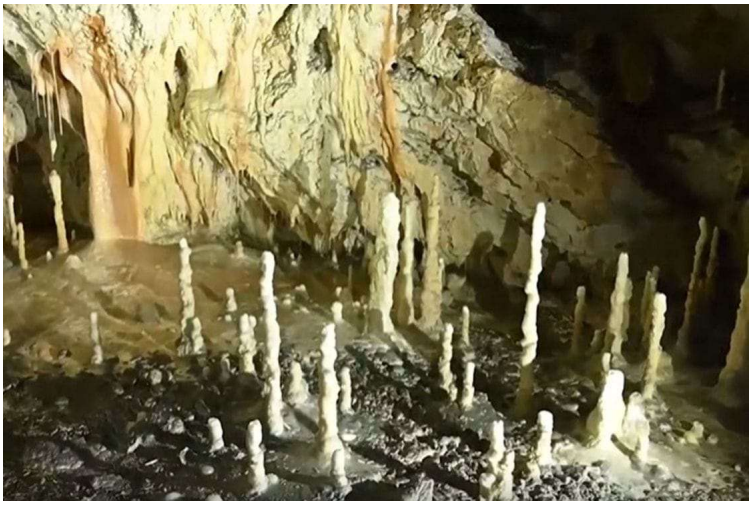
Slika br.1*: Đalovića klisura do današnjeg izvorišta*

Slika br.2: *ZP U PUP i kanjonski dio Bistrice i Đalovića klisure*

Slika br.3*: Detalj unutrašnjosti Đalovića pećine*

2. Spomenik prirode "Rijeka Ćehotina

Područje Rijeke Ćehotine na teritoriji Opštine Bijelo Polje (katastarske opštine Kovren i KO Bliškovo) je proglašeno zaštićenim područjem Odlukom o proglašavanju zaštićenog područja Spomenik prirode "Rijeka Ćehotina" ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 050/25 od 09.10.2025). proglašava se zaštićenim područjem Spomenik prirode "Rijeka Ćehotina".

Spomenik prirode "Rijeka Ćehotina" razvrstava se u zaštićeno područje IV kategorije.

Ukupna površina zaštićenog područja Spomenika prirode "Rijeka Cehotina" iznosi 516,69 ha, od čega površina zone zaštite II iznosi 5,89 ha (1.140%), dok ukupna površina zone zaštite III iznosi: 510,80 ha (98.86 %).

Zaštitni pojas Spomenika prirode "Rijeka Ćehotina" u kopnenom dijelu čini granična linija zone zaštite III u širini od 300 m paralelno sa administrativnom granicom. Ukupna površina zaštitnog pojasa iznosi: 528,62 ha.

Spomenik prirode "Rijeka Ćehotina" nalazi se na sljedećim katastarskim opštinama sa pripadajućim katastarskim parcelama:

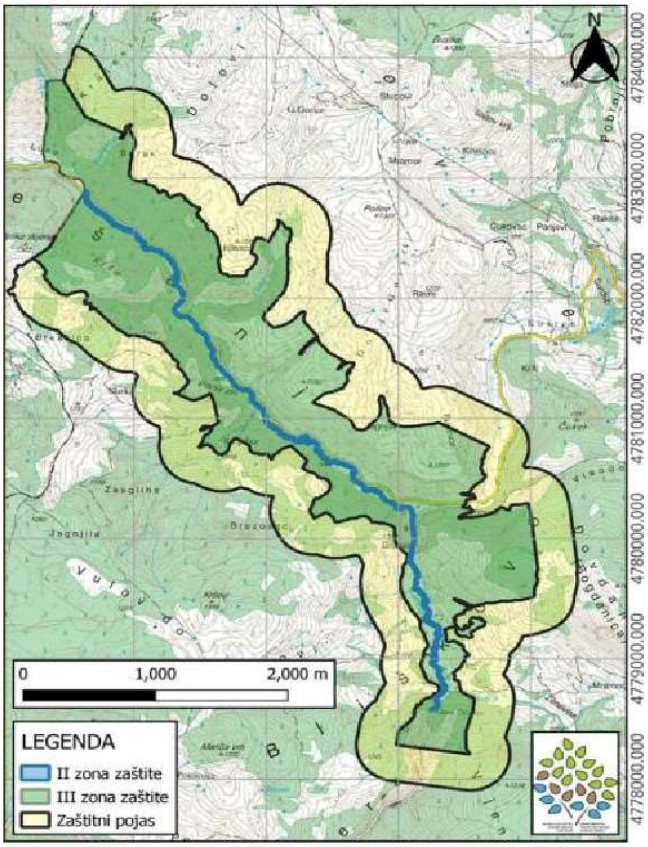
KO Bliškovo: katastarske parcele 293/3, 307/2, 326/2, 293/1, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 303/1, 304, 305, 306, 307/1, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326/1, 421, 1712/4, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 1712/3, 1216/2, 1156, 1157, 1158, 1166, 1181, 1182, 1185, 1186/1, 1187, 1188, 1189, 1192, 1193, 1194, 1195, 1196, 1197, 1198, 1199, 1200, 1201/1, 1202/2, 1202, 1203, 1204, 1205, 1206, 1207, 1208, 1209, 1210, 1211, 1212, 1213, 1214, 1215, 1216/1, 1217, 1218/1, 1218/2, 1219, 1220, 1221, 1222, 1223, 1224, 1225, 1226, 1227, 1228, 1229, 1230, 1231, 1232, 1233, 1237, 1238, 1239, 1240, 1241, 1242, 1243, 1244, 1245, 1246, 1247, 1249, 1250, 1703, 1704, 1705, 1706, 1707, 1708, 1709, 1710, 1713/1, 2101/1, 2105/1, 2109, 2130,

2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2155/1, 2175, 2176, 2177, 2188, 2190, 2782, kao i

KO Kovren: katastarske parcele: 1363, 1364/1, 1364/2, 1364/3, 1365/1, 1365/2, 1365/3, 1366/1, 1366/2, 1367/1, 1367/2, 1367/3, 1368/1, 1368/2, 1368/3, 1369/1, 1369/21369/3, 1369/4, 1376, 1377, 1378, 1379, 1382, 1383, 1384, 1385, 1386, 1387, 1392, 1393, 1394, 1396, 1397, 1398, 1399, 1400, 1401, 1405, 1406, 1407, 1408, 1409, 1410, 1411, 1412, 1413, 1414, 1415, 1430, 1431, 1432, 1436, 1437, 1438, 1439, 1440, 1441, 1443, 3410, 3413, 3414

Dužina granice zaštićenog područja Spomenik prirode "Rijeka Ćehotina" iznosi 50,44 km.

Slika br.4. *Pregledni kartografski grafički prikaz zaštićenog područja „Rijeka Cehotina" na topografskoj karti I :25000, (izvor: Uprava za katastar i državnu Imovlnu Crne Gore)*

300000

2.14.Saobraćajna infrastruktura i broj vozila

Opština Bijelo Polje nalazi se među opštinama sa najviše registrovanih vozila u Crnoj Gori (uz Podgoricu, Nikšić, Bar i Budvu). Prema ranijim mjerenjima i evidencijama saobraćajne policije, u pojedinim periodima godine (poput turističke sezone) na lokalnim i magistralnim pravcima bilježi se preko 14.000 vozila dnevno u tranzitu ili lokalnom prometu.

Tokom ljetnje sezone i u danima pojačanog tranzita, na gradskim i prigradskim pravcima (prema Rasovu, Nedakusima i magistralnim raskrsnicama) stvaraju se duge kolone i usporen saobraća.

Na veće opterećenje drumskog saobraćaja u Bijelom Polju utiče i blizina auto-puta i magistralnih pravaca prema Srbiji i primorju, gdje dnevni promet putničkih i teretnih vozila često obara rekorde (preko 21.000 vozila na pojedinim dionicama u špicu sezone).
U Bijelom Polju je registrovano 4.010 vozila prema zvaničnim kvartalnim podacima koje objavljuje Monstat.

U Crnoj Gori ukupno je 86.960 registrovanih vozila.Od tog broja, 72.877 su auta, 5.830 teretna vozila, a 4.426 motori. Najviše registrovanih vozila je u Podgorici - 27.105.

3. PRAVNI I INSTUTUCIONALNI OKVIR

3.1. Zakonodavstvo Evropske unije u oblasti upravljanja otpadom

Osnov evropskog sistema predstavlja Okvirna direktiva o otpadu (2008/98/EZ), koja definiše osnovne principe i ciljeve održivog upravljanja otpadom. Politika Evropske unije u oblasti upravljanja otpadom zasniva se na principu hijerarhije otpada, prema kojem je prioritet sprječavanje njegovog nastanka, zatim ponovna upotreba i reciklaža materijala, dok se energetsko iskorišćavanje i odlaganje na deponije primjenjuju samo kada prethodne opcije nijesu moguće.

Implementacija plana podrazumijeva ispunjavanje pravnih i operativnih obaveza EU (Tabela 9) a odnose se na:

- Primjenu hijerarhije upravljanja otpadom: Dosljedno poštovanje prioriteta EU gdje je primarni fokus na prevenciji nastanka otpada, zatim na ponovnoj upotrebi, reciklaži, energetskom oporavku, dok je odlaganje na deponije poslednja i najmanje poželjna opcija.
- Odvojeno sakupljanje otpada: Uspostavljanje obaveznih sistema za odvojeno sakupljanje papira, metala, plastike i stakla na lokalnom nivou, kao i odvojeno sakupljanje biootpada i opasnog otpada iz domaćinstava.
- Smanjenje biorazgradivog otpada na deponijama: Smanjenje količine organskog otpada koji se odlaže na deponije, čime se direktno utiče na smanjenje emisija metana i gasova staklene bašte u skladu sa EU direktivom o deponijama.
- Proširenu odgovornost proizvođača (EPR): Uvođenje strožih sistema u kojima proizvođači i uvoznici snose finansijsku i operativnu odgovornost za kraj životnog vijeka svojih proizvoda (posebno za ambalažu, električni i elektronski otpad, baterije i vozila).

U skladu sa EU ciljevima i njihovom realizacijom Državni plan je predvidio sljedeće:

- Stopa reciklaže komunalnog otpada: Crna Gora se obavezala da će povećati stopu reciklaže komunalnog otpada na najmanje 65% do 2035.godine.
- Reciklaža ambalažnog otpada: Postepeno podizanje stopa reciklaže specifičnih materijala (papir, metal, plastika, staklo) u skladu sa EU standardima.
- Smanjenje odlaganja na deponije: Ograničavanje količine komunalnog otpada koji se odlaže na deponije na maksimalno 10% do 2035.godine.
- Regionalne centre: Uspostavljanje četiri regionalna centra za upravljanje otpadom (u Podgorici, Nikšiću, Bijelom Polju i Baru), koji će služiti kao osnova za selekciju i tretman.
- Zatvaranje i sanaciju neuređenih odlagališta otpada: mapiranje, zatvaranje i potpuna sanacija neuređenih odlagališta otpada širom Crne Gore.

- Digitalizaciju i inspekcijski nadzor: Uvođenje digitalnih registara, modernizaciju baze podataka o otpadu i pooštravanje kaznene politike kroz jačanje ekološkog inspekcijskog nadzora.
- Lokalne planove: obavezu svih jedinica lokalne samouprave (opština) da hitno donesu i usaglase svoje Lokalne planove upravljanja otpadom sa ovim državnim dokumentom.

Zakonske obaveze upravljanja komunalnom otpadom, koje su prikazane u tabeli 9. propisane su Okvirnom direktivom o otpadu i podrazumijeva cilj od 50% komunalnog otpada pripremljenog za ponovnu upotrebu/reciklažu i koji treba da se zamijeni. Direktiva je zamijenjena 2018. godine kako bi definisala nove ciljeve (55% koje treba ostvariti do 2025.godine, 60% do 2030.godine i 65% do 2035.godine).

Tabela 9: *Obaveze i ciljevi u zakonodavstvu EU o upravljanju otpadom (i odstupanja za njihovo ispunjavanje, gdje je promjenjljivo) (Državni plan upravljanja otpadom za period 2025-2029.god.)*

Preporuka	Tema	Cilj	Rok
Okvirna direktiva o otpadu (WFD), Član 11	Priprema za ponovnu upotrebu i reciklažu komunalnog otpada	minimum 50% težine minimum 55% težine minimum 60% težine minimum 65 %težine	2020 (odstupanje : do 2030.prema članu 21 Zakona o upravljanju otpadom) 2025 2030 2035
Okvirna direktiva o otpadu, Član 11	Odvojeno sakupljanje tekstila	Za tekstil je predviđeno odvojeno sakupljanje	01. januar 2026.
Okvirna direktiva o otpadu, Član 22	Odvojeno sakupljanje biootpada	Biootpad se odvaja ili reciklira na mjestu porijekla ili se sakuplja odvojeno i ne miješa se sa drugim vrstama otpada	31. decembar 2023.
Okvirna direktiva o otpadu, Član 22	Brojanje rezultata tretmana biootpada ka reciklaži	Države članice mogu ubrajati komunalno biootpad koji ulazi u aerobnu ili anaerobnu obradu kao recikliran samo ako je, u skladu sa članom 22, sakupljen odvojeno ili odvojen na mjestu porijekla.	01.januar 2027.
Direktiva o deponijama, Član 5	Količina biorazgradivog otpada odloženog na deponiju	Maksimalna odložena količina od 75% biorazgradivog otpada generisanog u 2010. Maksimalna odložena količina od 50% biorazgradivog otpada generisanog u 2010. Maksimalna odložena količina od 35% biorazgradivog otpada generisanog u 2010.	2010.(odstupanje: do 2025.prema čl. 27 Zakona o UO) 2013.(odstupanje: do 2029.prema čl. 27 Zakona o UO) 2020.(odstupanje: do 2033.prema čl. 27 Zakona o UO)

	Količina de-ponovanog ot-pada	Države članice treba da preduzmu neophodne mjere kako bi osigurale da se količina komunalnog otpada smanji na 10% ili manje od ukupne količine proizvedenog komunalnog otpada(po težini)	2035.
Direktiva o ambalaži i ambalažnom otpadu (PPWD), Član 6	Cilj reciklaže ambalaže	Papir i karton: 60-75-85% Staklo: 60-70-75% Metal: 50% (2020) Crni metal: 70-75% (2025-2030) Aluminijum: 50-60% (2025-2030) Plastika: 22.5-50-55% Drvo: 15-25-30% Ukupno recikliranje/kompostiranje: 55% (2020) Ukupno pripremljeno za ponovnu up-otrebu/recikliranje: 65-70% (20252030)	2020.-2025.-2030. (odstupanje: do 2030, prema članu 62 Zakona o upravljanju otpadom/ ciljevi su takođe različiti)

3.2. Nacionalni zakonodavni okvir

Pravni okvir za upravljanje otpadom u Crnoj Gori usaglašen je sa pravnim načelima Evropske unije. Usklađivanje sa evropskim standardima donijelo je niz novina u sistemu upravljanja otpadom.

Proces usklađivanja nacionalnog zakonodavstva u Crnoj Gori intenziviran je donošenjem novog Zakona o upravljanju otpadom. Istovremeno je usvojen i Državni plan upravljanja otpadom za period 2025–2029.godine, čime su stvoreni uslovi za postepeni prelazak sa tradicionalnog modela odlaganja otpada na savremeni sistem zasnovan na principima cirkularne ekonomije.

Zakon o upravljanju otpadom (Sl. list CG br 034/24,092/24)

Osnovni pravni okvir za upravljanje otpadom u Crnoj Gori utvrđen je Zakonom o upravljanju otpadom, kojim su u nacionalno zakonodavstvo preneseni ključni zahtjevi i principi Evropske unije u ovoj oblasti.

Zakonom se uređuju vrste i klasifikacija otpada, subjekti i način upravljanja otpadom, nadležnosti i odgovornosti učesnika u sistemu upravljanja otpadom, organizovanje upravljanja otpadom, planski dokumenti, mjere za zaštitu životne sredine i zdravlja ljudi kao i druga pitanja od značaja za upravljanje otpadom.

Zakon o upravljanju otpadom, ima za cilj dalje usaglašavanje crnogorskog zakonodavstva o otpadu sa zakonodavstvom EU, tačnije sa Direktivom o cirkularnoj ekonomiji EU 2018/851 o otpadu. U tom pogledu, ima za cilj promovisanje održivog razvoja kroz efikasnije korišćenje resursa i smanjenje otpada. Upravljanje otpadom zasniva se na principima održivog razvoja, predostrožnosti, blizine, regionalnog upravljanja otpadom, principu „zagađivač plaća“ i hijerarhiji upravljanja otpadom.

Kao osnovni planski instrumenti predviđeni zakonom su Državni plan upravljanja otpadom i lokalni planovi upravljanja otpadom, kojima se definišu ciljevi, mjere i aktivnosti za uspostavljanje efikasnog i održivog sistema upravljanja otpadom. Jedinice lokalne samouprave imaju značajnu ulogu u sprovođenju politike upravljanja otpadom kroz planiranje, organizovanje i unapređenje sistema upravljanja komunalnim otpadom na svojoj teritoriji, u skladu sa zakonom i državnim planskim dokumentima.

Jedna od značajnijih mjera odnosi se na zabranu stavljanja u promet lakih plastičnih kesa debljine od 15 do 50 mikrona. Ova mjera uvedena je sa ciljem smanjenja količina

plastičnog otpada koji predstavlja ozbiljan problem za životnu sredinu. Za nepoštovanje propisanih obaveza predviđene su odgovarajuće novčane sankcije za privredne subjekte i trgovce.

Zakon o upravljanju otpadom, navodi da se upravljanje otpadom obavlja u skladu sa Državnim planom za upravljanje otpadom i lokalnim planovima upravljanja komunalnim otpadom i neopasnim građevinskim otpadom i definiše njihov sadržaj.

Takođe predviđa da Program za sprečavanje nastanka otpada bude dio Državnog plana za upravljanje otpadom i predstavlja odredbe koje se odnose na taj program, kao i ciljeve upravljanja komunalnim otpadom (Tabela 10).

Lokalne samouprave su odgovorne za sakupljanje i uklanjanje komunalnog otpada. Proceduru i usluge sakupljanja komunalnog otpada određuje nadležni organ jedinice lokalne samouprave. Jedinice lokalne samouprave treba da pripreme lokalne planove koji su u skladu sa Državnim planom za upravljanje otpadom.

U skladu sa evropskim zakonodavstvom, savremeni sistem upravljanja otpadom podrazumijeva i primjenu principa proširene odgovornosti proizvođača. Na taj način proizvođači i uvoznici snose odgovornost ne samo za proizvodnju i promet proizvoda, već i za postupanje sa njima nakon što postanu otpad. Ovaj model obuhvata ambalažu, gume, električnu i elektronsku opremu, baterije, akumulatore i motorna vozila. U cilju implementacije ovog principa donijeta je posebna uredba kojom se uređuje finansiranje sistema sakupljanja i reciklaže od strane obveznika.

Zakonskim rješenjima predviđeno je unapređenje infrastrukture za odvojeno sakupljanje otpada. Jedinice lokalne samouprave imaju obavezu da građanima obezbijede uslove za selektivno sakupljanje otpada kroz postavljanje odgovarajućih posuda i sistema za odvojeno prikupljanje različitih frakcija. Na taj način omogućava se efikasnije izdvajanje reciklabilnih materijala već na mjestu nastanka otpada.

Dodatnu podršku razvoju sistema predstavljaju sredstva Evropske unije koja su dostupna kroz pretpristupne fondove i druge programe podrške. Ova sredstva usmjerena su na izgradnju potrebne infrastrukture, unapređenje sistema upravljanja otpadom i sanaciju postojećih neuređenih odlagališta.

Tabela 10 *Ciljevi upravljanja komunalnim otpadom shodno Zakonu o upravljanju otpadom*

Vrsta otpada	Opis cilja	Ciljna godina	Komentar
Biorazgradivi otpad	Maksimalna odložena količina od 75% biorazgradivog otpada sakupljenog 2010. godina (146,000 t)	2025.	Prema članu 27 Zakona o upravljanju otpadom
	Maksimalna odložena količina od 50% biorazgradivog otpada sakupljenog 2010. godina (146,000 t)	2029.	Prema članu 27 Zakona o upravljanju otpadom
	Maksimalna odložena količina od 35% biorazgradivog otpada sakupljenog 2010. godina (146,000 t)	2033.	Prema članu 27 Zakona o upravljanju otpadom
Komunalni otpad	Najmanje 50% otpadnih materijala, kao što su papir, metal, plastika i staklo, iz domaćinstava i drugih izvora u kojima su tokovi otpada slični tokovima kućnog otpada, treba pripremiti za ponovnu upotrebu i reciklažu	2030.	Prema članu 21 Zakona o upravljanju otpadom

Ambalažni otpad	50% ambalažnog otpada koji se stvara za prikupljanje za preradu, uključujući i energetsku obnovu 35% ambalažnog otpada se reciklira Recikliranje 40% mase staklene ambalaže Recikliranje 40% mase papirne i kartonske ambalaže Recikliranje 50% mase metalne ambalaže Recikliranje 22.5% mase plastične ambalaže Recikliranje 10% drvne mase	2030.	Prema članu 62 Zakona o upravljanju otpadom

Zakonom o životnoj sredini ("Sl. list Crne Gore", br. 052/16, 073/19, 073/19, 084/24) državna politika Crne Gore i njen ekonomski i društveni razvoj usklađuju se sa međunarodnim principima zaštite životne sredine. Ovim zakonom, Crna Gore obezbjeđuje očuvanje prirodnih resursa i unapređenje kvaliteta životne sredine, smanjenjem rizika po život i zdravlje ljudi, otklanjanjem i sprečavanjem štetnih uticaja na životnu sredinu u cilju obezbjeđenja i poboljšanja cijelokupnog kvaliteta života na nacionalnom nivou.

Životna sredina, u smislu ovog zakona, je prirodna sredina, koja obuhvata: vazduh, zemljište, vodu i more, životinjski svijet; ekološki relevantne događaje i/ili aktivnosti: klimu, jonizovana i nejonizovana zračenja, buku i vibracije, emisije u vazduhu, odlaganje otpada, kao i životna sredina koju stvara čovjek, gradovi i druga naselja, kulturno-istorijsko nasljeđe, infrastrukturne, industrijske i druge ustanove prisutne na teritoriji Crne Gore. Prirodni resursi se koriste u skladu sa principima Zakona o životnoj sredini i iz njega proisteklim politikama razvoja životne sredine, u cilju obezbjeđivanja održive i bezbjedne razvojne politike.

Osnovni ciljevi zaštite životne sredine su očuvanje i zaštita zdravlja ljudi, integriteta, biodiverziteta i kvaliteta ekosistema, genetskih resursa, životinjskih i biljnih vrsta, plodnosti zemljišta, prirodnih ljepota i fizičkih vrijednosti, kulturnog nasljeđa i resursa koje je stvorio čovjek; da obezbjedi uslove za ograničeno, razumno i održivo upravljanje živom i neživom prirodom i ekonomskom stabilnošću prirode, količinom i kvalitetom prirodnih resursa i sprečavanje opasnosti i mogućih rizika po životnu sredinu.

Zakon između ostalog propisuje da se sprovodi monitoring sistematskim mjerenjem, testiranjem i procjenom indikatora stanja i zagađenja životne sredine koje obuhvata praćenje stanja otpada, ranu najavu slučajnog zagađenja, kao i preuzetih obaveza iz međunarodnih ugovora opterećenja i uticaja na životnu sredinu, i posebno podataka o otpadu i upravljanju otpadom.

Registar zagađivača životne sredine sadrži podatke o izvorima, vrsti, količini, načinu i mjestu ispuštanja, prenosa i odlaganja zagađujućih materija i otpada u životnu sredinu. EKO stopa je utvrđena za proizvode namijenjene opštoj potrošnji koji su dobijeni reciklažom otpada.

Zakonom o komunalnim djelatnostima ("Sl.list CG", br. 055/16, 074/16,002/18, 066/19, 140/22, 84/24) definisane su komunalne djelatnosti i obezbijeđeni propisi i uslovi za njihovo obavljanje zajedno sa važnim povezanim pitanjima. Komunalne djelatnosti, u smislu ovog zakona, su pružanje komunalnih usluga koje su nezamjenljiv uslov života i rada građana, privrednih subjekata i drugih subjekata na teritoriji jedinice lokalne samouprave i održavanje komunalne infrastrukture, opreme i sredstava za obavljanje tih djelatnosti. Zakon propisuje sljedeće:

- Upravljanje komunalnim otpadom je komunalna djelatnost.
- Upravljanje komunalnim otpadom se sastoji od sakupljanja, transporta, obrade i/ili bilo koje druge procedure – komunalnog otpada (MSW).
- Zabranjeno je odlaganje komunalnog i drugog otpada van mjesta predviđenih za tu namjenu, na obalama i pored vodotoka, stajaćih voda, na putevima i pored puteva.

- sprečavanje stvaranja i smanjenje otpada, odnosno smanjenje korišćenja resursa i smanjenje količina ili opasnih karakteristika nastalog otpada;
- priprema za ponovnu upotrebu proizvoda;
- reciklaža, odnosno tretman otpada u cilju dobijanja sirovina za proizvodnju istog ili drugog proizvoda;
- povraćaj vrijednosti otpada (kompostiranje, spaljivanje sa energetskim povratom, itd);
- odlaganje otpada na regulisane deponije.

Zakonom o zaštiti prirode ("Sl. list Crne Gore", br. 117/26) definisano je šta se može uspostaviti u okviru zaštićenog područja kako bi se spriječili ili ublažili spoljni faktori koji mogu negativno uticati na zaštićeno područje uključujući otpad. Takođe se u članu 69 navodi da je odlaganje otpada zabranjeno u speleološkim objektima i njihovom okruženju.

Zakonom o lokalnoj samoupravi ("Sl. list Crne Gore", br. 02/18, 034/19, 038/20, 050/22, 084/22, 081/25, 098/25) definisano je da jedinice lokalne samouprave, između ostalog, obezbjeđuju uslove i vode računa o zaštiti životne sredine i njenih djelova (kvalitet vazduha, zaštita od buke, upravljanje otpadom, itd).

Zakonom o izgradnji objekata ("Sl. list Crne Gore", br. 019/25, 092/25, 160/25, 114/26) definisane su mjere za sprečavanje svakog uticaja otpada na higijenu, zdravlje ljudi i zaštitu životne sredine, što podrazumijeva da struktura objekata za upravljanje otpadom mora biti projektovana i izgrađena na način da neće predstavljati prijetnju za higijenu ili zdravlje i bezbjednost ljudi, niti prouzrokovati prekoračenje dozvoljenih graničnih vrijednosti uticaja na životnu sredinu ili klimu tokom njihove izgradnje, korišćenja i rušenja, ili tokom njihove radne službe.

Zakonom o bezbjednosti hrane ("Sl. list Crne Gore", br. 57/15, 059/26) regulisane su obaveze i odgovornosti subjekata u poslovanju sa hranom radi zaštite života i zdravlja ljudi i životne sredine. Crna Gora je izradila Studiju izvodljivosti koja sadrži podatke o količini životinjskog otpada koji nastaje u postrojenjima za držanje i uzgajanje životinja i prilikom klanja životinja i prerade i obrade životinjskih proizvoda. Smatra se da predloženi modeli pronalaze najprihvatljivije rješenje za upravljanje ovom vrstom otpada za koje su postavljeni specifični zahtjevi u pogledu sakupljanja i obrade. Regulisanje ovih oblasti zahtijeva znatna finansijska ulaganja i za sada se radi na obezbjeđivanju potencijalnih zainteresovanih investitora

Zakonom o veterinarstvu ("Sl. list Crne Gore", br. 030/12, 048/15, 057/15, 052/16, 043/18, 084/24, 092/25, 014/26, 059/26, 079/26) regulisana je, između ostalog, veterinarska zaštita životne sredine. Ovim zakonom je definisano da se svako lice bavi nusproizvodima, životinjskim otpadom i upravljanjem otpadnim vodama u skladu sa ovim zakonom i propisima o bezbjednosti hrane i zaštiti životne sredine.

Zakonom o finansiranju lokalne samouprave ("Sl. list Crne Gore", br.03/19, 086/22, 05/24, 07/24, 092/25, 149/25, 119/26) definisani su dostupni izvori finansiranja lokalnih samouprava, uključujući i izvore iz komunalnih preduzeća.

Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu ("Sl. list RCG", br. 80/05, "Sl. list Crne Gore", br. 40/10, 73/10, 40/11, 27/13, 52/16, 075/18, 084/24 i 070/26) uređuje se postupak procjene uticaja za projekte koji mogu imati značajan uticaj na životnu sredinu, sadržaj elaborata o procjeni uticaja, učešće zainteresovanih organa i organizacija i javnosti, postupak ocjene elaborata i izdavanja saglasnosti, obavještavanje o projektima koji mogu imati značajan uticaj na životnu sredinu druge države, nadzor i druga pitanja od značaja za procjenu uticaja na životnu sredinu, kao i propisane nadležnosti organa lokalne uprave nadležnog za poslove zaštite životne sredine - za izdavanje saglasnosti za projekte za koje saglasnosti, odobrenja i dozvole izdaju drugi organi lokalne uprave.

Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu ("Sl. list RCG", br. 80/05 i "Sl. list Crne Gore", br. 73/10 , 40/11, 59/11, 52/16 i 084/24) utvrđuju se uslovi, način i postupak vršenja procjene uticaja određenih planova i programa na životnu sredinu, kroz integrisanje principa zaštite životne sredine u postupak pripreme, usvajanja i realizacije planova i programa koji imaju značajan uticaj na životnu sredinu. Propisano je da je za sprovođenje postupka strateške procjene, u okviru ovlašćenja utvrđenih ovim zakonom, nadležan organ lokalne uprave koji obavlja poslove na pripremi plana i programa - za planove i programe koje usvaja organ na lokalnom nivou.

Zakonom o uređenju prostora i izgradnji objekata ("Sl. list Crne Gore", br. 064/17, 044/18,063/18, 011/19, 082/20, 086/22, 004/23, 019/25 i 091/25), definisan je sistem uređenja prostora Crne Gore, način i uslovi izgradnje objekata, kao i druga pitanja od značaja za uređenje prostora i izgradnju objekata.

Zakon o vodama ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 027/07, "Službeni list Crne Gore", br. 073/10, 032/11, 047/11, 048/15, 052/16, 055/16, 002/17, 080/17 od 01.12.2017, 084/18 od 26.12.2018, 084/24, 128/26) kojim se uređuje pravni status i način integralnog upravljanja vodama, vodnim i priobalnim zemljištem i vodnim objektima, uslovi i način obavljanja vodne djelatnosti i druga pitanja od značaja za upravljanje vodama i vodnim dobrom.

Operativni plan zaštite od štetnog dejstva voda za vode od značaja za Crnu Goru za 2026. godinu ("Službeni list Crne Gore", br. 155/25 od 24.12.2025, 055/26 od 22.04.2026) koji sadrži podatke i mjere potrebne za efikasno sprovođenje zaštite od štetnog dejstva voda, uključujući i mjerodavne vodostaje, kriterijume za proglašenje redovne i vanredne odbrane od poplava, imena rukovodilaca zaštite od štetnog dejstva voda, štabove za zaštitu od štetnog dejstva voda, naziv organa odnosno privrednog društva i drugog pravnog lica koje sprovodi zaštitu od štetnog dejstva voda i sredstva za operativno sprovođenje zaštite.

Zakon o upravljanju komunalnim otpadnim vodama ("Službeni list Crne Gore", br. 002/17 od 10.01.2017, 084/24 od 06.09.2024) kojim se uređuju se upravljanje komunalnim otpadnim vodama, uslovi koje trebaju da ispunjavaju kolektorski sistemi i postrojenja za prečišćavanje komunalnih otpadnih voda, način prikupljanja, prečišćavanja i ispuštanja komunalnih otpadnih voda i druga pitanja od značaja za upravljanje komunalnim otpadnim vodama.

Komunalne otpadne vode, su otpadne vode iz domaćinstava ili mješavina te vode sa industrijskim otpadnim vodama i atmosferskim otpadnim vodama.

Otpadne vode iz domaćinstva, su otpadne voda iz stambenih i uslužnih objekata, koje potiču iz ljudskog metabolizma i kućnih aktivnosti.

Industrijske otpadne vode, su otpadne vode koje se izlivaju iz objekata ili prostorija koji se koriste za vršenje zanatske ili industrijske djelatnosti, osim otpadnih voda iz domaćinstva i atmosferskih voda.

Atmosferske vode, su otpadne vode koje nastaju spiranjem atmosferskih padavina sa javnih površina (ulice, trotoari, parkinzi, trgovi i druge javne površine), koje rastvaraju zagađene materije koje se ulivaju u kolektorske sisteme ili direktno dospijevaju u površinske i podzemne vode.

Uredba o bližim uslovima sprovođenja programa proširene odgovornosti proizvođača proizvoda koji nakon upotrebe postaju otpad ("Službeni list Crne Gore", br. 099/2) kojom se propisuju bliži uslovi sprovođenja programa proširene odgovornosti privrednog društva i preduzetnika koji se bavi proizvodnjom, unapređenjem, preradom, obradom, prodajom ili uvozom proizvoda (novih, korišćenih, popravljenih ili prepravljenih), koji nakon upotrebe postaju otpad.

Uredba o načinu i postupku osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpadnih vozila ("Službeni list Crne Gore", br. 153/26).

3.2.1.Državni plan upravljanja otpadom za period 2025-2029.godine

Državni plan upravljanja otpadom za period 2025-2029.godine sastoji se od strateškog planiranja održivog upravljanja otpadom. Crna Gora, kao zemlja kandidat za članstvo u EU, ima obavezu da uspostavi funkcionalan integrisani sistem upravljanja otpadom (ISUO) i ovaj cilj se smatra jednim od prioriteta na putu pristupanja EU. Izrada planova upravljanja otpadom je obaveza država članica EU i proizilazi iz člana 28 Direktive 2008/98/EC o otpadu.

Osnovni ciljevi Državnog plana upravljanja otpadom su:

- Manje otpada na deponijama: smanjenje količina otpada koja završava zakopana u zemlji.
- Više reciklaže: podsticanje odvajanja plastike, stakla, papira i metala kako bi se napravili novi proizvodi.
- Zaštita zdravlja: zaštita vazduha, vode i zdravlja svih građana.
- Zelena ekonomija: otvaranje novih radnih mjesta u poslovima koji su dobri za prirodu.

3.2.2. Nacionalna strategija i drugi planski dokumenti i strateška dokumenta iz oblasti upravljanja otpadom

Strategija upravljanja otpadom Crne Gore do 2030.godine definiše ciljeve, ograničenja, smjernice i neophodne mjere za uspostavljanje održivog sistema za upravljanje otpadom u državi. Strategija je definisala recikliranje tj. unapređenje upravljanja otpadom primjenom pristupa zasnovanog na cirkularnoj ekonomiji kao svoj prvi strateški prioritet, koji treba da se ostvari kroz sljedeće mjere:

- Podsticaj aktivnosti u cilju smanjenja otpada koji nastaje u Crnoj Gori;
- Primjeniti primarnu selekciju otpada što efikasnije, kao preduslov za postizanje jasno definisanih ciljeva u oblasti ponovne upotrebe i reciklaže odbačenih materijala;
- Uspostavljanje efikasne selekcije i reciklaže otpada (sakupljanje, odvajanje, obradu, ponovnu upotrebu recikliranih materijala), kao i sistem za prevenciju otpada – uključujući podsticaje za razvoj reciklažnih aktivnosti, stimulisati tržište sekundarnih sirovina i potražnju za recikliranim materijalom;
- Razvoj sistema za upravljanje posebnim tokovima otpada;
- Uvođenje postepenog pristupa cirkularne ekonomije u postojeći sistem upravljanja otpadom sa prelaskom sa 'sistema deponije' na kružni sistem upravljanja otpadom;
- Strožu primjenu kazni u upravljanju otpadom i
- Podizanje svijesti o važnosti i prednostima održivog upravljanja otpadom.

Nacionalna strategija održivog razvoja Crne Gore predstavlja krovni strateški okvir za ostvarivanje principa održivog razvoja, a u oblasti upravljanja otpadom usmjerena je na racionalno korišćenje resursa, prevenciju nastanka otpada, smanjenje količina otpada, ponovnu upotrebu i reciklažu, uz unapređenje sistema upravljanja otpadom i zaštitu životne sredine.

Nacionalna strategija o klimatskim promjenama (NSKP) do 2030.godine, koju je Vlada Crne Gore usvojila 17. septembra 2015.godine (izrađena je i procjena uticaja na životnu sredinu), ima sveobuhvatan Akcioni plan sa prioritetnim programima i aktivnostima koji će, kada se implementiraju, dovesti do značajnih smanjenje emisija gasova s efektom staklene bašte, poboljšanja tržišne konkurentnosti i drugih netržišnih koristi.

Plan zaštite voda od zagađivanja za period od 2025. do 2031. godine ("Službeni list Crne Gore", br. 119/25 od 17.10.2025).

Prostorni plan Crne Gore do 2020.godine sadrži „Prostorni koncept upravljanjem otpadom" kojim su određene lokacije brojnih objekata za upravljanje otpadom. Strategija razvoja energetike Crne Gore do 2030. godine - Bijela knjiga ukazuje na mogućnost korišćenja komunalnog otpada za proizvodnju energije.

Strategija razvoja turizma u Crnoj Gori do 2020.godine postavlja smjernice za dugoročni razvoj sektora turizma i predviđa set odgovarajućih mjera koje treba implementirati, uključujući mjere koje se odnose na upravljanje komunalnim otpadom na lokalnom nivou.

3.3. Propisi Opštine Bijelo Polje u oblasti upravljanja otpadom

Opština Bijelo Polje je shodno zakonskim propisima izradio podzakonske akte koji predstavljaju važan pravni okvir za organizaciju upravljanja komunalnim otpadom, razvoj sistema odvojenog sakupljanja i obezbjeđivanje komunalnog reda na teritoriji opštine Bijelo Polje.

Odluka o načinu odvojenog sakupljanja i sakupljanja komunalnog otpada radi obrade, na teritoriji Opštine Bijelo Polje ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 042/26 od 07.09.2026) kojom se utvrđuje način odvojenog sakupljanja i sakupljanja komunalnog otpada radi obrade na teritoriji Opštine Bijelo Polje.

Odvojeno sakupljanje otpada (selekcija) je sakupljanje otpada na način da se otpad u postupcima upravljanja otpadom drži odvojeno prema tipu i svojstvu kako bi se olakšala obrada.

Odluka o određivanju lokacije za privremeno skladištenje komunalnog i neopasnog građevinskog otpada na teritoriji Opštine Bijelo Polje ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 042/26 od 07.09.2026) kojom se određuje lokacija za privremeno skladištenje komunalnog i neopasnog građevinskog otpada na teritoriji Opštine Bijelo Polje. Privremeno skladištenje otpada u smislu ove Odluke, podrazumijeva organizovano i kontrolisano skladištenje otpada na lokaciji "Biokovac-Kumanica", na katastarskoj parceli 1 KO Dobrakovo, opština Bijelo Polje, do njegovog konačnog tretmana ili odlaganja u skladu sa zakonom. Upravljanje privremenim skladištem povjerava se privrednom društvu DOO "Komunalno Lim" Bijelo Polje, koje je dužno da obavlja poslove u skladu sa zakonom.

Odluka o utvrđivanju potencijalne lokacije za izgradnju Regionalnog centara za upravljenje otpadom Bijelo Polje ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 024/26 od 05.06.2026) kojom se utvrđuje lokacija u naselju Zaton, uz magistralni put Bijelo Polje-Berane, kao potencijalna lokacija za projektovanje i izgradnju "Regionalnog centara za upravljenje otpadom Bijelo Polje" za opštine sjeverne regije Crne Gore u skladu sa Državnim planom upravljanja otpadom Crne Gore za period 2025-2029. godine. Potencijalana lokacija iz člana 1 ove odluke obuhvata katastarske parcele: KP br. 2229; KP br. 2230;KP br. 2232 (dio kat.parcele);KP br. 2233;KP br. 2234.Naznačene katastarske parcele, upisane su u list nepokretnosti broj 468, KO Crnča-Laholo, koje su u svojini Države Crne Gore, sa pravom raspolaganja.

Odluka o utvrđivanju lokacije za privremeno skladištenje komunalnog otpada ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 033/12 od 13.11.2012, 005/17 od 08.02.2017, 044/18 od 04.12.2018) kojom se utvrđuje lokacija "Biokovac-Kumanica", koja se nalazi na katastarskoj parceli br. 1 KO Dobrakovo, kao lokaciju na kojoj će se privremeno skladištiti komunalni otpad, sakupljen sa područja Opštine Bijelo Polje. Privremeno skladištenje komunalnog otpada vršit će se u roku do izgradnje i puštanja u rad novog objekta za odlaganje komunalnog otpada.

Odluka o načinu odvojenog sakupljanja i sakupljanja komunalnog otpada radi obrade na teritoriji Opštine Bijelo Polje ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 011/18 od 31.03.2018).

Odluka o komunalnom redu ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 038/20 od 03.11.2020, 024/26 od 05.06.2026) kojom se radi korišćenja, čuvanja i održavanja javnih površina, komunalne infrastrukture, opreme i sredstava za obavljanje komunalne djelatnosti i zadovoljenja javnog interesa u komunalnoj oblasti, propisuju opšti uslovi održavanja komunalnog reda i mjere za njihovo sprovođenje.

Odluka o donošenju Lokalnog plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom opštine Bijelo Polje za period 2016-2020.godine ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 005/17 od 08.02.2017).

Odluka o proglašavanju zaštićenog područja Spomenik prirode "Rijeka Ćehotina" ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 050/25 od 09.10.2025). Područje Rijeke Ćehotine na teritoriji Opštine Bijelo Polje (katastarske opštine Kovren i KO Bliškovo) proglašeno je zaštićenim područjem Spomenik prirode "Rijeka Ćehotina".

Odlukao uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca i načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim kućnim ljubimcima ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 042/26 od 07.09.2026) kojom su propisani uslovi i način držanja kućnih ljubimaca, način postupanja sa napuštenim i izgubljenim životinjama - kućnim ljubimcima, način zbrinjavanja i kontrole njihovog razmnožavanja na teritoriji opštine Bijelo Polje.

3.4. Strateški dokumenti na nivou Opštine Bijelo Polje

Odluka o donošenju Strateškog plana razvoja opštine Bijelo Polje za period 2022-2026. godinu ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 022/22 od 13.05.2022)Strateški plan razvoja opštine Bijelo Polje 2017 -2021. godine ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 48/18);

Lokalni plan zaštite biodiverziteta Bijelog Polja 2018 – 2022. godine ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 48/18);

Lokalni plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom 2016 – 2020. godine ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 05/17);

Odluka o donošenju Lokalnog plana zaštite životne sredine Bijelog Polja 2020-2024. godine ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 001/20 od 03.01.2020).

Akcioni plan održivog razvoja Glavnog grada Podgorica je relevantan za povezivanje upravljanja otpadom sa principima održivog razvoja, racionalnim korišćenjem resursa i unapređenjem kvaliteta životne sredine.

Odluka o izradi Strateške procjene uticaja na životnu sredinu Lokalne studije lokacije mHE "Lještanica" ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 047/17 od 16.11.2017) radi izrade Strateške procjene uticaja na životnu sredinu za prostor obuhvata Lokalne studije lokacije mHE "Lještanica", koji je određen Odlukom o izradi Lokalne studije lokacije mHE "Lještanica".

Skupština Opštine Bijelo Polje je na sjednici održanoj 26.12.2019. godine donijela Odluku broj 02 – 14058, o donošenju Lokalnog plana zaštite životne sredine Bijelog Polja 2020-2024. godine.

Lokalni akcioni plan za biodiverzitet, u skladu sa Strateškim planom razvoja Opštine Bijelo Polje 2017-2021, Prioritet 3. zaštita i očuvanje životne sredine, mjera 3.2 Zaštita biodiverziteta zemljišta, vazduha, vode, šume i prostora, u dijelu mjere koji se odnosi na sistematizaciju informacija o biodiverzitetu radi njegovog praćenja

Dokument je značajan za sagledavanje osjetljivosti prirodnih staništa i područja od posebnog značaja za očuvanje biodiverziteta, što je važno prilikom planiranja lokacija za infrastrukturu za upravljanje otpadom i mjera za sprječavanje nepropisnog odlaganja otpada. Njegove smjernice mogu se koristiti za sagledavanje mogućih uticaja upravljanja otpadom na prirodne vrijednosti i za definisanje mjera njihove zaštite.

Program uređenja prostora Opštine Bijelo Polje za 2026. godinu ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 013/26 od 30.03.2026) kojim se utvrđuje dinamika uređenja prostora, izvori finansiranja, rokovi uređenja, operativne mjere za sprovođenje planskog dokumenta, a naročito mjere za komunalno opremanje građevinskog zemljišta.

Program je relevantan za sagledavanje planiranih aktivnosti na uređenju prostora i komunalnom opremanju, koje mogu biti povezane sa obezbjeđivanjem lokacija i uslova za postavljanje infrastrukture za sakupljanje i privremeno skladištenje otpada. Prilikom izrade Plana potrebno je provjeriti konkretne aktivnosti Programa koje se odnose na lokacije predviđene za reciklažna dvorišta, kontejnere i druge objekte komunalne infrastrukture.

Skupština Opštine Bijelo Polje je donijela Odluku o proglašenju kapitalnih projekata u Opštini Bijelo Polje ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 029/25) koja je objavljena 25.06.2025.

Ovom odlukom proglašavaju se kapitalni projekti na teritoriji Opštine Bijelo Polje, na osnovu usvojenog Strateškog plana razvoja Opštine Bijelo Polje za period 2022-2026. godine, Plana kapitalnih investicija Opštine Bijelo Polje sa izmjenama i dopunama za period 2022-2026. godine i Lokalnog energetskog plana Opštine Bijelo Polje za period 2024-2034. godine.Na osnovu ove odluke Kapitalni projekti na teritoriji Opštine Bijelo Polje su:

1. valorizacija Đalovića pećine;
2. valorizacija planine Bjelasica;
3. izgradnja banjskog kompleksa sa termo-mineralnim vodama na lokalitetu Kisjele vode u Bijelom Polju;
4. izgradnja toplane sa toplifikacijom Bijelog Polja;
5. rekonstrukcija glavnog gradskog vodovoda ACC Ø 300 od Ravne Rijeke do kružnog toka na Ribarevinama;
6. izgradnja glavnog cjevovoda Ø500mm, L=4.115 m, od izvorišta Bistrice do nove hlorne stanice u Ravnoj Rijeci;
7. izgradnja vodovoda za naselje Bistrica sa izvorišta "Banjica";
8. uređenje lijeve obale rijeke Lim od vatrogasnog doma do ulice "Limska";
9. projektovanje i izgradnja Postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda;
10. rekonstrukcija postojeće i izgradnja nove sekundarne kanalizacione mreže u centralnoj i industrijskoj zoni;
11. projektovanje i izgradnja atmosferske kanalizacije, u centralnoj zoni grada;
12. projektovanje i izgradnja Regionalnog centra za čvrsti komunalni otpad sa reciklažom;
13. rekonstrukcija magistralnih puteva M-2.1. i M 2, Lepenac, Ribarevine, Poda, Berane;
14. rekonstrukcija puta Srđevac - Sušica 19,4 km;
15. uspostavljanje Kreativnog haba u Bijelom Polju;
16. izgradnja sportskog terena u Lješnici;
17. izgradnja predškolske ustanove u naselju Gornji grad.

3.5. Institucionalni okvir za upravljanje otpadom

Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera nadležno je za kreiranje državne politike u oblasti upravljanja otpadom, pripremu i praćenje propisa i strateških dokumenata, kao i za usklađivanje sistema upravljanja otpadom sa standardima Evropske unije. Ministarstvo priprema i prati sprovođenje Državnog plana upravljanja otpadom i učestvuje u realizaciji projekata iz oblasti otpada.

Agencija za zaštitu životne sredine kao izvršni organ Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera koja je između ostalog nadležna za izdavanje dozvola za upravljanje otpadom, nacionalni monitoring životne sredine, upravljanje bazama podataka,

izvještavanje, komunikaciju, prikupljanje podataka o tokovima otpada, izdavanje saglasnosti na planove upravljanja otpadom proizvođača otpada i dr.

Zajednica opština Crne Gore je asocijacija lokalnih samouprava u Crnoj Gori zadužena za unapređenje funkcionisanja lokalne samouprave i stvaranja predispozicija za razvoj različitih oblika saradnje u svim oblastima rada lokalnih zajednica u Crnoj Gori.

Eko-fond (Fond za zaštitu životne sredine) ima prvenstveno finansijsku i projektnu ulogu. Obezbjeđuje i dodjeljuje sredstva za projekte zaštite životne sredine, uključujući upravljanje otpadom, unapređenje komunalne infrastrukture, sanaciju odlagališta, nabavku opreme i podsticanje reciklaže i cirkularne ekonomije.

Udruženja građana, nevladine organizacije i druga udruženja civilnog društva koja aktivno učestvuju u pokretanju lokalnih aktivnosti u cilju zaštite životne sredine i održivog upravljanja otpadom.

4. PRESJEK POSTOJEĆEG STANJA UPRAVLJANJA KOMUNALNIM I NEOPASNIM GRAĐEVINSKIM OTPADOM

4.1.Opšte karakteristike sistema upravljanja otpadom

Upravljanje otpadom je djelatnost od javnog interesa. Shodno Zakonu o upravljanju otpadom, upravljanje otpadom podrazumijeva sakupljanje, transport, preradu, sortiranje i odstranjivanje otpada, kontrolu nad tim postupcima, naknadno održavanje deponija, kao i aktivnosti trgovca i posrednika otpadom i sanaciju neuređenih odlagališta. U skladu sa principom "zagađivač plaća" troškove upravljanja otpadom, kao i troškove za neophodnu infrastrukturu (utvrđenu planovima upravljanja otpadom) i njen rad, snosi svako lice čijom aktivnošću nastaje otpad, postojeći ili prethodni imalac otpada.

Upravljanje otpadom zasniva se na principima:održivog razvoja, kojim se obezbjeđuje efikasnije korišćenje resursa; blizine i regionalnog upravljanja otpadom, radi obrade otpada što je moguće bliže mjestu nastajanja u skladu sa ekonomskom opravdanošću izbora lokacije;predostrožnosti, odnosno preventivnog djelovanja, preduzimanjem mjera za sprječavanje negativnih uticaja na životnu sredinu i zdravlje ljudi i u slučaju nepostojanja naučnih i stručnih podataka; "zagađivač plaća" prema kojem proizvođač otpada snosi troškove upravljanja otpadom, kao i troškove za potrebnu infrastrukturu i njen rad, troškove preventivnog djelovanja i troškove sanacionih mjera zbog negativnih uticaja na životnu sredinu i zdravlje ljudi;hijerarhije otpada koja obezbjeđuje poštovanje redosljeda prioriteta u upravljanju otpadom; odvojenog sakupljanja otpada i zabrane miješanja sa drugim otpadom ili drugim materijalima kada je to neophodno radi usaglašavanja sa ciljevima i principima ovog zakona i hijerarhije otpada, kao i radi olakšavanja i unaprjeđenja pripreme za ponovnu upotrebu, recikliranje ili druge postupke prerade;proširene odgovornosti proizvođača prema kojoj svako fizičko ili pravno lice koje profesionalno razvija, proizvodi, prerađuje, obrađuje, prodaje ili uvozi proizvode snosi odgovornost za upravljanje otpadom koji preostaje nakon upotrebe tih proizvoda, kao i finansijsku odgovornost za te aktivnosti.

4.2 Vrste i klasifikacija generisanog otpada

Shodno Zakonu o upravljanju otpadom vrste otpada, u zavisnosti od opasnih svojstava, su opasni i neopasni otpad, a u pogledu odlaganja i inertni otpad.

Komunalni otpad je miješani otpad i odvojeno sakupljeni otpad iz domaćinstva, papir, karton, staklo, metal, plastika, biootpad, drvo, tekstil, ambalaža, otpadna električna i elektronska oprema, otpadne baterije iakumulatori i kabasti otpad, sakupljeni otpad iz drugih izvora gdje je takav otpad sličan po svojoj prirodi i sastavu komunalnom otpadu, osim otpada iz proizvodnje, poljoprivrede, šumarstva, ribarstva, septičkih jama i otpada od održavanja

kanalizacione mreže i obrade otpadnih voda, uključujući kanalizacioni mulj, otpadna vozila ili građevinski otpad i otpad od rušenja objekata.

Imalac otpada dužan je da vrši karakterizaciju otpada, osim za komunalni otpad nastao u domaćinstvima.

Otpad koji u katalogu otpada nije klasifikovan kao opasan smatra se opasnim otpadom ako se njegovim ispitivanjem utvrdi da ima jedno ili više opasnih svojstava. Ponovna klasifikacija opasnog otpada u neopasan otpad ne može biti rezultat razrjeđivanja ili miješanja otpada sa ciljem snižavanja početnih koncentracija opasnih materija na nivo ispod graničnih vrijednosti na osnovu kojih se za otpad utvrđuje da je opasan.

4.3. Sastav komunalnog otpada

Morfološki sastav komunalnog otpada predstavlja maseni udio pojedinačnih vrsta materijala u ukupnom uzorku otpada. On zavisi od životnog standarda, navika stanovništva, sezone i stepena razvoja lokalne zajednice.

Prema zvaničnim planovima upravljanja otpadom u Crnoj Gori (uključujući državne i lokalne strategije), prosječan sastav komunalnog otpada čine sljedeće frakcije:

- Organski (biorazgradivi) otpad (ostaci hrane, baštenski otpad): 30% – 58% (najzastupljenija komponenta)
- Plastika (PET ambalaža, folije, kese, čvrsta plastika): 11% – 12%
- Papir i karton (novine, ambalaža, kancelarijski papir): 6% – 13%
- Tekstil (stara odjeća, tkanine): oko 10%
- Staklo (flaše, tegle, ambalaža): 2% – 4%
- Metali (aluminijumske limenke, čelični predmeti): 0,7% – 5%
- Ostalo / Sitna frakcija i opasan otpad iz domaćinstva (drvo, koža, guma, baterije, mali aparati): preko 9%.

4.4. Sistem sakupljanja i transporta komunalnog otpada

Shodno Zakonu o upravljanju otpadom, sakupljanje otpada podrazumijeva prikupljanje otpada od imaoca, uključujući prethodno razvrstavanje i privremeno skladištenje, u cilju transporta do postrojenja za obradu otpada i/ ili zbirnjavanje otpada.

Sakupljanje komunalnog otpada, u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom i Zakonom o komunalnim djelatnostima, predstavlja obavezu jedinica lokalne samouprave.Mora biti organizovano na način da obezbijedi dostupnu, efikasnu i pouzdanu uslugu svim korisnicima.

Ukupan broj evidentiranih korisnika na teritoriji opštine Bijelo Polje iznosi 8495 od čega 751 pravno lice i 7.744 fizickih lica.

Tabela11: *Usluge sakupljanja komunalnog otpada za fizička lica i odnos trenutnog stanja sa starim Planom 2016-2020. godine*

Vremenski period	Broj stanovnika
Plan upravljanja komunalnim i neopasnim otpadom u Bije-lom Polju 2016-2020.	5300
2026. godina	7744

Tabela12: *Usluge sakupljanja komunalnog otpada za pravna lica i odnos trenutnog stanja sa starim Planom 2016-2020. godine*

Vremenski period	Broj pravnih lica
Plan upravljanja komunalnim i neopasnim otpadom u Bijelom Polju 2016-2020.	500
2026. godina	751

4.5. Organizacija sakupljanja otpada u Bijelom Polju

Poslovi sakupljanja i transporta komunalnog otpada povjereni su “Komunalno -Lim” d.o.o. Bijelo Polje.

Odlukom o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću "Komunalno-Lim" Bijelo Polje ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 032/13 od 08.11.2013) osnovano je jednočlano društvo radi obavljanja komunalnih djelatnosti, zbog reorganizacije Javnog preduzeća za komunalno-stambenu djelatnost "Lim" iz Bijelog Polja. Elaborat o postavljanju komunalnih posuda predstavlja stručno-tehnički i planski dokument kojim se na teritoriji Opštine Bijelo Polje utvrđuju tačne lokacije, potreban broj, vrsta i zapremina posuda (kontejnera i kanti) za sakupljanje komunalnog otpada.

Izrada o

Tabela13: *Vrste posuda za sakupljanje komunalnog otpada*

Vrsta posude za sakupljanje komunalnog otpada	Količina
Kontejneri 1,1 m^3, plastični-148 i metalni-117	265 kom.
Polupodzemni kontejneri 5 m^3	28 kom
Nadzemni kontejneri 2 m^3	9 kom
Kontejneri-koševi 5m^3	46 kom

4.6.Odvojeno sakupljanje komunalnog otpada

Shodno Zakonu o upravljanju otpadom odvojeno sakupljanje otpada (selekcija) je sakupljanje otpada na način da se otpad u postupcima upravljanja otpadom drži odvojeno prema tipu i svojstvu kako bi se olakšala obrada.

Odvojeno sakupljanje komunalng otpada definisano je opštinskom Odlukom o načinu odvojenog sakupljanja i sakupljanja komunalnog otpada radi obrade, na teritoriji Opštine Bijelo Poljem ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 042/26 od 07.09.2026).

Opština Bijelo Polje shodno zakonu je dužna da obezbijedi pretpostavke na terenu za odovojeno sakupljanje komunalnog otpada postavljanjem posuda za selektivno sakupljenje otpada, izgradnjom Regionalnog reciklažnog centra, postavljanjem mobilnih raciklažnih dvorišta, reciklomata shodno planiranoj dinamici i nabavkom potrebne mehanizacije i opreme.

Primarna selekcija predstavlja osnovni preduslov za povećanje stope reciklaže i smanjenje količine otpada koji se odlaže. Kontinuiranim unapređenjem infrastrukture za sakupljanje ambalažnog otpada, kao i sprovođenjem edukativnih i promotivnih aktivnosti, povećava se broj korisnika uključenih u sistem odvojenog sakupljanja otpada i doprinosi se ostvarivanju ciljeva definisanih nacionalnim i evropskim propisima iz oblasti upravljanja otpadom.

4.7.Postojeći tarifni sistem i način finansiranja usluga upravljanja otpadom

Cijene usluga sakupljanja, transporta, prerade i odstranjivanja komunalnog otpada u Bijelom Polju utvrđene su u skladu sa Zakonom o komunalnim djelatnostima ("Sl. list Crne Gore", br. 055/16, 074/16, 002/18 066/19, 140/22, 084/24) i pratećom Uredbom o metodologiji za određivanje cijena (Sl. list CG, broj 055/20, 117/22), koja se trenutno obračunava na osnovu površine objekta korisnika.

Ove strategije se zasnivaju na usklađivanju cijena sa stvarnim i opravdanim operativnim troškovima, analizi tržišnih parametara i strukturi pruženih usluga.

Primjenom tarifnih modela obezbjeđuje se ekonomska održivost poslovanja nadležnih privrednih društava i stabilan izvor sredstava za kontinualno unapređenje i modernizaciju cjelokupnog sistema upravljanja otpadom u Bijelom Polju.

Odbor direktora d.o.o. "Komunalno-Lim je 30.10.2023. godine donio Odluku o utvrđivanju cijena komunalnih usluga DOO "Komunalno-Lim" Bijelo Polje kojom je "Komunalno-Lim" doo Bijelo Polje kao pružalac usluga utvrdilo cijene individualne komunalne potrošnje za: usluge upravljanja komunalnim otpadom (sakupljanje, transport i zbrinjavanje otpada) za fizička lica, pijačne usluge, pogrebne usluge.

4.8.Uslovi za reciklažu otpada i otvaranje Regionalnog centra

Državnim planom upravljanja otpadom za period 2025-2029. godina ("Sl. list Crne Gore", br. 25/26) planskim dokumentima Opštine Bijelo Polje, Skupština opštine Bijelo Polje, predviđena je izgradnja Regionalnog reciklažnog centra za sjeverni region u Bijelom Polju.

SO Bijelo Polje na sjednici održanoj dana 13.,19., 25. i 30.05. 2026. godine, je donijela Odluku o utvrđivanju potencijalne lokacije za izgradnju Regionalnog centara za upravljenje otpadom Bijelo Polje ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 024/26).

Pomenutom Odlukom je utvrđena lokacija u naselju Zaton, uz magistralni put Bijelo Polje-Berane, kao potencijalna lokacija za projektovanje i izgradnju "Regionalnog centara za upravljenje otpadom Bijelo Polje" za opštine sjeverne regije Crne Gore u skladu sa Državnim planom upravljanja otpadom Crne Gore za period 2025-2029. godine i drugim važećim propisima za ovakvu vrstu objekata. Potencijalana lokacija izgradnje Reciklažnog centra obuhvata katastarske parcele:KP br. 2229;KP br. 2230;KP br. 2232 (dio kat.parcele); KP br. 2233; KP br. 2234.

Naznačene katastarske parcele, upisane su u list nepokretnosti broj 468, KO Crnča-Laholo, koje su u svojini Države Crne Gore, sa pravom raspolaganja u skladu sa zakonom.

Lokacija je bila utvrđena na osnovu parametera saobraćajne dostupnosti i druge postojeće komunalne infrastrukture koja se nalazi u neposrednoj blizini kao i predloga Komisije formirane od strane Opštine Bijelo Polje, u saradnji sa nadležnim organima državne uprave, a naročito Ministarstvom nadležnim za poslove ekologije i zaštite životne sredine.

Regionalni centar za upravljanje otpadom Bijelo Polje (RCUO) planiran je Državnim planom upravljanja otpadom za period 2026-2029. godina, kao savremeni, zatvoreni sistem za:

- selekciju i reciklažu komunalnog otpada;
- privremeno skladištenje recikliranih materijala, obradu, preradu, stvaranje novog proizvoda i dalju prodaju, bez uspostavljanja klasične deponije, u skladu sa standardima Evropske unije.

Pošto je realizacija ovog projekta uslovljena: izradom potrebnih analiza i studija;izradom elaborata procjene uticaja na životnu sredinu, u skladu sa zakonom;sprovođenjem javne rasprave;pribavljanjem urbanističko-tehničkih uslova;pribavljanjem svih saglasnosti i dozvola nadležnih organa;usklađenošću sa važećom planskom dokumentacijom Opština Bijelo Polje je preko nadležnih organa sprovela potrebnu proceduru.

Javna rasprava povodom Nacrta Odluke o utvrđivanju potencijalne lokacije za izgradnju Regionalnog centra za upravljanje otpadom / reciklažnog centra u Bijelom Polju održana je od 27. aprila do 11. maja 2026. godine. Na centralnoj javnoj raspravi mještani Zatona, Pašića Polja, Brzave, Brestovika, Femića Krša, Bubanja i Prijeloga usprotivili su se projektu upozoravajući da bi centar ugrozio životnu sredinu, rijeku, zdravlje ljudi i njihovu budućnost.

Opština Bijelo Polje će u dogovoru sa MZ, građanima i ekspertima iz ove oblasti tražiti najpovoljniju lokaciju za izgradnju Reciklažnog centra.

Slika 5: Projektovani izgled Reciklažnog centra 1

Slika 6: Projektovani izgled Reciklažnog centra 2

Da bi se ispunili ciljevi postavljeni do 2029. godine u vezi sa preusmjeravanjem biorazgradivog otpada sa odlaganja, približno 72% preostalog otpada treba da se tretira u postrojenjima za obradu otpada (što u ukupnom odgovara oko 170.000 t/god). U tom smislu u postrojenju u Podgorici planirana je obrada preko 120 000t/god otpada, a u planiranom postrojenju u Bijelom Polju, koje bi trebalo da opslužuje sjeverni region do 49 000 t/god.

Opština Bijelo Polje će, u saradnji sa Vladom Crne Gore i jedinicama lokalne samouprave sjeverne regije, preduzimati dalje aktivnosti na pripremi i realizaciji projekta Regionalnog centra uz punu transparentnost i poštovanje ekoloških standarda.

Alternativa rješenju Reciklažnog centra je opcija gdje će se miješani komunalni otpad velikim kamionima prevoziti na dalje skladištenje i tretman u sanitarnoj deponiji "Livade" u Podgorici.

4.9. Neuređena odlagališta otpada

Opština Bijelo Polje je početkom 2025. godine organizovala akciju čišćenja i sanirala 18 divljih deponija (uklanjajući oko 1.400 kubika otpada) na lokacijama kao što su Čeoče, Lješnica, Potkrajci, Unevina, Gubavač, Crnča i šire gradsko područje.

Prema MERS- u u Crnoj Gori postoji 324 neuredjenej deponije. Prema zadnjem popisu komisije koja je istražila i obišća lokacije na kojima se nalaze ova odlagališta u Bijelo Polje postoji 98 odlagališta koje su date u dolje datom katalogu.

4.10. Saniranje neuređenih odlagališta otpada u Bijelom Polju

Na teritoriji opštine Bijelo Polje tokom 2020-2025. godine je kroz Popis neuređenih odlagališta evidentirano 106 neuređenih odlagališta sa kojih je upotrebom mehanizacije i ljudstva "Komunalno-Lim" doo Bijelo Polje, tokom 2024. i 2025. godine uklonjeno 1.220 kubika raznog otpada, za što je utrošeno 44.862,46 eura (Tabela 13).

Tabela13 : *Sanirana neuređena odlagališta u Bijelom Polju tokom 2024 i 2025. godine.*

Rb.	Lokacija neuređenog odlagališta	Uklonjena količina otpada	Finansijska sredstva utrošena za sanaciju
1.	KP 613 KO Čeoče	40m^3	2.472,71 €
2.	KP 375 i 1992/1 KO Lješnica	60m^3	3.185,59 €
3.	KP 1093 KO Potkrajci	50m^3	1.650,92 €
4.	KP 1106/1 KO Potkrajci	30m^3	1.223,41 €
5.	KP 695 KO Unevina	60m^3	2.328,52 €
6.	KP 730 KO Gubavač	60m^3	2.920,24 €
7.	KP 2350/1 KO Bijelo Polje	50m^3	2.283,51 €
8.	KP 1616 KO Bijelo Polje	50m^3	2.307,17 €
9.	KP 2534 KO Crnča-Laholo	40m^3	2.292,24 €
10.	KP 2234 KO Crnča-Laholo	30m^3	2.086,52 €
11.	KP 667 KO Poda	40m^3	2.874,38 €
12.	KP 663 KO Poda	60m^3	2.730,53 €
13.	KP 671 KO Poda	40m^3	1.892,92 €
14.	KP 711 KO Poda	70m^3	2.437,42 €
15.	KP 629 KO Boljanina	60m^3	1.557,51 €
16.	KP 1428/1 i 1428/2 KO Boljanina	140m^3	3.719,35 €
17.	KP 1791/1 KO Kostenica	150m^3	2.257,96 €
18.	KP 1491 KO Kostenica	90m^3	2.134,25 €
19.	KP 436/1 KO Kukulje	100m^3	2.507,31 €
UKUPNO		**1.220 m^3**	**44.862,46 €**

Tokom 2006 i 2027. godine "Komunalno-Lim" doo Bijelo Polje planira saniranje 18 neuređenih deponija komunalnog otpada (Tabela14).

Tabela14*: Planirane aktivnosti na saniranju neuređenih odlagališta u Bijelom Polju tokom 2026-2027. godine.*

Rb.	Lokacija neuređenog odlagališta Rb.	Rad mehanizacije i druge aktivnosti na saniranju odlagališta
1.	Prevoz uklonjenog otpada	1.170m^3
2.	Rad specijalizovane kombinovane mašine-ICB	113h
3.	Rad radnika na uklanjanju otpadi	494h
4.	Dezinfekcija lokaliteta krečom	4.400kg
5.	Dovoz zemlje	689m^3
6.	Iskop jame na deponiji	70h
7.	Rad radnika na deponiji	187h
8.	Tretiranje otpadi na deponiji krečom	4.100kg
9.	Usijavanje trave	2.640 kg

4.11.Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda

Lokacija na kojoj se planira izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u Bijelom Polju se nalazi u naselju Potkrajci.

Lokacija se nalazi sa desne strane magistralnog puta Bijelo Polje-Prijepolje, od kojeg je udaljena 700m. Predviđena lokacija se nalazi sa lijeve strane rijeke Lim, od koje je udaljena 90m. Donja slika prikazuje lokaciju planiranog PPOV i njegov odnos sa gradskom sredinom Bijelog Polja.

Lokacija za PPOV je veličine cca 189 ara. Parcela je u vlasništvu nekoliko lica i firmi (Salković Ešef, Hot Fadil i D.O.O. Ekomeduza), od kojih je planirano otkupljivanje zemljišta. Parcela za PPOV je udaljena oko 150m od Romskog naselja. Zatim dalje, oko 300m od drugih najbližih stambenih kuća, koje se nalaze na sjeverozapadu. U blizini lokacije se prostire lokalna saobraćajnica koja spaja naselja Potkrajci, Strojtanica i Nedakusi sa magistralnim putem. U blizini lokacije PPOV se nalazi romsko naselje, sa izgrađenim objektima. U blizini lokacije, na udaljenosti cca 30m se nalazi i nezavršen poslovni objekat, nepoznate namjene. Građenje ovog objekta je prekinuto prije više godina. U okolini projekta se mještani bave poljoprivrednom proizvodnjom.

Odabrana lokacija za PPOV je veličine cca 189 ar.

Slika 7: *Lokacija za PPOV u Potkrajcima, Bijelo Polje*

4.11.1. Karakteristike postrojenja za prečišćavanje voda (PPOV

Komunalne otpadne vode su otpadne vode iz domaćinstava ili mješavina te vode sa industrijskim otpadnim vodama i/ili atmosferskim otpadnim vodama.

Otpadne vode iz domaćinstva su otpadne voda iz stambenih i uslužnih objekata, koje potiču iz ljudskog metabolizma i kućnih aktivnosti.

Prečišćavanje komunalnih otpadnih voda je prečišćavanje komunalnih otpadnih voda procesom i/ili sistemom dispozicije, koji obezbjeđuje da poslije ispuštanja, recipijent ispunjava zahtjeve kvaliteta utvrđene posebnim propisom.

Odgovarajuće prečišćavanje voda može biti primarno, sekundarno, tercijalno i unaprijeđeno.

Pravno lice koje upravlja postrojenjem za prečišćavanje komunalnih otpadnih voda, dužno je da obezbijedi da postrojenje za prečišćavanje komunalnih otpadnih voda bude

projektovano, izgrađeno i da se održava na način da ispunjavaju zahtjeve lokalnih klimatskih uslova sa kapacitetima primjerenim sezonskim promjenama opterećenja.

Količina otpadnih voda koje treba prečistiti zavisi od broja i aktivnosti stanovništa na lokaciji koja je obuhvaćena projektom, odnosno od broja ekvivalenntih stanovnika.

Zakonom o upravljanju komunalnim otpadnim vodama („Službeni list Crne Gore“, br. 002/17, 084/24) i Pravilnikom o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda („Službeni list Crne Gore“, br. 56/19) definisani su uslovi koje treba da ispuni efluent za ispuštanje otpadnih voda u prirodni recipijent.

Dezinfekcija obrađene otpadne vode smatra se neophodnom, s obzirom rijeka Lim u neposrednoj blizini ispusta u ljetnjim mjesecima koristi za kupanje i rekreaciju

Projektovano PPOV ima kapacitet 2 x 20000 ES, u dvije faze.

Postrojenju se pristupa sa južne strane, kolskim i pješačkim saobraćajem preko asfaltirane saobraćajnice. Postrojenje je ograđeno. Kamionski i auto saobraćaj se odvija preko glavne, ulazne, klizne kapije na elektro pogon. Na samom ulasku na postrojenje, sa istočne strane, neposredno uz ulaznu kapiju, uz saobraćajnicu koja vodi u kompleks postrojenja, postavljena je portirnica.

Po ulasku na postrojenje na istočnoj strani smješteni su parkinzi za osoblje i goste, locirani pored komandno upravne zgrade. Iza tehničko pravne zgrade predviđa se tehničko pogonska zgrada sa parkingom za kamione sa desne strane. To je tehnička i garažna hala sa aneksom u kojem su radionica i prostorija za smeštaj radnika. Saobraćajnice su predviđene u obliku prstena, kako bi se omogućio pristup svim objektima.

Portirnica je prizeman, kompaktan objekat smešten neposredno uz ulaznu kapiju u kompleks. Gabaritne dimenzije su 4,20x4,20m. Kota poda prizemlja objekta je za 0.15m uzdignuta u odnosu na kotu nivelisanog platoa na mestu izgradnje objekta. Objekat se sastoji iz prostorije za čuvara i telefonske centrale, predprostora i WC-a sa umivaonikom.

Komandno upravna zgrada je spratnosti (P+1) objekat pravougaonog oblika, ukupnih dimenzija 14.90x11.30 metara. Kota poda prizemlja objekta je za 0.40m uzdignuta u odnosu na kotu nivelisanog platoa na mestu izgradnje objekta.

Predviđeno je da linija tretmana otpadnih voda bude podijeljena u dvije linije svaka kapaciteta 50% od ukupnog predviđenog kapaciteta. Dinamika realizacije pojedinih objekata je u zavisnosti od dinamike porasta dotoka otpadnih voda na PPOV.

Sa građevinskog aspekta svi objekti na liniji vode i tretmana mulja biće izvedeni u okviru prve faze, dok će pojedina oprema biti ugrađivana fazno.

Da bi predmetno PPOV funkcionisalo potrebno je izvesti glavni transfer kolektor do PPOV. Kolektor nije predmet ovog projekta.

Ispuštanje industrijskih i komercijalnih otpadnih voda u javnu kanalizacionu mrežu biće ograničeno kako bi se osigurao bezbjedan rad kanalizacione mreže i PPOV, te kako bi se PPOV zaštitilo od kvara.

Mora se izbjeći ispuštanje toksičnih i inhibirajućih hemijskih supstanci, štetnih hemikalija ili aditiva, kao i oscilacije pH vrijednosti i temperature u javnoj kanalizacionoj mreži (indirektno ispuštanje), koje će poremetiti mrežu i rad PPOV.

Biće dozvoljene sljedeće maksimalne koncentracije za indirektno ispuštanje:

BPK5-koncentracija ≤ 600 mg BPK5/l ≤ 2.000 mg HPK/l;

Temperatura kanalizacije ≤ 40 0C;

pH vrijednost 7,0 - 8,5 pH.

Za određivanje maksimalnih dnevnih protoka i maksimalnih časovnih protoka su uzeti sledeći koeficijenti:

√ Koeficijent dnevne neravnomjernosti - kd
- 1,7 za stanovništvo
- 1,25 za industriju
- 1,0 za administraciju

√ Koeficijent časovne neravnomjernosti - kčas
- 2,0 za stanovništvo
- 1,25 za industriju
- 1,0 za administraciju

Otpadna voda gravitaciono dolazi do lokacije PPOV fekalnim kolektorom DN 700 (kolektor neće biti predmet Elaborata).

Na osnovu izabranih projektnih kriterijuma izračunata je ukupna količina otpadne vode za dimenzionisanje PPOV Bijelo Polje. Količine otpadnih voda za Bijelo Polje prikazane u Tabeli br. 15.

Tabela 15: Količine otpadnih voda za Bijelo Polje

Otpadne vode iz domaćinstava	m3/dan	3915
Otpadne vode iz javih i komercijalnih objekata	m3/dan	500
Otpadne vode industrije	m3/dan	1000
Infiltracija	m3/dan	1625
Ukupno	m3/dan	7040

Šaht sa mjeračem protoka otpadne vode

Na samom ulazu otpadne vode u proces prečišćavanja nalazi se šaht sa mjeračem protoka otpadne vode. Predviđen je elektromagnetni mjerač protoka koji je u mogućnosti da izmjeri protok i u kanalizacionim cijevima gde nije pun profil cijevi.

Grube rešetke

Prva jedinica u procesu prečišćavanja otpadne vode je gruba rešetka. Rešetka je uređaj sa otvorima, uglavnom uniformne veličine, koje služe za uklanjanje krupnijih otpadaka (grane, kese, papir, kamenje, plastika) iz sirove otpadne vode koja dolazi na postrojenje.

Grube rešetke se koriste za zaštitu pumpi, ventila, cjevovoda i cijevne armature od krupnih materijala koji ih mogu oštetiti. U skladu sa metodom koja se koristi za njihovo čišćenje, grube rešetke se projektuju sa automatskim ili ručnim čišćenjem. Gruba rešetka

koja je odabrana ima automatsko čišćenje. Otpatci sa grube rešetke će biti ubacivani u kontejner iz kog će se kamionima transportovati do obližnje deponije smeća.

N*a izbor rešetke za PPOV Bijelo Polje su uticali sledeći faktori:*
-Kota na koju dolazi sabrni kolektor otpadne vode
-Maksimalni časovni protok otpadne vode
-Tip otpadnih voda
-Način čišćenja i održavanja
-Lakoća uklonjenog smeća iz sirove otpadne vode.

Za PPOV Bijelo Polje su izabrane automatske grube rešetke, koje obezbjeđuju sledeće:
-Uklanjanje grubih i plivajućih materija na ulazu u postrojenje, kao i materija koje su opasne po rad opreme (plastične kese, razne gumene i plastične stvari koje mogu doći na postrojenje a koje su bačene u kanalizaciju)
-Omogućavanje nesmetanog rada pumpi i ostale opreme u postrojenju
-Svođenje neprijatnih mirisa na minimum
-Jednostavno skupljanje otpadaka u kontejnere i lak pristup radi pražnjenja istih.
Grube rešetke se nalaze ispred pumpne stanice sirove vode na procesnoj liniji i dimenzionisane za maksimalni časovni protok na PPOV Bijelo Polje.

PS Sirove vode

Nakon prolaska kroz grube rešetke, otpadna voda se na putu u crpilište uzorkuje. Crpilište je cca 35m^3 i iz njega se crpi voda pomoću 2 pumpe (2+1) suve izvedbe. Pumpe su dimenzionisane za transport maksimalnog časovnog protoka.

Uklanjanje neprijatnih mirisa će biti ostvareno pomoću filtera sa aktivnim ugljem.

Ventilator od PVC-a, otporan na dejstvo agresivnih para će uvlačiti vazduh iz pumpne stanice i transportovaće ga na jedinicu sa aktivnim ugljem. Prečišćeni vazduh se ispušta u atmosferu. Jedan filter će prečišćavati vazduh iz crpne stanice a drugi vazduh iz prostorije za tretman mulja.

Monitoring kvaliteta vode na ulazu u proces prečišćavanja

Monitoring stanica za praćenje kvaliteta vode na ulazu u proces će se nalaziti u okviru objekta sa grubim rešetkama i pumpnom stanicom, iza grubih rešetki na procesnoj liniji. Uzorak vode će se uzimati vakuumski, iz crpilišta za pumpe.

Ohlađeni i skladišteni uzorci će se uzimati jednom dnevno i odnositi u laboratoriju pri postrojenju. U laboratoriji će se mjeriti svi relevantni parametri ulazne otpadne vode i o tome će se voditi evidencija.

Tabela 16: *Specifikacija uređaja za uklanjanje neprijatnih mirisa*

Tip jedinice	Spoljašnja
Protok vazduha,	m3/h 4000
Dimenzije	Prečnik 2,2m visina 2,9m
Instalisana masa	3750 kg
Broj jedinica	1

Fina rešetka

Svrha instalisanja finih rešetki u sistemu prečišćavanja otpadne vode je uklanjanje čestica u cilju zaštite procesne opreme, locirane nizvodno. Takođe, grube materije, ukoliko se ne uklone finom rešetkom, mogu da smanje efikasnost procesa ili da kontaminiraju puteve otpadne vode.

Fine rešetke rade kontinualno. Sakupljeni materijal u rotirajućem bubnju se skuplja, podiže iznad kote nivoa vode i izručuje u cijev koja je pod uglom od 350 u odnosu na nivo vode. U cijevi se otpatci transportuju, cijede i sabiju do kese za kontejner koje služe da neprijatne mirise svedu na minimum. Otpatci se mogu transportovati i direktno u kontejner, a nakon toga kamionima odnešeni na deponiju. Fina rešetka se proizvodi od nerđajućeg čelika. Prednosti odabranog dizajna rešetke su:

- mali hidraulički gubitak,
- visoki stepen separacije,
- neprijatni mirisi su svedeni na minimum,
- troškovi održavanja su svedeni na minimum.
-

Predviđeno je smještanje finih rešetki sa uređajima za kompaktiranje u objekat, te obezbijeđeno prikupljanje zagađenog vazduha i odvođenje na postrojenje za prečišćavanje vazduha

Aerisani pjeskolov

Šljunkoviti materijali u otpadnoj vodi su različite čestice pijeska, zemlja veličine zrna kafe i drugi veći materijali, relativno nerazgradive organske i neorganske supstance. Neki od razloga za uklanjanje šljunkovitog materijala iz otpadne vode su:

- zaštita mehaničke opreme u biološkom procesu od abrazije,
- zaštita od formiranja naslaga u cijevima, kanalima i odvodima.

Aerisani pjeskolov obezbjeđuje potrebno vreme zadržavanja otpadne vode čime se postiže izdvajanje šljunka i pijeska, uz istovremenu aeraciju koja obezbjeđuje miješanje otpadne vode u pjeskolovu. Nivo aeracije se podešava tako da se obezbjedi selektivno razdvajanje čestica. Istaložene čestice se prikupljaju na dnu pjeskolova i pužnim transporterom transportuju do kontejnera. Uklanjanje masti se takođe odvija u pjeskolovu.

Uređaj za pranje pijeska

Prikupljeni pijesak iz pjeskolova sadrži velike količine vode i organske materije iz otpadne vode. Transport, klasifikacija, sušenje i odlaganje ovakvog materijala je nehigijensko i skupo. Zbog toga se pijesak iz pjeskolova pere i klasifikuje u uređaju za pranje pijeska. Klasifikator sa velikom efikasnošću (od 95%) odvaja čestice od 0,2- 0,25mm od organskih materija i čvrstih čestica. Pijesak se pere u fluidizovanom sloju, vodom koja se dovodi u donji dio komore za pranje pijeska. Nakon pranja, pijesak se odvodi u klasifikator, suši i odlaže u kontejner. Zaprljana voda od pranja se vraća u proces prečišćavanja. Nakon

uređaja za pranje, pijesak sadrži manje od 3% organskih materija i oko 10% vode. Ovakav pijesak može da se koristi za nasipanje deponija.

Uređaj za pranje pijeska može stajati napolju, ali je u ovom slučaju lociran u tehničko-pogonskoj zgradi. Prljava voda od pranja će se odvoditi u kanal i zajedno sa centratom iz dekanter centrifuga transportovati na početak procesa. Ocijeđeni pijesak će se skladištiti u kontejneru predviđenim za to.

Egalizacioni bazen

Otpadna voda koja se transportuje na PPOV Bijelo Polje nema konstantan protok ni opterećenje. Predviđeno je da otpadna voda, nakon prolaska kroz mehanički tretman, prođe kroz egalizacioni bazen u cilju izjednačavanja koncentracije polutanata i smanjivanja dnevnih oscilacija u protoku. Za PPOV Bijelo Polje je predviđen in-line egalizacioni bazen. Otpadna voda ulazi u bazen, u njemu se meša potopljenom mješalicom i potopljenim kanalizacionim pumpama se transportuje do SBR.

Uticaji koje egalizacioni bazen ima na proces prečišćavanja su sledeći:

- Bolje taloženje suspendovanih materija u SBR,
- Zaštita biološkog procesa od šok opterećenja,
- Stabilizacija pH otpadne vode koja ulazi u biološki tretman,
- Poboljšanje kvaliteta efluenta,
- Smanjenje potrebne količine hemikalija za uklanjanje fosfora.

Miješanje unutar bazena će se ostvariti pomoću potopljene mješalice. Egalizacioni bazen je idealna tačka miješanja sa tokovima koji se vraćaju na početak procesne linije vode. Zbog toga će se u egalizacioni bazen ulivati supernatant iz ugušćivača mulja i centrat iz centrifuge.

4.11.2. Biološki tretman - SBR - Sekvencijalni šaržni reaktor

Biološki tretman u sekvencionalnom šaržnom reaktoru je baziran na procesu sa aktivnim muljem.

Sekvencijalni šaržni reaktor (SBR) je tretman sa aktivnim muljem, koji se bazira na punjenju i pražnjenju i koji obezbjeđuje odvijanje različitih tretmana u jednom reaktoru**.**

Procesi koji su uključeni u SBR i konvencionalni proces sa aktivnim muljem su identični. Aeracija i sedimentacija se odigravaju i u jednom i u drugom sistemu. Svakako, postoji jedna bitna razlika: u konvencionalnom procesu s aktivnim muljem pomenuti procesi se odigravaju u različitim bazenima dok se kod intezivnog procesa (SBR) odigravaju u istom bazenu sekvencionalno.

Postoje četiri osnovna ciklusa u procesu koji se odigrava u SBR:

- *Sekvenca punjenja* - Ulazna otpadna voda se uvodi u sloj mulja, u uslovima bez aeracije. Svrha operacije punjenja reaktora je dodavanje substrata (primarni efluent). Proces punjenja uglavnom obezbjeđuje da nivo tečnosti varira od 25 do 100% kapaciteta bazena. Proces punjenja je kontrolisan vremenom punjenja i nivoom u bazenu.

- *Sekvenca reakcije* - Svrha faze u kojoj se odigrava reakcija je da se završi reakcija koja je započeta u fazi punjenja. Ova faza uključuje aeraciju u bazenu. Tokom aeracije se organski

ugljenik oksidiše, azot nitrifikuje, i izaziva povećanje fosfora u masi mulja. Tokom perioda reakcije u kojoj nije prisutna aeracija dolazi do denitrifikacije nitrata i nitrita.

-*Sekvenca taloženja* - Svrha taloženja je da se izvrši separacija čestica, što obezbjeđuje da se supernatant taloženja ispusti u svojstvu efluenta. U SBR reaktoru, ovaj proces je mnogo efikasniji zato što se u toku taloženja sadržaj reaktora potpuno miran. Period taloženja nastupa kada se mešanje i aeracija u reaktoru zaustavi, nakon čega se tečna smeša čestica taloži, što uzrokuje odvajanje čiste tečnosti u gornjem sloju reaktora u vidu suprenatanta.

- *Sekvenca pražnjenja* - Period praženjenja nastupa kada se formira znatna dubina suprenatanta. Ventili se automatski otvaraju i ispušta se deo tečnosti iz gornjeg dela reaktora. Tokom ovog perioda može se i mulj ukloniti iz reaktora, ukoliko ima maksimalnu koncentraciju čestica. Svrha pražnjenja je da se tretirana voda nastala nakon taloženja (supernatant) ukloni iz reaktora.

Nakon sekvence pražnjenja slijedi sekvenca mirovanja čije trajanje varira. Tokom sekvence mirovanja se može ispustiti mulj, ukoliko se nije uklonio tokom faze pražnjenja SBR. Tokom ove faze se SBR priprema za naredni ciklus.

U SBR-u se uklanjaju organske materije i suspendovane čestice, amonijak, ukupan azot i ukupan fosfor (rastvor za hemijsko uklanjanje fosfora će se dodavati u egalizacioni bazen).

Jedinstvena karakteristika SBR procesa je da nema potrebe za recirkulacijom aktivnog mulja u sistemu. Aeracija i taloženje se odigravaju u istom reaktoru, pa ni jedan deo mulja nije izgubljen u procesu reakcije, i ni jedan dio se ne mora vratiti iz taložnika u glavni mulj koji se nalazi u aeracionom bazenu.

Najvažnija i fundamentalna prednost ovog procesa jeste fleksibilnost. Procesi koji se dešavaju tokom kompletnog procesa u sistemu su vremenski odvojeni. Trajanje ukupnog ciklusa može da bude od 2 do 24 h.

Takođe, zbog egalizacionog bazena, kao i zbog načina funkcionisanja SBR, odabrana tehnologija je otporna na šok opterećenja koji mogu dospijeti na PPOV.

Aktivni mulj absorbuje kiseonik iz mjehurova vazduha koji se uvode u vodu preko površinskih aeratora. Uobičajen sastav aktivnog mulja je dat u Tabeli br.17.

Tabela 17: Sastav aktivnog mulja

Parametar	Opseg
Koncentracija suvih materija, %	0,83 – 1,16
Volatilne materije, % od SM	59 – 88
Masti i ulja rastvorljiva u etru, % od SM	5 – 12
Protein, % od SM	32 – 41
Azot, % od SM	2,4 – 5,0
Fosfor, P_2O_5 , % od SM	2,8 – 11,0
Kalijum, K_2O , % od SM	0,5 – 0,7
Celuloza, % od SM	-
Gvožđe, ne kao sulfid, mg/l	-
Silicijum, SiO_2, % od SM	-
pH	6,5 – 8,0
Alkalnost, mg/l kao $CaCO_3$	580 – 1100
Organske kiseline, mg/l kao HAc	1100 – 1700
Energetski sadržaj, MJ/kg	18 - 23

Aeracija

Postoji više načina da se kiseonik unese u sistem. Način sa površinskim aeratorima je odabran, jer:

- U slučaju remonta nije potrebno prazniti bazen kako bi se očistili ili na drugi način popravili difuzori, već je potrebno izvaditi jedan aerator od dva i popraviti ga. Potrebno je napomenuti da svaki bazen ima dva aeratora, pa se i u tom slučaju unosi vazduh u otpadnu vodu, samo u manjoj količini.

- U slučaju remonta, sistem za dubinskom aeracijom znatno otežava čišćenje mulja i rad na dnu bazena.

Kompresori za dubinsku aeraciju moraju da budu smešteni u posebnu prostoriju, koja u slučaju površinskih aeratora nije potrebna.

- Predložen površinski aerator ima konus za što bolje mešanje unutar bazena.

- Dizajn lopatica je napravljen tako da je prskanje svedeno na minimum.

-Potrošnja struje je približno ista kao što je to slučaj sa dubinskom aeracijom.

Površinski aeratori imaju on/off regulaciju i lako je regulisati njihov rad, tj. trajanje ove sekvence u SBR bazenu.

-Odabran high-speed površinski aerator troši najmanje struje od svih mehaničkih aeratora po kg unetog kiseonika (manje i od aeratora sa horizontalnom osovinom, kakvi se koriste u oksidacionim jarkovima).

Proces nitrifikacije/denitrifikacije je predviđen u SBR reaktorima u skladu sa zahtjevanim kvalitetom efluenta, tj. da se odigrava u istom bazenu sa sekvencijalnom aeracijom.

Nitrifikacija

Nitrifikacija se odigrava zajedno sa smanjenjem organskog zagađenja u aerobnoj zoni. Proces nitrifikacije se odvija u dva stupnja: prvi u kome se amonijak i amonijum joni oksidišu do nitrita i drugi u kome se nitriti oksidišu do nitrata. Ovo se postiže uduvavanjem kiseonika u otpadnu vodu u kojoj su prisutne aerobne autotrofne bakterije kao što su Nitrosomonas i Nitrobacter.

Biološki procesi se generalno biraju radi uklanjanja azotnih zagađenja u vodi. U cilju obezbjeđenja neophodne kinetike za reakcije oksidacije azota, sledeći uslovi moraju biti zadovoljeni:

- minimalna starost mulja (veoma zavisi od temperature),
- neophodno snabdevanje kiseonikom,
- dovoljan izvor ugljenika treba da bude na raspolaganju.

Denitrifikacija

Biološki proces redukcije nitrata do azota se zove denitrifikacija i postiže se u prisustvu bakterija koje su sposobne za denitrifikaciju. To su i autotrofne i heterotrofne bakterije, a najpoznatija vrsta je Pseudomonas. Sledećom hemijskom jednačinom je uprošćeno prikazan proces denitrifikacije.

U fazi denitrifikacije nitrati se redukuju u azotni gas. Parcijalna denitrifikacija je neizbežna u procesu nitrifikacije (zahvaljujući razvijanju anoksi uslova). Svrha denitrifikacije jeste da se uklone azotna jedinjenja i da se i dobije natrag kiseonik iz nitrata.

Da bi se postigla denitrifikacija, moraju se zadovoljiti sledeći uslovi:

- mora se prvo postići odgovarajuća nitrifikacija,
- uslovi bez kiseonika moraju preovlađivati.

Masa nitrifikovanih mikoroorganizama mora biti dovoljna za sadržaj ukupnog N koji treba da se podvrgne procesu nitrifikacije. Predviđeno je da za vreme aeracije kiseonik u otpadnu vodu uvodi u vodu preko površinskih aeratora. Nakon perioda aeracije, prestaje dovođenje vazduha kako bi se omogućili anaerobni uslovi. Takođe je predviđeno da za vreme nitrifikacije/denitrifikacije radi i potopljena mješalica. Potopljene mješalice služe da mešaju sadržaj dok traje anoksi faza, tj. da spreče prijevremeno taloženje mulja.Projektni kriterijumi su navedeni u Tabeli br.18.

Tabela 18. *SBR proces - projektni kriterijum*

SBR	
Parametar	**Izabrana vrednost**
MLSS – prva faza	3500
MLSS – finalna faza	3500
SRT – prva faza, dan	29
SRT – finalna faza, dan	23
SBR radni ciklus – PRVA FAZA (4 reaktora)	
Vreme ciklusa, h	12,8
Vreme punjenja, h	4,3
Vreme reakcije, h	6,0
Vreme taloženja, h	1,0
Vreme pražnjenja, h	1,0
Vreme mirovanja, h	0,5
SBR radni ciklus – DRUGA FAZA (8 reaktora)	
Vreme ciklusa, h	11,7
Vreme punjenja, h	1,7
Vreme reakcije, h	7,0
Vreme taloženja, h	1,0
Vreme pražnjenja, h	1,0
Vreme mirovanja, h	0,5
Procenat mulja – izlaz, %	0,85

Uklanjanje fosfora

Uklanjanje fosfora koji je sadržan u otpadnim vodama u formi ortofosfata (PO4-P) postiže se poboljšanim biološkim uklanjanjem fosfora (EBPR) plus hemijskim uklanjanjem fosfora. Poboljšano biološko uklanjanje fosfora (EBPR) koristi pojavu viška polifosfata iz biomase (neobavezni anaerobni mikroorganizmi) nakon anoksičnog i anaerobnog vremena zadržavanja od približno 0,5-0,75h za maksimalan priliv otpadnih voda tokom suvog vremena i protok recirkulirajućeg mulja u poseban reaktor. Za dodatno hemijsko taloženje fosfora tj. potpuno prečišćavanje tokom hladnih zimskih mjeseci, vršiće se doziranje FeCl3 (pri 41% koncentracije), koji su namijenjeni za rad u zimskim uslovima.

Proračun

SBR proces se dimenzioniše na osnovu srednjeg dnevnog protoka, MLSS, SRT i opterećenja otpadne vode. Punjenje SBR je kontinualno, s tim što se puni jedan po jedan bazen. Ukupno trajanje ciklusa u jednom SBR je u funkciji protoka vode koji dolazi na PPOV. Što je protok otpadne vode manji - to je potrebno više vremena da se SBR napuni vodom pa je i ukupno trajanje ciklusa u bazenu duže. Pražnjenje je, sa druge strane, uslovljeno kapacitetom dekantera i odvodnog cjevovoda pa je usvojeno da ta faza traje kraće od faze punjenja (oko 1,0 h). Ispuštanje izbistrene vode iz SBR je kontrolisan proces, u kome su promenljive brzina ispuštanja vode i nivo do kog se ispušta voda.

Zbog bolje kontrole procesa, predviđeno je da svaki SBR ima po jedan mjerač DO (rastvoren kiseonik, engl. dissolved oxygen). Signal se šalje u kontrolnu sobu i predstavlja mjerodavan podatak o tome u kojoj je mjeri ostvarena aeracija i nitrifikacija.

Takođe zbog bolje kontrole procesa, predviđeno je da svaki SBR ima po jedan mjerač nivoa vode. Dužina pojedine faze u SBR a samim tim i cijelog ciklusa će zavisiti od ulaznog protoka, tj. vremena koje je potrebno da se dopuni bazen. Predviđen je ultrazvučni mjerač nivoa površine vode nije u direktnom kontaktu sa vodom.

Ispuštanje biološki prečišćene vode iz SBR se odvija diskontinualno. Trajanje sekvence ispuštanja vode iz SBR je uslovljena kapacitetom dekantera i količinom vode koja se treba ispustiti u svakom ciklusu. Okvirno, trajanje ove sekvence je između 0,5h i 1,0h. Zapremina prečišćene vode koja će se dekantovati za to vreme je 450m^3 za jedno ispuštanje. Efluent će se nakon dezinfekcije PEHD cjevovodom DN350 gravitaciono transportovati u rijeku Lim.

Dezinfekcija izlazne vode

Imajući u vidu da se rijeka Lim u neposrednoj blizini ispusta u ljetnjim mjesecima koristi za kupanje i rekreaciju predviđena je dezinfekcija prečišćenog efluenta UV lampama**.**

4.11.3. Mjerenje kvaliteta vode na izlazu iz postrojenja

Protok prečišćene vode će mjeriti elektromagnetni mjerač protoka DN350, PN10.

Efluent će se uzorkovati u izlaznom šahtu sa PPOV. Uzorci će se skladištiti i temperirati. Jednom dnevno će se uzimati i odnositi u laboratoriju postrojenja radi analize kvaliteta rada postrojenja. Dobijeni rezultati svih izmerenih parametara će biti arhivirani.

4.11.4. Ugušćivanje mulja

Tretman mulja mora zadovoljiti najmanje jedan od sledeća dva cilja:

- smanjenje zapremine,
- smanjenje kapaciteta fermentacije.

Ugušćivanje mulja je prvi korak u smanjenju zapremine mulja. Proces ugušćivanja uglavnom predstavlja povećanje koncentracije sakupljenog mulja. Proces ugušćivanja ima sledeće prednosti:

- povećana pouzdanost rada na liniji vode,
- smanjuje zapreminu mulja pre dehidratacije,
- poboljšane performanse jedinica za dehidrataciju.

Projektovani ugušćivač je gravitacionog tipa, kružnog presjeka, napravljen od betona. Sirovi mulj se taloži i ugušćuje. Ugušćeni mulj se skreperom usmerava u koncentrator odakle se izvlači i odvodi do centrifuga. Odvođenje u dekanter centrifuge nije kontinualno, već je predviđeno da traje 8h, 5 dana nedeljno.

Izbistrena voda u ugušćivaču preliva u obodni kanal i potom se pumpama za supernatan pumpa ka egalizacionom bazenu.

Predviđen je mjerač nivoa mulja u ugušćivaču radi lakšeg upravljanja količinom mulja koji odlazi na dekanter centrifugu i supernatanta.

U okviru PPOV su predviđeni objekti za skladištenje mulja i aerobni tank za stabilizaciju. Nije predviđeno skladištenje mulja na otvorenom prostoru.

Centrifuga

Izabrana je dehidratacija mulja na centrifugi. Dehidratacija je fizički (mehanički) proces, putem koga se redukuje sadržaj vlage u mulju.

Na centrifugu se, u toku njenog rada, kontinualno dovodi mulj. U tok mulja se, neposredno pre ulaska u centrifugu, dodaje rastvor polielektrolita radi kondicioniranja.

Organski polimer - polielektrolit se koristi za kondicioniranje mulja pre dehidratacije. Korišćenje polielektrolita povećava koncentraciju čestica u muljnoj pogači i poboljšava karakteristike mulja.

Kao rezultat, iz centrifuge se izdvaja muljna pogača određenih karakteristika, a centrat se se odvodi u kanalizaciju pa u egalizacioni bazen (na početak procesa). Muljna pogača se trakastim transporterom dovodi do kontejnera, a nakon toga se predaje ovlašćenom sakupljaču.Neprijatni mirisi koji se javljaju usled stajanja muljne pogače u kontejnerima će se minimizirati tako što će se staviti filter sa aktivnim ugljem. Filter iste vrste je predviđen i u crpnoj stanici sirove vode.

4.11.5. Pogonska laboratorija

U cilju praćenja i rukovođenja procesom tretmana vode predviđeno je formiranje pogonske fizičko-hemijske laboratorije na postrojenju.Uloga pogonske laboratorije je da sprovodi laboratorijske analize predviđene projektnom dokumentacijom, koje omogućavaju pogonskom osoblju da paralelno sagleda eventualne poremećaje u liniji tretmana i blagovremeno predvidi sve neophodne akcije na postrojenju radi održavanja predviđenih parametara procesa.

4.11.6. SCADA sistem

PPOV će biti opremljeno modernim najsavremenijim SCADA sistemom koji omogućava kontrolu postrojenja i praćenje rada, kao i izvještavanje i pomoć prilikom eksploatacije i održavanja.

SCADA sistem obuhvata najsavremeniji kompjuterski hardver sa pratećom opremom (štampači, UPS itd.) koji je povezan sa 0-bus/Ethernet/komunikacionim sistemom PPOV. SCADA sistem uključuje glavni sistem kontrole i monitoringa za kontrolu automatskog rada PPOV-a koji se zasniva na arhitekturi PLC, kao i modul za dobijanje podataka koji pohranjuje i evidentira sve signale statusa PPOV-a.

Nadalje, uključuje vizuelizaciju procesa sa daljinskim pristupom i generiše sve potrebne evidencije i protokole poput evidencije kvara ili planova održavanja.

Filozofija projektovanja zahtijeva razvoj kontrole procesa i sistem SCADA monitoringa na tri različita nivoa:

- najniži nivo; jedinice za kontrolu procesa za određenu opremu ili za grupe opreme koje su dodijeljene lokalnim stanicama u svakom dijelu postrojenja;
- drugi nivo kontrole; tačka normalne kontrole za svu opremu u blizini, koja će prenositi sve potrebne informacije za adekvatan rad PPOV do glavne kontrolne prostorije/SCADA sistema;
- SCADA sistem predstavlja treći nivo kontrole, ukoliko nije drukčije precizirano ili neophodno; kontrola rada će se vršiti logičkim kontrolnim uređajima koji se mogu programirati (PLC) u lokalnom kontrolnom centru. Status postrojenja, mjerenja i alarmi će biti postavljeni lokalno i u glavnom kontrolnom centru postrojenja.
- SCADA sistem će biti postavljen u glavni kontrolni centar administrativne zgrade [01] i biće dizajniran sa kompletnim redundantnim i backup sistemom.
- Svi električni potrošači i instrumenti biće opremljeni analognim (0/4 ... 20 mA) ili digitalnim motornim sistemom kontrole. Signali na daljinu (I / O) svih relevantnih podataka, kao i signali rada (manuelno / auto / kvar) svih glavnih električnih pogona se pohranjuju i prenose u PLC i SCADA sistem.
- Mjerni signali se prenose do lokalnog PLC u svrhu kontrole rada pojedinačne opreme. I/O signali se prenose od lokalnih PLC jedinica do glavne kontrole rada PLC i SCADA sistema postrojenja pomoću 0-bus ili Ethernet-a online.
- Tipične konfiguracije SCADA i PLC prikazane su na sljedećim grafikonima:
- Logički kontrolni uređaji koji se mogu programirati (PLC) biće obezbijeđeni za kontrolu rada opreme i postrojenja uključeni u odgovarajuće MCC, uključujući neophodne radne panele i redundantnosti, i UPS. Lokalne PLC jedinice biće spojene sa glavnom kontrolom rada postrojenja preko 0-Bus ili Etherneta.

4.11.7. Oprema PPOV

Oprema zauzorkovanje otpadne vode na ulazu u PPOV

- Stanica za uzorkovanje
- Dodatna oprema
-

Gruba rešetka PS Sirove vode

- Pumpe,
- Filter sa aktivnim ugljem

Fine rešetke + aerisani pjeskolov

- Fina rešetka
- Kontejner za otpatke sa rešetke

- Pumpa za pijesak
- Skreper za pjeskolov
- Cijevi, ventili, instrumenti
- Uređaj za pranje pijeska
- Kompresor za aeraciju pjeskolova

Egalizacioni bazen

- Potopljena mješalica
- Potopljene kanalizacione pumpe
- Mjerač nivoa

Spisak opreme za SBR

- Dekanter,
- Potopljena mješalica
- Površinski aerator
- Uređaj za praćenje rastvorenog kiseonika u vodi
- Mjerač nivoa vode u SBR
- Cijevne veze, ventili i fitinzi
- Pumpe za višak mulja iz SBR

Oprema za ugušćavanje mulja

- Skreper ugušćivača
- Mjerač nivoa mulja u ugušćivaču
- Pumpe za ugušćeni mulj
- Pumpe za supernatant
- Cjevovodi, ventili, fitinzi

Centrifuga

- Pumpe za ugušćeni mulj (od ugušćivača do centrifuge)
- Centrifuga
- Polielektrolit
- Dozir pumpa za elektrolit
- Cjevovodi, ventili, fitinzi
- Trakasti transporter
- Kontejner za dehidratisani mulj
- Jedinice za uklanjanje mirisa

Laboratorija

- pH metar
- Aparatura za mjerenje BPK5
- Aparatura za mjerenje HPK
- UV/VIS spektrofotometar
- Električna peć - sušionica
- Električni bojler
- Mikroskop
- Laboratorijsko staklo
- Računar

4.11.8.Protiv-požarna zaštita

Na pojedinim dijelovima PPOV moguće je izbijanje požara, za što je potrebno osigurati primjerenu protivpožarnu zaštitu i priručnu opremu za brzo gašenje požara i/li njegovo stavljanje pod nadzor do aktiviranja vatrogasnih službi.

Lokacija objekta je povoljna sa aspekta protivpožarne zaštite s obzirom da je objektu omogućen direktan prilaz vatrogasnim vozilima u slučaju potrebe sa gradske saobraćajnice.

4.11.9.Instalacije

Snadbijevanje gradilišta vodom i rješenje gradilišne kanalizacije

Investitor i Izvođač radova će nakon dobijanja građevinske dozvole u saradnji sa lokalnim Javnim preduzećem usaglasiti način gradilišnog priključka na vodovodnu i kanalizacionu mrežu. Predpostavljeno je da će se prije početka radova uraditi vodovodna šahta za priključak objekta što će biti iskorišćeno za napajanje gradilišta vodom.

Snadbijevanje gradilišta električnom energijom

Potrebno je nabaviti i povezati gradilišni razvodni ormar i rasvjetu gradilišta. Za priključenje gradilišta na elektroenergetsku mrežu treba obezbijediti saglasnost elektrodistribucije za priključak gradilišta. Potrošači električne energije su kancelarijski i magacinski prostor, garderoba, osvjetljenje gradilišta, kao i mašine i uređaji na električni pogon.

4.11.10. Moguće kulminiranje sa efektima drugih objekata

U blizini projekta nema izgrađenih objekata koji bi zajedno sa predmetnim mogli ostvariti kumulativni uticaj po bilo koji segment životne sredine.

4.11.11. Korišćenje prirodnih resursa i energije

U toku izvođenja projekta mehanizacija koja će biti angažovana koristi tečno gorivo. Gorivo se doprema do lokacije projekta i na licu mjesta toči u rezervoare mehanizacje.

Doprema ga ovlašćeni distributer cistijerom. Izvođač radova će u posebno osmišljenoj Evidenciji voditi izdavanje i potrošnju goriva, maziva, rashladnih tečnosti, i ostalog potrošnog materijala.

Potrebe za pijaćom vodom na lokaciji projekta nisu velike. Vodu za piće potrebno je obezbijediti za zaposlene na izvođenju radova. Za funkcionisanje PPOV potrebno je tj.neophodno napajanje sa gradske i kanalizacione mreže.

Polielektrolit će se koristiti kao sredstvo za kondicioniranje mulja. Električna energija je, naravno, neophodna za funkcionisanje projekta.

4.11.12. Stvaranje otpada

Sav komunalni otpad će se odlagati u kontejnere u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom (tokom izgradnje i funkcionisanja projekta) . Iz kontejnera će se otpadni materijali redovno odvoziti na gradsku deponiju.

Sav otpadni materijal koji se može javiti u toku izgradnje i funkcionisanja projekta, a prema karakteristikama se svrstava u opasni otpad, pa će se predavati ovlašćenom sakupljaču ove vrste otpada.

Kao proizvod funkcionisanja PPOV nastaje kanalizacioni mulj.

Dalje upravljanje sa kanalizacionim muljem mora biti u saglasnosti sa Zakonom o upravljanju otpadom ("Službeni list Crne Gore", br. 34/24 i 92/24). Izabrani pristup upravljanja muljem, nakon obrade u PPOV Bijelo Polje je kompostiranje u budućem regionalnom postrojenju za kompostiranje (izvor: Plan upravljanja komunalnim otpadnim vodama Crne Gore (2020- 2035), (Ministarstvo održivog razvoja i turizma 2019.g.).

Tokom funkcionisanja PPOV mora biti izrađen Plan upravljanja otpadom i pribavljena odgovarajuća Saglasnost na njega.

4.11.13. Zagađivanje i izazivanje neprijatnih mirisa

Moguća je pojava neprijatnih mirisa u toku funkcionisanja projekta, samo u neposrednoj okolini, i posebno će zavisiti od meteoroloških faktora.

4.11.14. Ispuštanje u vodotoke

Funkcionisanje projekta u skladu sa propisima i pravilima za projekte ovakvog tipa isključuje bilo kakvo ispuštanje zagađujućih materija u vodotoke. U toku izgradnje istog, takođe se ne očekuje ispuštanje bilo kakvih tečnih medijuma u vodotoke.

4.11.15. Odlaganje na zemljište

U okviru PPOV su predviđeni objekti za privremeno skladištenje mulja i aerobni tank za stabilizaciju. Nije predviđeno skladištenje mulja na otvorenom prostoru, te ne može doći do negativnih uticaja na zemljište.

4.11.16. Buka, vibracije, toplota i zračenje

Buka je neželjeni a propratni dio svakodnevnog života. Pored negativnog efekta uznemiravanja buka može imati takođe i razorno dejstvo koje se ogleda u uništavanju materijalnih dobara i povrjeđivanju osjetljivih organa sluha. Najteži su slučajevi kada buka ošteti mehanizam koji je namijenjen za percepciju zvuka - ljudsko uho. Srednje vrijednosti nivoa buke u urbanim sredinama kreću se u granicama:

- u velikim gradovima od 65 do 75 dB (A)
- u malim gradovima od 62 do 71 dB (A)
- u seoskim naseljima od 45 do 62 dB (A)

Buka nastaje usljed rada raznih uređaja, aparata i upotrebe alata kao i transportnih sredstava, auta koja se kreću u objektima.Svako kretanje izaziva i vibracije. Projektovanjem i izvodjenjem odgovarajuce podloge i završnog kolovoznog zastora postiže se to da se ne stvaraju vibracije prilikom kretanja drumskih vozila i transportnih sredstava u okviru kompleksa.

Toplota i zračenje

Širenja toplote i zračenja iz predmetnih objekata smatra se da neće biti u značajnom obimu.

4.11.17. Rizik nastanka udesa (akcidenta), posebno u pogledu supstanci koje se koriste

Do najvećeg negativnog uticaja u toku izgradnje i eksploatacije projekta na pojedine segmente životne sredine može doći u slučaju pojave akcidenta, od kvarova na instalacijama, požara, zemljotresa, procurivanja ulja i goriva iz mehanizacije i motornih vozila. U slučaju akcidentne situacije može doći do ugrožavanja kvaliteta vode ukoliko se desi zastoj u radu uređaja za prečišćavanje otpadnih voda

4.11.18. Rizik za ljudsko zdravlje (zbog zagađenja vode ili zagađenja vazduha i drugo)

Otpadni vazduh iz anaerobnih procesa raspadanja na području pogona za mehaničko prečišćavanje i odvodnjavanje mulja biće neprijatnog mirisa tokom funkcionisanja PPOV. Na uređaju za prečišćavanje otpadnih voda, može se pojaviti buka većeg nivoa prilikom rada kompresorske stanice i drugih sistema na PPOV. Očekivani nivo buke iznosi oko 65-70dBA, a to je nivo koji, čak ni u kumulativnom uticaju, ne može negativno uticati na najbliže neseljeno stanovništvo (romsko naselje) i najbliže stambene objekte. Dakle, zaključuje se da je malo vjerovatno da će buka predstavljati značajniju smetnju. Značajnih ugrožavajućih otpadnih materija nema, kao što se ne očekuje ni zagađenje vazduha. Niti u fazi izgradnje objekta, niti u njegovoj eksploataciji neće doći do emitovanja toplote ili nekih drugih vidova zračenja koji mogu uticati na zdravlje ljudi.

4.11.19. Vrste i karakteristike mogućeg uticaja projekta na životnu sredinu

Obim uticaja (geografsko područje i brojnost stanovništva izloženog riziku)

Uticaji zbog ovog projekta na uže područje smatra se da neće biti značajni. Najbliže naselje jeste Romsko koje povremeno hoće biti izloženo širenju neprijatnih mirisa iz anaerobnih procesa raspadanja na području pogona za mehaničko prečišćavanje i odvodnjavanje mulja.Preciznom brojkom stanovnika ovog naselja ne raspolažemo ali s obzirom na broj stambenih objekata, grubo procjenjujemo da naselje može imati oko 100 stanovnika.

Priroda uticaja (emisije u vazduhu, gubitak i oštećenje biljnih i živ.vrsta i dr.)

Definisanje pojedinih uticaja i njihovih pokazatelja predstavlja početni korak u procesu analize uticaja objekta na životnu sredinu. Globalno posmatrano, svi uticaji se mogu svrstati u četiri osnovna vida:

- Uticaji kao posljedica rekonstrukcije i dogradnje objekta;
- Uticaji zbog postojanja objekta;
- Uticaji od eksploatacije objekta;
- Uticaji kao posljedica održavanja konstrukcije.

Uticaj na kvalitet vazduha

U fazi iskopa zemlje i prilikom pripreme zemljišta za betonske i asfaltne radove angažovaće se građevinske mašine: bageri, utovarne lopate i kamioni za odvoz otkopanog

materijala, te odnosno automikseri za beton. Kao pogonsko gorivo, nabrojane mašine koriste dizel gorivo, a njegova potrošnja je 0.2kg/kWh. U donjoj tabeli br.5 dati su podaci o emisiji polutanata na 1000litara/goriva koje sagori prilikom rada građevinske mehanizacije**.**

Tabela 19: *Emisija polutanata na 1000litara/goriva koje sagori prilikom rada građevinske mehanizacije*

Tip opreme	CO	NOx	CO2	VOCs
Buldozer	14.73	34.29	3.74	1.58
Kamion	14.73	34.29	3.73	1.58
Utovarivač	11.79	38.5	3.74	5.17
Bager	10.16	30.99	3.7	1.7
Grejder	6.55	30.41	3.73	1.53

.

Tokom izgradnje projekta, neće biti značajnijih uticaja na kvalitet vazduha mikrolokacije. Angažovanje građevinske operative smatra se da neće dovesti do promjene u imisijskim koncetracijama zagađujućih čestica, s obzirom da se radi o manjem broju mašina, i o radovima privremenog karaktera. Meteorološki uslovi kao što su brzina i pravac vjetra, temperatura i vlažost imaju uticaja na širenje ovih gasova, ali je povoljna okolnost ta što se radi o privremenim radovima.

Moguće je onečišćenja vazduha materijama koje se raspršuju ili isparavaju iz otpadnih voda, te emisijom kapljica iz aeracionih bazena. Intenzitet neugodnih mirisa zavisi o količini ispuštenih materija, temperaturi vode i vazduha, kao i o smjeru i jačini strujanja vjetra. Neprijatni mirisi se mogu emitovati sa rešetki, pjeskolova, ugušćavanja i obezvodnjavanja mulja i sl.

Predviđeno je smještanje finih rešetki sa uređajima za kompaktiranje u objekat, te obezbijeđeno prikupljanje zagađenog vazduha i odvođenje na postrojenje za prečišćavanje vazduha.

4.11.20. Uticaj na kvalitet podzemnih i površinskih voda

U fazi izgradnje voda će se koristiti minimalno u svrhu same gradnje, čišćenja gradilišta, kao i za lične potrebe radnika. Na površini terena mogu dospjeti otpadne materije, koje mogu biti opasne i štetne (mašinsko ulje, gorivo i sl.) i tako uticati na kvalitet voda. Vjerovatnoća pojave takvih materija, koje bi značajno uticale na kvalitet zemljišta i eventualno podzemnih voda, ne može se definisati, ali određeni rizik postoji i on se mora svesti na najmanju moguću mjeru adekvatnom organizacijom gradilišta.

U skladu sa važećim propisima, PPOV će postići visok stepen uklanjanja organskog zagađenja (BPK5 i HPK), kao i fosfora, nitrata, amonijaka i sl., tako da neće biti opadanja kvaliteta vode rijeke Lim na mjestu ispusta. Sa stanovišta fizičko-hemijskog zagađenja kvalitet vode rijeke Lim biti značajno bolji u odnosu na sadašnje stanje, jer će se fekalne vode prečišćavati na propisan način. Smatra se da će izgradnjom planiranog PPOV doći do značajnog poboljšanja kvaliteta vode rijeke Lim, s obzirom da će se spriječeti ispuštanje neprečišćenih voda u rijeku koje mogu uticati na kvalitet bunarskih voda. Glavna potencijalna opasnost u smislu zagađenja voda jeste upravo nepostojeći sistem za prečišćavanje otpadnih voda, kao i nekompletan kanalizacioni sistem. Većina stambenih objekata je priključena na septičke jame a često iste nisu izrađene adekvatno i ne ispunjavaju zahtjeve nepropusnosti.

4.11.21.Uticaj na zemljište

U građevinarstvu se kao sastavni dio radova pojavljuju iskopi i pojava određene količine zemlje, koja neadekvatnim odlaganjem, na za to predviđeno mjesto, može uticati na kvalitet životne sredine. Napominjemo da treba voditi računa ukoliko se dovozi zemlja za potrebe radova da ne dođe do introdukcije nekih invazivnih vrsta biljaka koje mogu izazvati štetu domaćim populacijama. Lokacija objekta ne pokriva nalazišta minerala, paleontoloških i mineroloških pojava koje su ili bi trebalo biti zaštićene.

U fazi građenja će nastajati građevinski otpad, koji ima u skladu sa Pravilnikom o klasifikaciji otpada i katalogu otpada,postupcima obrade otpada, odnosno prerade i odstanjivanja otpada (Sl. list Crne Gore, br. 064/24), grupu otpada 17: građevinski otpad i otpad nastao rušenjem postojećeg objekta namjenjenog farmi krava. Takođe, nastajaće će i manje količine drugih vrsta otpada.

Nastajat će i komunalni otpad zbor prisutnih građevinskih radnika (grupa otpada 20). A zbog rada građevinske mehanizacije će nastajati otpad - otpad od ulja i ostataka tečnih goriva (grupa otpada 13) i konačno još otpadna ambalaža građevinskog materijala, opreme, sirovina i energenata (grupa otpada 15).

Opasni otpad koji nastane tokom izgradnje će se predavati ovlašćenom društvu. Komunalni otpad se tokom izgradnje i funkcionisanja odlaže u kontejnere u skladu sa „Zakonom o upravljanju otpadom” („Sl.list CG”, br. 34/24 i 92/24).

U toku funkcionisanja PPOV će nastajati kanalizacioni mulj. Upravljanje muljem će biti u skladu sa zakonskim propisima u Crnoj Gori. Mulj se iz SBR-a cjcjevovevovodom DN 100 odvodi na ugušivač mulja, zatim na centrifugu, pa na sanitarnu deponiju. Izbistrena voda iz ugušćivača za mulj (supernatant) i centrifuge (centrat) se vraća u proces preko egalizacionog bazena.

Dakle, u okviru PPOV su predviđeni objekti za privremeno skladištenje mulja i aerobni tank za stabilizaciju. Nije predviđeno skladištenje mulja na otvorenom prostoru, te ne može doći do negativnih uticaja na zemljište.

4.11.22. Oštećenje biljnih i životinjskih vrsta i njihovih staništa

Pregledom literaturnih podataka je utvrđeno da nema biljnih i životinjskih vrsta koje bi trebalo zaštititi. Kako je na predmetnoj lokaciji zastupljena ruderalna flora ne postoji opasnost od ugrožavanja biljnih zajednica.

Tokom eksploatacije ovog objekta neće biti negativnog uticaja na ekosisteme. Lokacija objekta ne pokriva nalazišta minerala, paleontoloških i mineroloških pojava koje su ili bi trebalo biti zaštićene, tako da nema negativnog uticaja ni u tom pogledu u fazi eksploatacije.

Prekogranična priroda uticaja

Pozitivan uticaj na životnu sredinu, usled funkcionisanja PPOV će biti kontinualan, kao i sam rad postrojenja. PPOV Bijelo Polje će pozitivno uticati na kvalitet vode reke Lim

nizvodno od tačke ispuštanja efluenta, pa će samim tim postojati i pozitivni prekogranični uticaji.

Jačina i složenost uticaja

Sve aktivnosti u životnoj sredini, opravdane, neophodne i društveno korisne narušavaju prirodnu ravnotežu i imaju određene posljedice i uticaje na životnu sredinu. U ovom slučaju se jaki i složeni uticaji na segmente životne sredine ni okolinu uopšte ne očekuju.

Vjerovatnoća uticaja

Ako se uzmu u obzir svi dostupni i navedeni podaci može se zaključiti da se očekuju uticaji koji se mogu primjenom mjera zaštite životne sredine mogu držati na prihvatljivom nivou.

Očekivani nastanak, trajanje, učestalost i vjerovatnoća ponavljanja uticaja

Trajanje, učestalost i verovatnoća ponavljanja uticaja zavisiće, prije svega od meteoroloških uslova a i primjene mjera zaštite životne sredine.

Kumulativni uticaj sa uticajima drugih postojećih i/ili odobrenih projekata

Na lokaciji niti u neposrednoj blizini nema projekata sa kojima bi se mogao razmatrati njihov kumulativan uticaj.

Mogućnost efektivnog smanjivanja uticaja

Ukoliko se budu redovno vršile kontrole ispravnog funkcionisanja PPOV, adekvatno tretirao kanalizacioni mulj, redovno i uredno sakupljao čvrsti komunalni otpad pretpostavlja se da će biti umanjen tj.sveden na minimum svaki potencijalni negativni uticaj.

4.11.23. Opis mogućih značajnih uticaja projekta na životnu sredinu

Očekivane zagađujuće materije i emisija i proizvodnja otpada

Mogući uticaji projekta na životnu sredinu se javljaju usljed neadekvatnog odlaganja čvrstog otpada, negativnih uticaja sa aspekta buke, zagađenja vazduha, vode i sl.

Izgradnjom ovog objekta i uređenjem postićiće se standardni vizuelni izgled za projekte ove vrste. Mala je mogućnost negativnog uticaja na životnu sredinu ako se sagleda način funkcionisanja objekta, dok se pozitivan efekat na kvalitet vode rijeke Lim svakako očekuje.

Korišćenje prirodnih resursa, posebno tla, zemljišta, vode i biodivrziteta

Kako je već navedeno, izvjesno je korišćenje električne energije i vode. Rijeka Lim je recipijent za prečišćene otpadne vode.

4.11.24.Mjere za sprečavanje, smanjenje ili otklanjanje štetnih uticaja

Mjere koje treba preduzeti u slučaju udesa ili velikih nesreća

Nosilac projekta je dužan da cjelokupnu opremu i objekte održava u ispravnom stanju i da zaposlene upozna sa njihovim korišćenjem.

Vode - U slučaju akcidentne situacije može doći do ugrožavanja kvaliteta vode ukoliko se desi zastoj u radu uređaja za prečišćavanje otpadnih voda. U slučaju zastoja rada uređaja za prečišćavanje otpadnih voda, neophodno je hitno otkloniti problem. Akcident vezan za uređaj za prečišćavanje otpadnih voda može nastati usled njegovog neredovnog održavanja, te je stoga potrebno angažovati lice koje će redovno kontolisati uređaj.
Postoji mogućnost uticaja na prekogranično zagađivanje voda u slučaju incidentne situacije, zastoja rada na prečišćavanju otpadnih voda, te nekontrolisanom izlivu neprečišćenih voda u rijeku Lim, s obzirom da je Lim međunarodna rijeka. Lokacija PPOV je udaljena oko 12km od granice sa Republikom Srbijom.

U slučaju zastoja neophodna je hitna intervencija u cilju otklanjanja problema. Taj zastoj može nastati usled njegovog neredovnog održavanja, te je stoga potrebno izgraditi proceduru redovnog održavanja.

Mjere zaštite od požara

Potrebno osigurati primjerenu protivpožarnu zaštitu i priručnu opremu za brzo gašenje požara i/li njegovo stavljanje pod nadzor do aktiviranja vatrogasnih službi.

Pristupna saobraćajnica omogućuje nesmetan pristup vatrogasnim jedinicama do objekta. Vatrogasnu opremu I aparate treba održavati u ispravnom stanju i zaposlene upoznati sa njihovim korišćenjem. U slučaju akcidentnih situacija obaveza je Nosioca projekta da izvrši sanaciju i remedijaciju terena i dovede ga u prvobitno stanje.

Požar kao elementarna pojava dešava se slučajno, praktično može da nastane u bilo kojem dijelu predmetnog objekta, a njegove razmjere, trajanje I posljedice ne mogu se unaprijed definisati i predviđeti.

<u>Postupak gašenja sprovodi se po sljedećim fazama:</u>

<u>I – faza</u>

Podrazumijeva isključenje električne energije i pristup gašenju požara ručnim aparatima ili vodom, ako materija koja gori to dozvoljava.

<u>II – faza</u>

Nastupa kada se primijenjenim postupcima i radnjama u I fazi nije uspio ugasiti požar.

Obavijestiti Službu zaštite i spašavanja (broj 123), pripadnike Ministarstva unutrašnjih poslova (broj 122), a po potrebi hitnu medicinsku službu (broj 124).

Dolaskom pripadnika vatrogasne jedinice oni preuzimaju ulogu rukovođenja akcijom gašenja, sprovodeći neophodne poteze i radnje. Svi prisutni su podređeni komandi rukovodioca akcije gašenja, slijede njegova upustva i nesmiju se preduzimati samovoljne akcije i radnje.

<u>III - faza</u>

Ovaj stepen nastupa kod požara većeg intenziteta tj.kada prethodnim postupcima nije došlo do njegove likvidacije. Rukovodioc akcije gašenja putem radio-veze obavještava

vatrogasnu jedinicu i svoje predpostavljene, tražeći pojačanje u ljudstvu i tehnici. Do dolaska pojačanja a po potrebi i drugih spasilačkih ekipa nastoji da se ne dozvoli da se požar dalje širi, koristeći raspoloživa protivpožarna sredstva i opremu. Po dolasku komandira ili njegovog zamjenika, rukovodioc akcije gašenja upoznaje svoje predpostavljene o trenutnoj situaciji, a oni nakon toga preduzimaju komandu i rukovode akcijom gašenja. Svi izvršioci su tada pod njegovim komandom, samostalno ne preduzimaju akcije a oni su odgovorni za sve radnje do konačne likvidacije požara.

Rješenja zaštite životne srdine (reciklaža, tretman otpada, rekultivacija, sanacija i slično)

Prilikom funkcionisanja predmetnog objekta, u cilju obezbjeđivanja optimalnog rada, zaštite životne sredine i zdravlja ljudi od eventualnog štetnog uticaja ovog zahvata, neophodno je sprovesti mjere u cilju sprečavanja ili eliminisanja mogućeg zagađenja.

Cilj utvrđivanja mjera za smanjenje ili sprečavanje zagađenja jeste da se ispitaju eventualne mogućnosti eliminacije zagađenja ili redukcije utvrđenih uticaja. Zaštita životne sredine podrazumijeva trajnu zaštitu vrijednih prirodnih i stvorenih vrijednosti u cilju održavanja i poboljšanja kvaliteta životne sredine, na lokaciji i u njenoj široj okolini.

Tehničke mjere zaštite

Prema definiciji tehničke mjere zaštite životne sredine obuhvataju sve mjere koje su neophodne za dovođenje kvantitativnih negativnih uticaja u dozvoljene granice kao i preduzimanje mjera kako bi se određeni uticaji u procesu izgradnje i esploatacije doveli do minimuma. Tehničke mjere zaštite se mogu podijeliti prema izdvojenom značajnom uticaju na koji se odnose. Tako su u konkretnom slučaju izdvojene:

- Mjere zaštite vazduha;
- Mjere koje se odnose na redukciju buke;
- Mjere zaštite zemljišta i voda;
- Mjere vezane za odlaganje otpada

Mjere zaštite vazduha

U fazi izgradnje:

- Mjere kontrole i upravljanja kako bi se kontrolisala emisija prašine:
- Uklanjanje nagomilanog materijala;
- Upravljanje emisijom prašine tokom iskopa i prskanje iskopa vodom;
- Čišćenje lokacije, poravnavanje i upravljanje otpadnim materijalom;
- Pokrivanje materijala na kamionima pri odvoženju i
- Održavanje vozila i mašina u najboljem stanju.

U fazi funkcionisanja:

- Zagađeni vazduh će se kontrolisano sakupljati i odvoditi na nametnutom ventilacijom/ventilacijom pod pritiskom u filter za vazduh na prečišćavanje,
- Pokrivanje otvorenih kanala i rezervoara, ograđivanje mašina i opreme,
- Fine rešetke sa uređajima za kompaktiranje su smještene u objekat i obezbijeđeno je prikupljanje zagađenog vazduha i odvođenje na postrojenje za prečišćavanje vazduha,
- Postrojenje za prečišćavanje vazduha opterećenog štetnim gasovima koji potiču od otpadnih voda (merkaptanima i H2S) dimenzionisano je na ukupnu količinu gasova koji

nastaju u objektima preliminarnog tretmana i tretmana mulja, odnosno za protok gasne faze shodno propisanom broju izmjena vazduha u prostoru gdje se vrši evakuacija gasne faze,
- Transport otpadnih materija iz PPOV treba obavljati zatvorenim kontejnerima, u cilju sprječavanja eventualnog širenja neprijatnim mirisa usled transporta kanalizacionog mulja.

Mjere koje se odnose na redukciju buke.
U toku izvođenja radova:

- Izvršiti izbor građevinske opreme sa dobrim akustičnim karakteristikama,
- Limitirati vrijeme rada, i to od pon. do petak od 08h do 17h, subotom od 08h do 13h.
- Emisije buke generisane radom mašina koje rade na otvorenom prostoru određene su Direktivama 2000/14/EC i 2006/42/EC.

U toku funkcionisanja projekta:

- Sistem aeracije uraditi kao sistem aeracije komprimovanog vazduha koji uključuje kompresorsku stanicu sa FC kontrolisanim Roots ili turbo kompresorima, napajanjem vazduhom i cijevima za distribuciju i membranskim aeratorima za areaciju finim mjehurićima,

- Na kompresorima ugraditi haubu za zaštitu od buke, koja treba biti postavljena u kompresorskoj prostoriji sa zidovima za zvučnu izolaciju i dovoljnom ventilacijom za uklanjanje otpadne toplote iz prostorije.

Mjere zaštite zemljišta

U fazi izgradnje:

- Stalna kontrola eventualnog iscurivanja ulja i goriva iz mašina koje rade na ovom projektu,
- Zaustavljanje radova i zaštita postojećih lokacija radova od ispiranja, u slučaju obilnih kiša,
- Otkopani, a neutrošeni materijal nije dopušteno odlagati na šumske i poljoprivredne površine, te “divlja” odlagališta, već na za to unaprijed određeno mjesto,
- Zaštititi sve djelove terena van neposredne zone radova, što znači da se van planirane, druge površine ne mogu koristiti kao stalna ili privremena odlagališta materijala, kao pozajmišta, ni kao platoi za parkiranje i popravku mašina,
- Sve manipulacije sa naftom i njenim derivatima u toku procesa građenja, snabdjevanja mašina, neophodno je obavljati na posebno definisanom mjestu i uz maksimalne mjere zaštite kako ne bi došlo do prosipanja.

U fazi funkcionisanja:

- U toku funkcionisanja PPOV će nastajati kanalizacioni mulj.
- Mulj u PPOV Bijelo Polje se iz SBR-a cjevovodom DN 100 odvodi na ugušivač mulja, zatim na centrifugu.
- Predviđeni objekti za privremeno skladištenje mulja i aerobni tank za stabilizaciju. Nije predviđeno skladištenje mulja na otvorenom prostoru, te ne može doći do negativnih uticaja na zemljište.
- Izabrani pristup upravljanja muljem, nakon obrade u PPOV Bijelo Polje je kompostiranje u budućem regionalnom postrojenju za kompostiranje (izvor: Plan upravljanja komunalnim otpadnim vodama Crne Gore (2020-2035), (Ministarstvo održivog razvoja i turizma 2019.g.).

Mjere zaštite voda

U fazi izgradnje:

- zabranjeno odlagati višak materijala iz iskopa u korita rijeka i obale rijeka,
- višak materijala iz iskopa odlagati na zemljište koje je planskom dokumentacijom predviđeno za ovu namjenu,
- redovno održavanje prostora na kojem se izvodi projekat, tj.adekvtno sakupljanje svih otpadnih materijala a zatim odvoženje na lokaciju predviđenu za to,

U fazi eksploatacije:

- Kada su prerađene vode (vode koje se ispuštaju iz postrojenja za prečišćavanje) u pitanju, u prethodnim poglavljima je saopšten kvalitet efluenta na osnovu kojeg je moguće pratiti rad PPOV.
- Biološko uklanjane nutrijenata kako bi se smanjilo opterećenje rijeke Lim koja je recipijent prečišćenog efluenta. Na taj način se takođe uklanja amonijak koji je izuzetno toksičan za riblji svijet u rijeci Lim.
- Kanalizacioni mulj se treba iz SBR-a cjevovodom DN 100 odvoditi na ugušivač mulja, zatim na centrifugu, pa na sanitarnu deponiju. Izbistrena voda iz ugušćivača za mulj (supernatant) i centrifuge (centrat) se vraća u proces preko egalizacionog bazena.
- Kako se Lim u neposrednoj blizini ispusta u ljetnjim mjesecima koristi za kupanje i rekreaciju, predvidjeti dezinfekciju prečišćenog efluenta.
- Vršenje stalne kontrole prerađene vode koja se ispušta u rijeku Lim
- U fazi tehničkog prijema objekta je neophodno izvršiti ispitivanje kvaliteta efluenta
- Mjerenje količine i ispitivanje kvaliteta otpadnih voda, kao i ispitivanje uticaja na prijemnik je neophodno vršiti shodno Zakon o vodama ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 027/07 od 17.05.2007, "Službeni list Crne Gore", br. 073/10, 032/11, 047/11, 048/15, 052/16, 055/16, 002/17, 080/17, 084/18, 084/24), Zakonu o komunalnim vodama („Službeni list Crne Gore“, br. 002/17,084/24) i „Pravilniku o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda („Službeni list Crne Gore“, br. 56/19)”.

Dobijene podatke je neophodno dostavljati nadležnom organu uprave shodno kategoriji vodnog objekta prema „Uredbi o načinu kategorizacije i kategorijama vodnih objekata i njihovom davanju na upravljanje i održavanje („Službeni list Crne Gore“, br. 15/08 od 5. marta 2008)“.

Prema Zakonu o komunalnim vodama, evidenciju količine i kvaliteta komunalnih otpadnih voda koje se ispuštaju u recipijent, dužno je da vodi privredno društvo, odnosno, drugo pravno lice registrovano za poslove kanalizacije i tretman otpadnih voda koje vrši njeno ispuštanje.

Operativni plan interventnih mjera zaštite voda za sprječavanje i ublažavanje posledice mogućih incidenata potrebno je uraditi u slučaju iznenadnog onečišćenja.

Inspektor za vode, shodno Zakonu o vodama, vrši nadzor nad funkcionisanjem, ispravnosti i efikasnosti uređaja za prečišćavanje otpadnih voda.

Odlaganje otpada

- Građevinski otpad se mora tretirati (prerada građevinskog otpada) u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom (“Službeni list Crne Gore”, br. 34/24 i 92/25) i Pravilnikom o bližem sadržaju i načinu sačinjavanja plana upravljanja otpadom proizvođača otpada (“Sl. list Crne Gore”, br. 021/25).
- Nosilac projekta će u skladu sa Ugovorom prenijeti obavezu izrade Plana upravljanja otpadom preduzeću koje bude izvodilo radove na izgradnji PPOV, koje

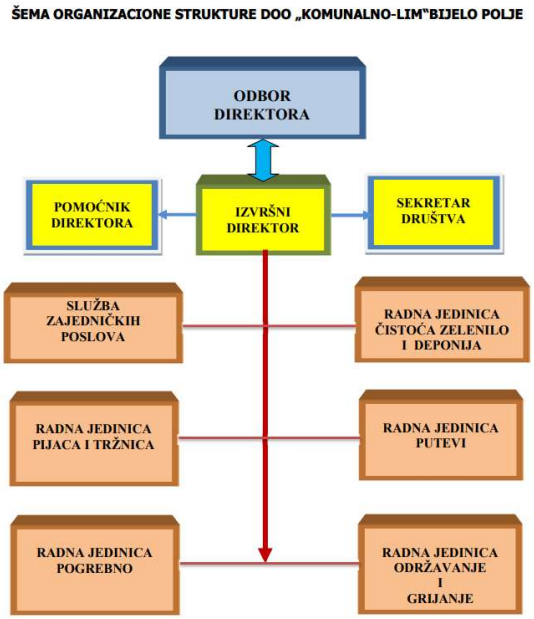
će biti u obavezi da izradi Plan upravljanja otpadom i priobavi Saglasnost od nadležnog organa na izrađeni Plan.

- Opasni otpad koji može nastati usled izgradnje projekta i tokom funkcionisanja, će se redovno sakupljati u nepropusnim posudama i predavati ovlašćenom sakupljaču otpada. O predaji otpada će se voditi Djelovodnik otpada (evidencija otpada) u svemu prema Pravilniku o načinu vođenja evidencije otpada i sadržaju formulara o transportu otpada „Sl. list Crne Gore, br. 021/25“.
- Sav komunalni otpad koji se javlja se sakuplja u kontejnerima i redovno odvozi na gradsku deponiju.
- Upravljanje hemikalijama i drugim opasnim otpadom mora biti u skladu sa odgovarajućim zakonima (Zakon o hemikalijama, Sl.l. Crne Gore br. 051/17, 084/24) i u skladu sa standardima.
- Tokom funkcionisanja PPOV mora biti izrađen Plan upravljanja otpadom i pribavljena odgovarajuća Saglasnost na njega.

5. INFRASTRUKTURA ZA SAKUPLJANJE I UPRAVLJANJE OTPADOM.

Infrastruktura koju je opština Bijelo Polje posjeduje trenutno nije izrađena u skladu sa Evropskim direktivama upravljanje otpadom, obezbjeđuje održivo upravljanje komunalnim otpadom. Ovo prvenstveno podrazumijeva izgradnju novog Regionalnog reciklažnog centra, reciklomata u Bijelom Polju, postavljanje privremenih odlagališta za neopasni građevinski, uvođenje kompostiranja za biljni otpad, postavljanje posuda za odvojeno sakupljanje i sakupljanje komunalnog otpada, polupodzemnih i nadzemnih kontejnera, i mobilnog reciklažnog dvorišta, reciklomata i ostalih objekata i opreme neophodne za uspostavljanje održivog sistema upravljanja otpadom. U cilju unapređenja sistema upravljanja otpadom u kontiuitetu se realizuju aktivnosti i projekti na unaprjeđenju i modernizaciji postojeće infrastrukture.

Tabela 20: Organizaciona šema Komunalno-Lim d.o.o. Bijelo Polje

5.1. Posude za sakupljanje komunalnog otpada

Elaborat o postavljanju komunalnih posuda predstavlja stručno-tehnički i planski dokument kojim se na teritoriji Opštine Bijelo Polje utvrđuju tačne lokacije, potreban broj, vrsta i zapremina posuda (kontejnera i kanti) za sakupljanje komunalnog otpada.

Izrada ovog Elaborata temelji se na zakonskoj regulativi Crne Gore, prije svega na Zakonu o komunalnim djelatnostima, Odluci o komunalnom redu Opštine Bijelo Polje, kao i najnovijoj opštinskoj Odluci o načinu odvojenog sakupljanja komunalnog otpada iz septembra 2026. godine. Osnovni cilj izrade Elaborata jeste optimizacija sistema sakupljanja i odvoza komunalnog otpada kroz racionalnije planiranje rasporeda posuda, efikasnije korišćenje raspoložive mehanizacije i unapređenje organizacije rada.

Posude za sakupljanje komunalnog otpada na teritoriji opštine Bijelo Polje postavljaju na osnovu stvarnih potreba na terenu, zahtjeva i potreba građana, prostorno-saobraćajnih i tehničkih uslova.

Tabela 21: Komunalne posude koje koristi Komunalno ''Lim'' za sakupljanja otpada

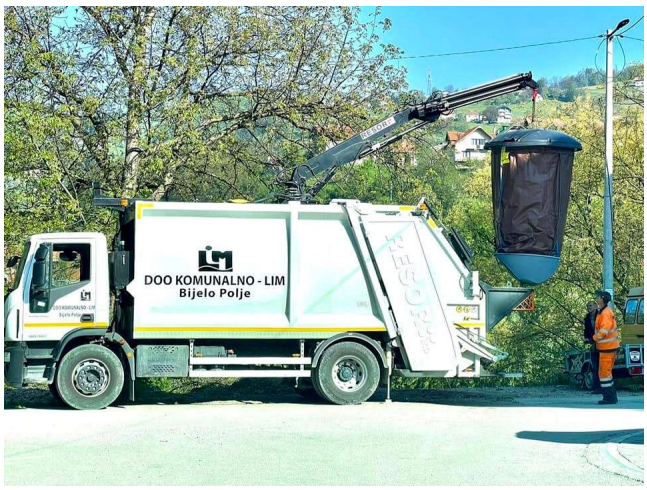
	Vrsta	Kapacitet	Komada
1	Kontejner plastični	1.1 m^3	148
2	Kontejner metalni	1.1 m^3	117
3	Kontejneri polupodzemni	5 m^3	28
4	Kontejneri nadzemni	2,0 m^3	9
5	Kontejneri (koševi)	5,0 m^3	46

(Izvor:"Komunalno-Lim"d.o.o.)

Ukupan broj metalnih kontejnera postavljenih na javnim površinama iznosi 348, od plastičnih kontejnera 148, metalnih kontejnera 117, polupodzemnih kontejnera 28, nadzemnih kontejnera 9, kontejnera tzv. "koševa" 46.

Polupodzemni i nadzemni kontejneri predstavljaju savremeno i efikasno rješenje za sakupljanje komunalnog otpada. Njihova osnovna prednost ogleda se u većem kapacitetu u odnosu na klasične metalne kontejnere zapremine 1,1 m^3, što omogućava rjeđe pražnjenje i smanjenje troškova održavanja. Takođe, značajno se smanjuje širenje neprijatnih mirisa, kao i mogućnost rasipanja otpada izvan posude. Ovakav sistem doprinosi urednijem izgledu javnih površina, zauzima manje prostora i unaprjeđuje vizuelno-estetski izgled urbanog prostora.

Slika 8. Prikaz pražnjenja polupodzemnog kontejnera

Polupodzemni kontejneri su postavljeni na lokacijama: Rasadnik – postavljena su dva kontejnera kapaciteta po 3 m³ za suvi i mokri otpad; Nikoljac (kod sindikalnih zgrada) – postavljena je kapsula kapaciteta 5 m³, podijeljena na dio za suvi i mokri otpad; Tršova ulica – ugrađeni su podzemni kontejneri u okviru širenja mreže.

Tabela 22: *Vrste posuda za sakupljanje komunalnog otpada*

Vrsta posude za sakupljanje komunalnog otpada	Količina
Kontejneri 1,1 m^3, plastični-148 i metalni-117	265 kom.
Polupodzemni kontejneri 5 m^3	28 kom
Nadzemni kontejneri 2 m^3	9 kom
Kontejneri-koševi 5m^3	46 kom

5.2. Mehanizacija za sakupljanje, transport i odstranjivanje otpada

Opština Bijelo Polje u kontinuitetu u saradnji sa lokalnom nadležnim privrednim društima radi na umaprjeđenju i modrenizaciji postojeće mehanizacije, a u cilju pružanja što kvalitenije usluge građanima.

U nastavku je dat tabelarni prikaz raspoložive mehanizacije “Komuinalno-Lim" d.o.o. Bijelo Polje.

Tabela 23: *Mehanizacija koja učestvuje u presovanju otpada u toku transporta*

	Radna mašina	Godina proizvodnje	Masa mašine (kg)	Nosivost (kg)

1	Volvo smećara	2012	10 300	
2	Volvo smećara	2012	8 560	
3	Volvo smećara sa grajferom za polupod-zemne i nadzemne kontejnere	2025	13 350	
4	Iveko smećara sa grajferom za polupod-zemne i nadzemne kontejnere	2022	13 300	
5	Volvo smećara	2006	12 200	
6	Otokar smećara	2024	6 520	
7	MAN smećara sa grajferom	2010	18 119	

Tabela 24: *Mehanizacija koja učestvuje u sakupljanju kabastog materijala bez sabijanja*

	Radna mašina	Godina proizvodnje	Masa mašine (kg)	Nos-ivost (kg)
1	Mercedes sa grajferom	2001	11 520	
2	Scania sa grajferom	2008	11 500	
3	Isuzu kamion	2022	3 880	
4	Traktor Tafe	2021	2 220	
5	Traktor Lovol	2024	4 350	
6	Traktor IMT 542	1987	1 790	

Tabela 25: *Mehanizacija angažovana na uređenju privremene deponije ‘’Dobrakovo”*

	Radna mašina	Godina proizvodnje	Masa mašine (kg)	Nosivost (kg)
1	Buldozer	1980	1982	
2	Utovarna	2006	14 500	
3	Kamion kiper	1991	7 820	

5.3. Infrastruktura za tretman i odlaganje otpada

5.3.1. Privremena deponija komunalnog otpada ‘’Dobrakovo’’

Privremena gradska deponija u Dobrakovu (Bijelo Polje) je smještena uz magistralni put Bijelo Polje – Barski Most i u neposrednoj blizini rijeke Lim. Na deponiji se svakodnevno odloži oko do 50 t otpada. Prilikom odlaganja vrši se selekcija materijala na različitim mjestima deponije.

Tokom 2026. godine deponije je bila na kratko rješenjem inspekcije zatvorena.Nadležno Ministarstvo i inspekcije izdali rješenje o privremenom produženju korišćenja postojećeg odlagališta u Dobrakovu, do izgradnje regionalnog centra za upravljanje otpadom koji je država dužna da izgradi na sjeveru. Prema Pravilniku o bližim karakteristikama lokacije, uslovima izgradnje i načinu rada privremenih skladišta komunalnog otpada, strogo je zabranjen rad deponija koje mogu ugroziti vodotoke, a Dobrakovo se nalazi u neposrednoj blizini rijeke Lim. Pravilnik takođe nalaže da privremeno skladište mora biti ograđeno, posjedovati vagu, sistem za odvođenje procjednih voda i zaštitu od požara. Komunalno preduzeće inspekciji i resornom ministarstvu dostavilo sve tražene dokaze o mjerama koje se primjenjuju u skladu sa Zakonom. To uključuje ogradu, rampu, nadzor, priključke za struju i vodu, protivpožarnu zaštitu, vođenje evidencije, dnevno zatrpavanje otpada, kao i tražene stručne nalaze vještaka

Državnim planom upravljanja otpadom od 2025. do 2029. godine predviđena je izgradnja regionalnih centara u četiri opštine: Podgorici, Baru, Nikšiću i Bijelom Polju. Definisano je da bjelopoljski centar koriste sve opštine sa sjevera države, a planom je predviđeno da sva četiri centra budu završena do kraja 2026. godine. Za izgradnju centra u Bijelom Polju predložena je lokacija u MZ Zaton (uz magistralni put Bijelo Polje – Berane, prije mosta na Limu), na katastarskim parcelama u KO Crnča – Laholo, o čemu je u toku javna rasprava.

Slika 9. Detalj sa privremene deponije Dobrakovo u Bijelom Polju

Sanitarna deponija Livade u Podgorici izgrađena je kao regionalna deponija za Glavni grad Podgoricu, Prijestonicu Cetinje i Opštinu Danilovgrad. Dok na deponiju Livade trenutno se doprema i komunalni otpad iz sljedećih opština: Optine Tuzi, Opštine Zeta, Nikšića, Plužina, Šavnika, Mojkovca i Petnjice, dok se u ljetnjim mjesecima doprema i komunalni otpad iz Budve.

6. PROJEKCIJA GENERISANJA KOMUNALNOG OTPADA I POTREBA SISTEMA ZA PERIOD 2026–2029

6.1. Metodologija izrade

Metodologija koja je korišćena za izradu ovog plana proističe iz Državnog plana upravljanja otpadom koji je izrađen u skladu sa odredbama Poglavlja V (Planovi i programi) Okvirne direktive o otpadu, izmijenjene Direktivom 851/2018, i "Metodologijom, razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja strateških dokumenata" (UNDP/Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore, 2 izdanje, 2020. godina). Dokument je zasnovan na Uredbi o načinu i postupku izrade, usklađivanja i praćenja sprovođenja strateških dokumenata ("Službeni list Crne Gore", br. 054/18).

Pored toga korišćeno je "Metodološko uputstvo – Priprema plana upravljanja otpadom" (EC-DG Environment, 2012), jer pruža opšu pomoć u planiranju i upravljanju otpadom i promoviše razvoj koherentnije i prikladnije prakse planiranja u državama članicama EU, u skladu sa zahtjevima relevantnog zakonodavstva EU.

Sadržaj i struktura Plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom u Bijelom Polju za period 2026-2029. (PUKNGO)su pripremljeni u skladu sa odredbama Zakona o upravljanu otpadom (član 26).

Izvori podataka

Za potrebe izrade Plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom u Bijelom Polju za period 2026-2029. (PUKNGO) prikupljeni podaci obavljeni su iz primarnih i sekundarnih izvora.

Primarni izvori podataka uključivali su informatore i izvještaje ministarstava, Opštine Bijelo Poje, lokalnih preduzeća i ustanova koje čine izvršni dio sistema upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom.

Sekundarni izvori podataka su se sastojali od publikacija koje se odnose na upravljanje otpadom. Kao takav PUKNGO 2926-2029. godina zasniva se na informacijama: Regulatornog pregleda: strateški i planski dokumenti koji se odnose na upravljanje otpadom, izvještaji sprovedenih i drugih tekućih projekata, dokuemnata MERS-a, Agencije za zaštitu životne sredine;Interacija projektnog tima, MONSTAT-a, internet istraživanja, Državnog plana upravljanja otpadom za Crnu Goru za period 2015-2020. godina, lokalnim planovima upravljanja zaštite životne sredine, upravljanja otpadom i zaštitom biodiverziteta.

Značajan izvor podataka pored MONSTAT-a kao nadležnog organa za proizvodnju zvanične statistike su dobijeni iz laboratorija u Crnoj Gori u kojima se vrše određena ispitivanja i kontrole otpada, kao što su: laboratorija Centra za ekotoksikološka ispitivanja, laboratorija Instituta za javno zdravlje, laboratorija Biotehničkog instituta.

Projekcija količina otpada u planskom periodu 2026– 2029.godine za opštinu Bijelo Polje korišćeni su korišćeni su podaci Agencije za zaštitu životne sredine i MONSTAT-a o generisanju i sakupljanju komunalnog otpada.

6.2.Projekcija količina komunalnog otpada

Komunalni otpad predstavlja otpad iz domaćinstva (kućni otpad), kao i drugi otpad koji je po svojoj prirodi ili sastavu sličan otpadu iz domaćinstva a nastaje u poslovnim prostorima, ustanovama ili drugim javnim prostorima.

Komunalni otpad sadrži:

• Miješani komunalni otpad (svakodnevni kućni otpad koji se baca u obične kontejnere)

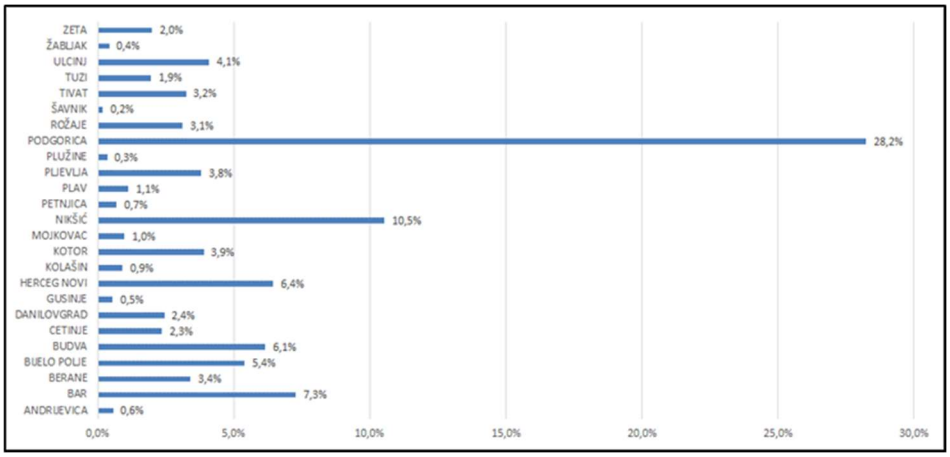
• Odvojeno sakupljeni otpad:

- ❖ Papir i karton
- ❖ Staklo
- ❖ Plastika i metal
- ❖ Biootpad (ostaci hrane, zeleni otpad iz bašta)

• Kabasti otpad (stari namještaj, kućni aparati i slične veće stvari).

Komunalni otpad u Bijelom Polju sakuplja i odvozi nadležno lokalno komunalno preduzeće "Komunalno-Lim" d.o.o. na privremenu gradsku deponiju Dobrakovo. Regionalni centara za reciklažu, koji je predviđen Državnim planom upravljanja otpadom za period 2026-2029. godinu još nije izgradjen. Isti je projektovan i donesena je Odlukao utvrđivanju potencijalne lokacije za izgradnju Regionalnog centara za upravljenje otpadom Bijelo Polje ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 024/26 od 05.06.2026). Odlukom je utvrđena lokacija u naselju Zaton, uz magistralni put Bijelo Polje-Berane, kao potencijalna lokacija za projektovanje i izgradnju "Regionalnog centara za upravljenje otpadom Bijelo Polje.

Tabela 25 : Doprinos opštine Bijelo Polje u ukupnom generisanju otpada

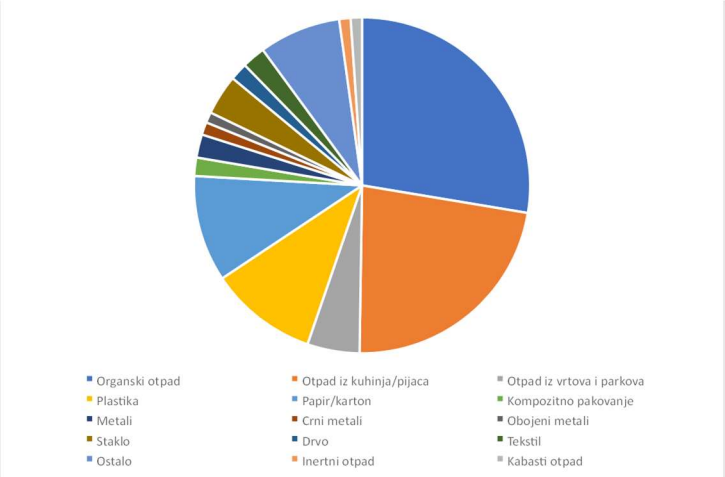
Faktor stvaranja otpada u urbanim sredinama smatra se da iznosi 548.8 kg/po glavi stanovnika godišnje (2023) u Crnoj Gori dok je u Bijelom Polju 306;

Faktor stvaranja otpada u ruralnim područjima smatra se da je 70% od količina u urbanim sredinama, odnosno da iznosi 374,1 kg/ po glavi stanovnika godišnje (2023);

U sljedećoj tabeli prikazani su podaci o sakupljenim količinama komunalnog otpada u Crnoj Gori, za 2023. godinu.

Tabela 26: Podaci o sakupljenim količinama otpada u Bijelom Polju u odnosu na ukupnu količinu generisanog otpada u Crnoj Gori

ed	JLS	Odloženo na deponijama		Privremeno uskladišteno čl.78	Odvojeno za ponovnu upotrebu ili reciklažu (reciklabilna frakcija)				Odvojeno sakupljeni kabasti i zeleni otpad		Nelegalno odloženo	Sveg saku
		Možura	Livade		Papir	Plastika	Staklo	Metal	Kabasti	Zeleni otpad		
	Andrijevica			280								280
	Bar	25.734			210				3.256	936		30.13
	Berane (80,31%)			7.450					150	900		8.500
	Bijelo Polje			14.275								14.27
	Budva	26.876										26.87
	Podgorica (93,5%)		82.514		1.199	599	85	22	32.715	1.865		118.9
	Danilovgrad		5.382						1.381			6.763
	Žabljak			1.600								1.600
	Kolašin			1.550	30	20		150				1.750
.	Kotor	18.294			759	145	176	835	2.620	1.054		23.88
.	Mojkovac			2.032								2.032
.	Nikšić										20.000	20.00
.	Plav (70%)			750								750
.	Gusinje (30%)			403								403
.	Pljevlja			8.229								8.229
.	Plužine		539									539
.	Cetinje		5.527									5.527
.	Rožaje			6.441				58				6.499
.	Tivat	10.672			239	7		3	1.660	3.752		16.33
.	Ulcinj	15.175										15.17
.	Herceg Novi			24.054	667			53	835	596		26.20
.	Šavnik		299									299
.	Petnjica (19,69%)			274								275
.	Tuzi (6,5% 12.096)		3.759									3.759
	Zeta (podaci su dati u okviru Glavnog grada)											---
KUPNO		96.751	98.020	67.338	3.104	771	261	1.121	42.617	9.103	20.000	339.0
		194.771			4.136							
					5.257							
					56.977							

Slika 10 : Sastav komunalnog otpada u 2023 godini

6.2.Projekcija neopasnog građevinaskog otpada

Građevinski otpad i otpad od rušenja odnosi se na otpad koji nastaje iz građevisnkih aktivnosti (gradnja objekata, rušenje, renoviranje, popravke i sl.) kao i iz infrastrukturnih tehničkih projekata (izgradnja, demontaža, obnova autoputeva, željeynica, kanalizacione mreže i sl.), iskopavanja ili elementarnih nepogoda. Imalac građevinskog otpada dužan je da građevinski otpad preradi u građevinski materijal u skladu sa članom 54 Zakona o upravljanju otpadom ("Službeni list Crne Gore", br. 064/11, 039/16).

Zabranjeno je odlaganje građevinskog otpada u vode, na zemljište ili u zemljište, osim ako je građevinski otpad prerađen i koristi se kao građevinski material. Prerada cemenat azbestnog građevinskog otpada, takođe je zabranjena. Preradu građevinskog otpada investitor može da vrši na gradilištu na osnovu dozvole u skladu sa zakonom.

Proizvođač građevinskog otpada dužan je da planom upravljanja građevinskim otpadom utvrdi mjere način i postupak prerade otpada, uslove i način odlaganja cementa, azbestnog građevinskog otpada, kao i uslove koje treba da ispunjava postrojenje za preradu građevinskog otpada ukoliko isti posjeduje. Ista procedura je definisana Pravilnikom o postupanju sa građevinskim otpadom, načinu i postupku prerade građevinskog otpada, uslovima i načinu odlaganja cement azbestnog građevinskog otpada ("Sl. list Crne Gore", br. 50/12) kojim je propisano da se građevinski otpad na gradilištu skladišti odvojeno po vrstama građevinskog otpada u skladu sa katalogom otpada i odvojeno od drugog otpada, na način kojim se ne zagađuje životna sredina.

Lokacija za privremeno odlaganje komunalnog i neopasnog građevinskog otpada u Bijelom Polju nalazi se na lokaciji „Biokovac-Kumanica“, na katastarskoj parceli 1 KO Dobrakovo. Lokacijom upravlja lokalno komunalno preduzeće DOO Komunalno - Lim Bijelo Polje.

Lokacija za privremeno skladištenje neopasnog građevinskog otpada sa teritorije opštine Bijelo Polje je predviđena PUP (Prostorno urbanističkim planom Crne Gore) i zadovoljava kriterijupe predviđene zakonskom regulativom predviđenom za ove namjene.

Shodno Zakonu o upravljanju otpadom sakupljač građevinskog otpada može građevinski otpad skladištiti, najduže godinu dana u postrojenju za preradu građevinskog otpada. Građevinski otpad (otpadni beton, opeka, keramika i građevinski materijal na bazi gipsa ili mješavina građevinskog otpada sa zemljanim iskopom) može se ponovno upotrijebiti za izvođenje građevinskih radova na gradilištu na kojem je otpad nastao ukoliko zapremina otpada ne prelazi 50 m3.

Investitor mora obezbijediti da se iz objekta izdvoji opasan građevinski materijal, radi sprečavanja miješanja opasnog građevinskog materijala sa neopasnim građevinskim otpadom, ukoliko je to tehnički izvodljivo.

Posebna pažnja u planskom periodu biće posvećena unapređenju sistema upravljanja neopasnim građevinskim otpadom i realizaciji aktivnosti na izgradnji postrojenja za preradu neopasnog građevinskog otpada, i postizanja ciljeva upravljanja ovom vrstom otpada u skladu sa zakonom i važećim EU direktivama.

U okviru razvoja sistema upravljanja građevinskim otpadom planira se izgradnja postrojenja za prijem, sortiranje, drobljenje i obradu neopasnog građevinskog otpada.

Studija izvodljivosti je izrađena u toku su aktivnosti na utvrđivanju lokacij i izgradnje postrojenja.

Tabela 26. *Ciljevi upravljanja građevinskim otpadom i otpadom od rušenja*

Opis cilja	Ciljna godina	Izvor cilja
Najmanje 70% mase sakupljenog neopasnog građevinskog otpada priprema se za ponovnu upotrebu i recikliranje i druge metode prerade	2030	Prema čl. 21 Zakona o upravljanju otpadom

Studija izvodljivosti postrojenja za prijem, sortiranje i obradu građevinskog otpada predviđa izgradnju postojenja neopasnog građevinskog otpada za količine koje će zadovoljiti potrebe opštine Bijelo Polje za ovu vrstu otpada.

Cilj izgradnje postrojenja je povećanje količina građevinskog otpada koji se može ponovo upotrijebiti, smanjenje i valorizacija kroz proizvodnju sekundarnih sirovina, ponovna upotreba recikliranih materijala i očuvanje prirodnih resursa.

Slika 11: Detalj sa privremene deponije Dobrakovo u Bijelom Polju

Proizvođač građevinskog otpada koji nastaje od objekta čija je zapremina zajedno sa zemljanim iskopom veća od 2 000 m3 dužan je da sačini plan upravljanja građevinskim otpadom. Saglasnost na tako izrađeni plan upravljanja građevinskim otpadom daje organ

koji je izdao odobrenje za rad tj. građevinsku dozvolu Agencija ili organ lokalne uprave. Građevinski otpad se može privremeno skladištiti na lokaciji za koju je dobijena građevinska dozvola (gradilište). Otpad koji ne sadrži opasne supstance i koji se ne može preraditi, odlaže se na deponiju za inertni otpad.

Ako građevinski otpad sadrži ili je izložen opasnim materijama, proizvođač građevinskog otpada je dužan da sačini plan upravljanja građevinskim otpadom, bez obzira na zapreminu objekta. Na taj plan saglasnost daje Agencija za zaštitu prirode.

Pošto se radi o dugogodišnjem privremenom rješenju, rad ove lokacije se često prilagođava ekološkim dozvolama i inspekcijskim nadzorima.

6.3. Metodologija obračuna

Korišćena je standardna formula:

$Q=P\times0,309$

Q – godišnja količina komunalnog otpada (t/god.),

P – broj stanovnika,

0,309 – prosječna količina komunalnog otpada po stanovniku (t/stanovniku/god.), odnosno 309 kg/stanovniku/god.

Tabela 27. *Projektovani broj stanovnika i količina komunalnog otpada –Opština Bijelo Polje 2026*

Godina	2026	2027
Broj stanovnika	**38.662**	**38.662**
Količina otpada po stanovniku (kg/god.)	**309**	**309**
Količina otpada (t/god.)	11.950	11.950

(Izvor: Komunalno-Lim d.o.o.)

7. PROGRAMI UREDJENJA ODLAGALIŠTA OTPADA, INFRASTRUKTURA I OPREMA

7.1. Posude za sakupljanje otpada

Tabela 28: Komunalne posude koje koristi Komunalno ''Lim'' za sakupljanja otpada

	Vrsta	Kapacitet	Komada
1	Kontejner plastični	1.1 m^3	148
2	Kontejner metalni	1.1 m^3	117
3	Kontejneri polupodzemni	5 m^3	28
4	Kontejneri nadzemni	2,0 m^3	9
5	Kontejneri (koševi)	5,0 m^3	46

Tabela 29: *Usluge sakupljanja komunalnog otpada za fizička lica i odnos trenutnog stanja sa starim Planom 2016-2020. godine*

Vremenski period	Broj stanovnika
Plan upravljanja komunalnim i neopasnim otpadom u Bijelom Polju 2016-2020.	5300
2026. godina	7744

Tabela 30: *Usluge sakupljanja komunalnog otpada za pravna lica i odnos trenutnog stanja sa starim Planom 2016-2020. godine*

Vremenski period	Broj
Plan upravljanja komunalnim i neopasnim otpadom u Bijelom Polju 2016-2020.	751
2026. godina	500

7.2.Lokacije za odlaganje sitnog otpada

U Opštini Bijelo Polje, tačne lokacije komunalnih posuda i kontejnera definisane su kroz prateću dokumentaciju zvaničnog Lokalnog plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom, koji donosi Skupština Opštine, a sprovodi DOO "Komunalno-Lim" Bijelo Polje.

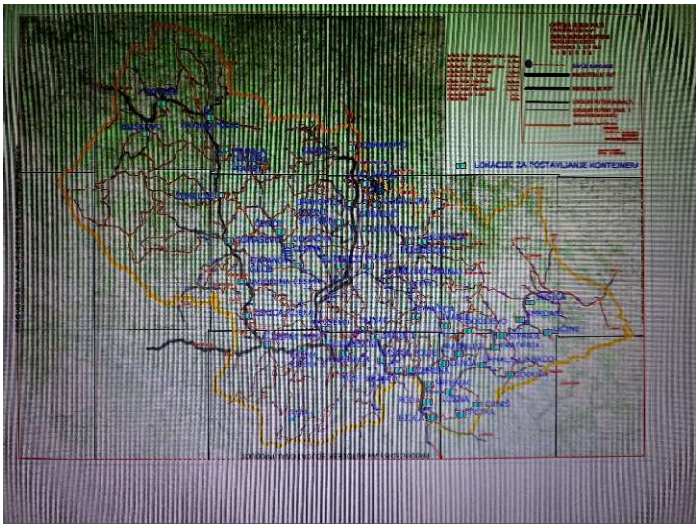
Kompletan grafički prikaz sa preciznim mikrolokacijama kontejnera nalazi se u sklopu zvaničnog plana opštine pod nazivom Lokalni plan upravljanja otpadom – Mapa lokacija za postavljanje komunalnih posuda. Ova mapu i tekstualni dio plana može se direktno preuzeti na zvaničnom portalu Opštine Bijelo Polje.

Lokacije na terenu određuju se prema kriterijumima: Komisijski odabir: Lokacije kontejnera ne postavljaju se nasumično, već ih utvrđuje posebna komisija u direktnoj saradnji sa predstavnicima i članovima savjeta nadležnih mjesnih zajednica.

Po pravilu, kontejneri se pozicioniraju isključivo na državnom ili opštinskom zemljištu. Samo u izuzetnim slučajevima, ukoliko ne postoji drugačije prostorno rješenje, lokacija se može odrediti na privatnom zemljištu uz prethodni sporazum.

Prema propisima Odluke o komunalnom redu, posude moraju biti postavljene tako da ne ugrožavaju bezbjednost pješaka i drumskog saobraćaja, te da omogućavaju nesmetan pristup specijalizovanim vozilima komunalnog preduzeća za pražnjenje.

Slika 12: Lokacije za odlaganje otpada u Bijelom Polju

7.3.Zaštićena područja na teritoriji Opštine Bijelo Polje

Pored očuvanja vrsta, ekosistema i pejzaža, Agencija promoviše održivo korišćenje prirodnih resursa, podržava naučna istraživanja, monitoring, edukaciju, jačanje kapaciteta zaposlenih, kao i aktivnosti promocije i podizanja svijesti o značaju zaštite prirode.

Agencija za upravljanje prirodnim dobrima opštine Bijelo Polje osnovana je odlukom Skupštine opštine Bijelo Polje sa ciljem kontinuiranog upravljanja, zaštite i unapređenja životne sredine u zaštićenim prirodnim područjima.

Primarna funkcija Agencije je zaštita i očuvanje vrsta, ekosistema, pejzaža i prirodnih vrijednosti u zaštićenim područjima.

- Spomenik prirode – Đalovića klisura

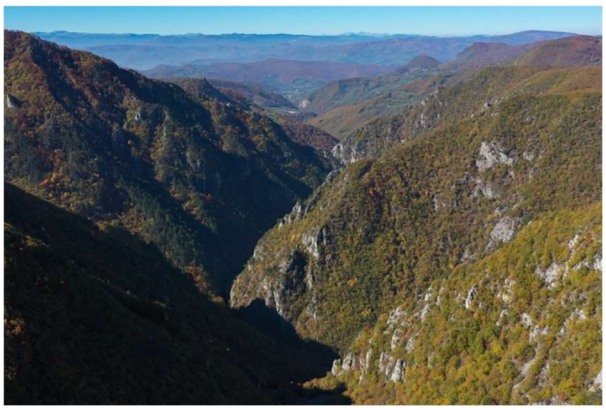
Đalovića klisura'' je rješenjem o zaštiti objekata prirode (“Službeni list SRCG” br.30/68) proglašen Spomenikom prirode kao zaštićeno prirodno dobro. Obzirom da nije određeno lice koje upravlja zaštićenim dobrima, a od 1968. godine je proglašeno zaštićeno dobro Đalovića klisura, Opština Bijelo Polje je 19.09.2017. godine preko Sekretarijata za ruralni i održivi razvoj uputila zahtjev Agenciji za zaštitu prirode i životne sredine broj 20-9116 za pokretanje postupka revizije dva prirodna dobra koja se nalaze na teritoriji opštine Bijelo Polje, a to je upravo Đalovića klisura i Novakovića pećina. Obzirom na vrijednost biodiverziteta ovog područja, predstavnici Opštine, Ministarstva i Agencije su našli za shodno da se ulože zajednički napori i pokrene postupak revizije u februaru 2022. godine. Prema Strateškom planu razvoja Opštine Bijelo Polje 2021-2025, opština Bijelo Polje posjeduje značajne prirodne resurse sa bogatim biodiverzitetom. Zbog izuzetnih vrijednosti, koja se odlikuju biološkom, geološkom, ekosistemskom i predionom raznovrsnošću, potrebno je staviti pod zaštitu i upravljanje područjima sa posebnim prirodnim karakteristikama, kao što je područje Đalovića klisure, što je predviđeno i Prostornim planom opštine Bijelo Polje.

Ukupna površina Spomenika prirode "Đalovića klisura" iznosi 3443939 m2 (344,39 ha).Ukupna površina zona sa režimom zaštite II stepena iznosi: 50398 m2 (5,039 ha).Ukupna površina zone sa režimom zaštite III stepena iznosi: 3393541 m2, (339,35 ha).

Spomenik prirode "Đalovića klisura " nalazi se na katastarskim opštinama sa pripadajućim katastarskim parcelama:KO Mojstir: katastarske parcele 1410 (dio), 95, 1393, 1392, 1391, 1390, 1389, 1384, 1383, 1363, 1364, 1365, 1366, 1367, 1368,1373, 1374, 979 i 1010; KO Srednje Brdo: katastarske parcele: 667 (dio), 649, 652, 653, 654 i 1979 (dio) - dio vodotoka Bistrice od njenog izvora (Glave Bistrice) do izlaska iz klisure.

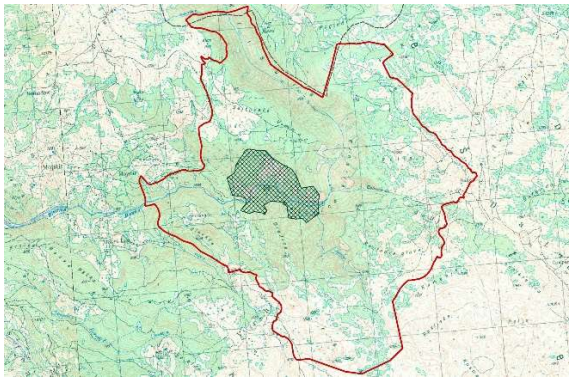
Odluka o proglašavanju kategorije, granica, statusa i režima zaštite u Spomeniku prirode "Đalovića klisura" donijeta je 2024 godine i objavljena u Službenom listu. (*Odluka o proglašavanju kategorije, granica, statusa i režima zaštite u Spomeniku prirode "Đalovića klisura" "Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 019/24 od 05.04.2024, 025/24 od 07.05.2024*).

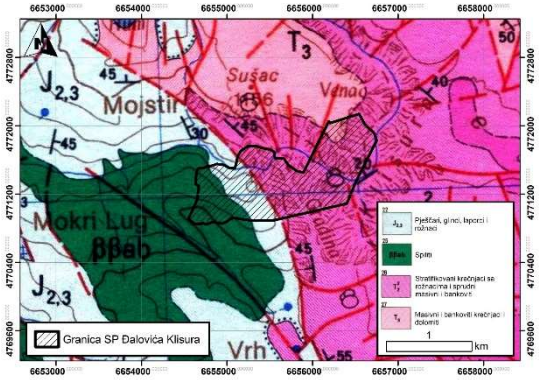
Slika 13 : Spomenik prirode Đalovića klisura

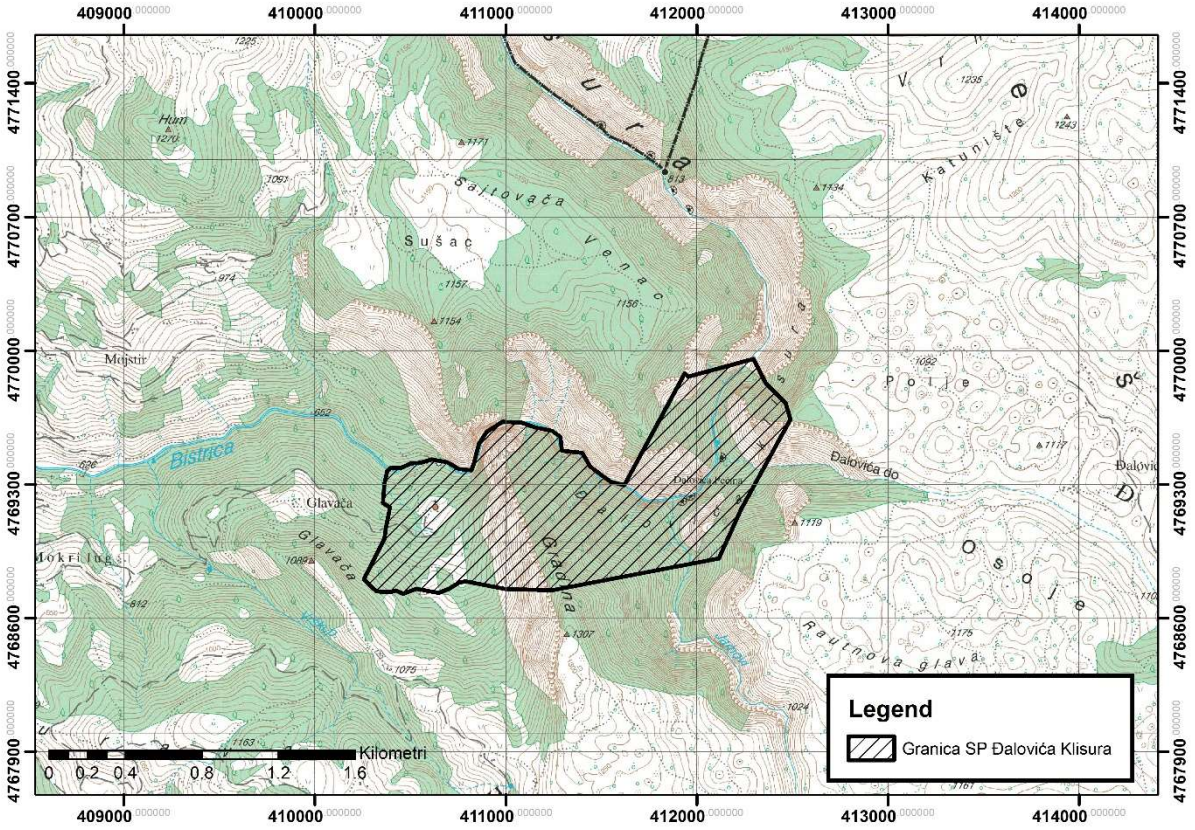
Za zaštićena područja Spomenik prirode „Đalovića klisura“, ali i za područja koja se predlažu za zaštitu „Kanjon rijeke Stožernice“ i „Slivno područje Bistrice“, predviđena je izrada Detaljne studije predjela kojom će se definisati uže zone za izgradnju objekata ili izradu Detaljnih urbanističkih planova

Slika 14: Granice zaštićenog područja i geološka karta, Spomenik prirode Đalovića klisura

Skupština Opštine Bijelo Polje će, po predhodno pribaljenoj saglasnosti Ministarstva i mišljenju organa državne uprave nadležan za poslove poljoprivrede, šumarstava i vodoprivrede i poslove kulture donijela odluku o proglašenju Spomenika prirode „Đalovića klisura“. SO Bijelo Polje je u septembu 2026. godine donijela Odluku o usvajanju Plana upravljanja za Spomenik prirode "Đalovića klisura" za period 2026-2030. godine ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 042/26 od 07.09.2026) kojom su ovi poslovi povjereni Agenciji za upravljanje zaštićenim dobrima u Bijelom Polju.

Slika 15: Topografska karta zaštićenog područja

• Spomenik prirode – Rijeka Ćehotina

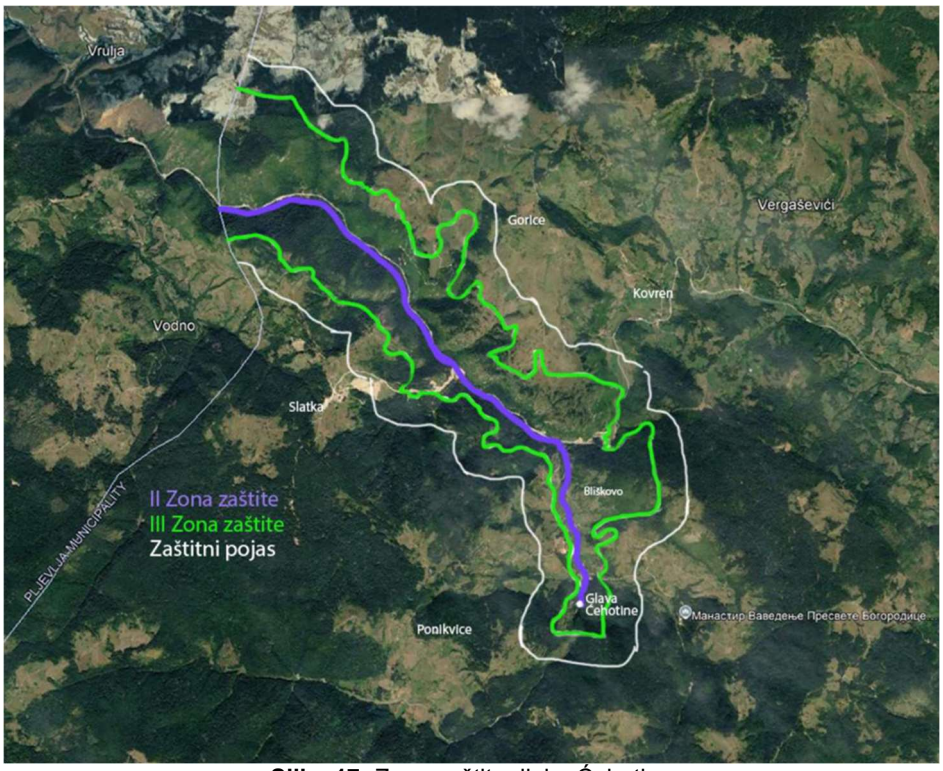
Ukupna površina zaštićenog područja Spomenika prirode "Rijeka Ćehotina" iznosi 516,69 ha, od čega površina zone zaštite II iznosi 5,89 ha (1.140%), dok ukupna površina zone zaštite III iznosi: 510,80 ha (98.86 %).

Slika 16: Izvorište i rijeka Ćehotina

SO Bijelo Polje je donijela Odluku o proglašavanju zaštićenog područja Spomenik prirode "Rijeka Ćehotina" 2025. godine" (*Odluku o proglašavanju zaštićenog područja Spomenik prirode "Rijeka Ćehotina" "Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 050/25 od 09.10.2025*).

Slika 17: Zona zaštite rijeke Ćehotine

Područje Rijeke Ćehotine na teritoriji Opštine Bijelo Polje (katastarske opštine Kovren i KO Bliškovo) proglašava se zaštićenim područjem Spomenik prirode "Rijeka Ćehotina".

• Novakovica pecina kod Tomaseva

Novakovica pecina kod Tomaseva je rješenjem br. 01-959 od 12.12.1968. godine Sl. list SRCG 30/68 prograšena zaštićenim područjem ali nisu definisane zone zaštićenog područja. vo je jedna od najmanje ispitanih a zaštićenih pećina u Crnoj Gori. Na 350 m od ulaza naišlo se na vodene barijere zbog kojih su i prekinuta istraživanja. Bogata je nakitom. Napomena: Pretpostavlja se da bi ova pećina mogla biti vrlo interesantna i značajna zbog nalaska arheoloških ostataka. Podaci su uzeti iz Centralnog registra, zatim Sl. lista SRCG br. 30/68.

Za ovo za štićeno područje nije utvrđena i zvanično data granica. Potrebna je revizija projekta.

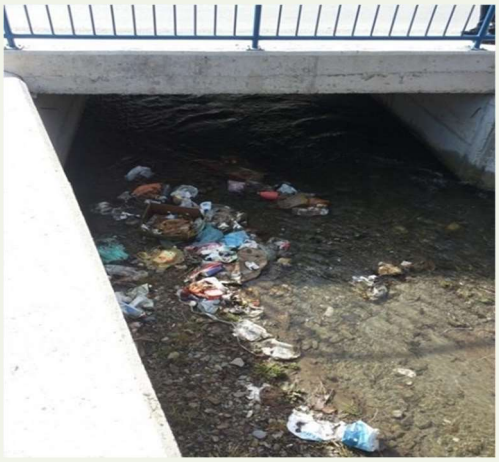
7.4.Katalog neuređenih deponija komunalnog otpada

Prema MERS-u, u Crnoj Gori postoje 334 nezakonita odlagališta otpada.
Tabela ispod prikazuje broj neuređenih odlagališta po opštini Bijelo Polje.

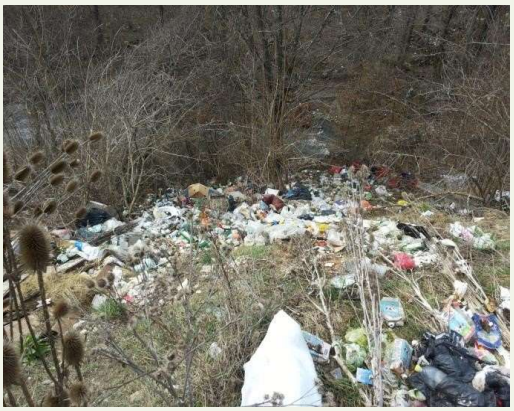
Tabela 31: Neuređena odlagališta u opštini Bijelo Polje

Rb	Lokacije neuređenog odlagališta	Količina i vrsta otpada	Predlog mjere

1	Nelegalno odlagalište CRKVICE (dva odlagališta) GPS : 7 382 565 8 781 229 kota: 1048 Napomena : Blizu izvora Ćehotine u Bliškovu nema deponija u blizini, neposrednim uvidom utvrđeno	-Veličina prvog odlagališta:15x20 Vrsta otpada : (staklena ambalaža – flaše 20%, plastične flaše 30%, građevinski materijal 5%, ostalo kartonske kutije, plastične kante, burad, pune plastične kese za smeće itd.) -Veličina drugog odlagališta: 20x25 m Vrsta otpada : slična kao i prva , obuća, plastični bidoni, stari crijep 5%, pune plastične kese za smeće itd. Količina: 25 m3	Sanacija : Moguća sanacija čišćenjem. Pozajmište udaljeno 100-150m. Napomena : Blizu izvora Ćehotine u Bliškovu nema deponija u blizini, neposrednim uvidom utvrđeno.
2	Nelegalno odlagalište VERGAŠEVIĆI (dvije deponije) GPS : 7 384 544 4 784 298 kota : 1111 m 	Vrsta otpada : staklena ambalaža – flaše, plastika, kartonske kutije, pune plastične kese za smeće itd. Količina otpada : 5 m³ Napomena : Druga mala deponija na 100m udaljena od gore navedene. Isti tretman sanacije.	Sanacija : Odvoženje otpada kamionom, nemoguće zatrpavanje zbog potoka
3	Nelegalno odlagalište KOVREN (kod skretanja ka Vergaševićima, kod barake/garaže) GPS : 7 383 979 4 783 191 kota : 1000 m	Vrsta otpada : Plastična ambalaža flaše, staklene flaše, ćebad, pune plastične kese za smeće, jastuci, jakne, građevinski materijal, drvena	Sanacija : Djelimično zatrpavanje, djelimično zahvatanje grajferom i odvoženje. Zbog potoka nemoguće zatrpavanje potpuno (60% zatrpavanjem, 30% odvoženjem).

		građa, šper ploče, pločiće, pelene itd. Količina otpada : Ukupno 12m³	Nema pristupnog puta treba ga uraditi.
4	Nelegalno odlagalište MOST NA GRABSKOJ RIJECI (Pavino Polje pored glavnog puta) GPS: 7 387 607 4 781 509 kota: 840 m 	Vrsta otpada : Plastična ambalaža flaše, staklene flaše, pune plastične kese za smeće, limenke, kese Količina otpada : 2m³ Napomena : u vezi medicinskog otpada kod ambulante u Tomaševu : Otpad se pakuje i šalje u Dom zdravlja Bijelo Polje odakle se odvozi u Podgoricu.	Sanacija : Odvoženjem, vađenje grajferom, nemoguće zatrpavanje zbog potoka.
5	Nelegalno odlagalište PAVINO POLJE 2 GPS : 7 387 638 4 781 563 kota: 852 m 	Vrsta otpada : Plastična ambalaža flaše, staklene flaše, kartonske kutije, gume, plastične kante, pune plastične kese za smeće, limenke, kese, cigle 5% Količina: 20 m3	Sanacija : Zahvatanje grajferom i odvoženje Napomena : Putarsko čišćenje neophodno uz put do škole.
6	Nelegalno odlagalište PAVINO POLJE 3 GPS : 7 387 624 4 781 590 kota : 852 m	Vrsta otpada : Plastična ambalaža flaše i burad, staklene flaše 30%, kartonske kutije, plastične kante, pune plastične kese za	Sanacija : Zahvatanje grajferom i odvoženje, ima dobar pristup.

		smeće, limenke, kese. Količina otpada :15 m³	
7	Nelegalno odlagalište DRAŠKOVINA GPS: 7 387 726 4 782 298 kota: 864 m 	Vrsta otpada : Plastična ambalaža flaše i burad, staklene flaše, kartonske kutije, plastične kante, pune plastične kese za smeće, limenke, kese, pelene. Količina otpada : 5m³	Sanacija : Zatrpavanjem. Napomena : Na ovoj deponiji pojavilo se klizište. Putarsko čišćenje neophodno uz put do Purinog brijega, ima smeća.
8	Nelegalno odlagalište DRAŠKOVINA 1 (Purin brijeg) GPS : 7 387 702 4 781 929 kota: 883 m 	Vrsta otpada : Plastična ambalaža flaše, staklene flaše, ćebad, pune plastične kese za smeće, jastuci, jakne, građevinski materijal, pelene, gajbe, konzerve, karton, ogromna količina piljotine, drvenih opiljaka itd. Količina otpada :15m³	Sanacija : Zatrpavanje 50 %, Odvoženje 50%
9	Nelegalno odlagalište PENTAL 1 GPS : 7 387 759 4 780 501 kota: 836 m	Veličina deponije : 20x30x0.5 m Vrsta otpada : Plastična ambalaža flaše, staklene flaše,pune	Sanacija : Odvoženje 50%, zatrpavanje 50%.

		plastične kese za smeće, šut, malter, obuća Količina: 60 m3	
10	Nelegalno odlagalište PENTAL 2 GPS : 7 387 829 4 780 345 kota: 833 m 	Vrsta otpada : Plastična ambalaža flaše, pune plastične kese za smeće, građevinski materijal 15 % - mulari, daske, staklo ... Količina: 50 m3	Sanacija : Odvoženj e 70%, 30 % zatrpavanje. <u>Napomena</u> : Čišćenje neophodno uz rijeku pored puta
11	Nelegalno odlagalište MAHALA 1 GPS : 7 389 082 4 778 472 kota: 834 m 	Vrsta otpada : Plastična ambalaža flaše, pune plastične kese za smeće, staklene flaše, životinjski ostaci, kese, građevinski otpadni materijal. Količina otpada : 25 m³	Sanacija : Zatrpavanje nije moguće jer se deponija nalazi u koritu potoka. Na putu postoji cjevasti propust FI 1000 i zatrpavanjem bi se zatvorio odvodni kanal. Jedino moguće rješenje je utovar otpada i odvoženje.
12	Nelegalno odlagalište MAHALA 2 GPS : 7 388 671 4 778 308 kota: 782 m	Vrsta otpada : Plastična ambalaža flaše, pune plastične kese za smeće	Sanacija : Ručno očistiti i odvoženje

		Količina: 3 m³	
13	Nelegalno odlagalište JAGODINA ČESMA GPS: 7 391 031 4 766 824 kota: 673m 	Vrsta otpada : Plastična ambalaža flaše, pune plastične kese za smeće, limenke, staklene flaše Količina : 3 m³	Sanacija : Odvoženje
14	Nelegalno odlagalište JABUČNO GPS : 7 391 313 4 765 021 kota: 677 m 	Vrsta otpada : Plastična ambalaža flaše, pune plastične kese za smeće, limenke, staklene flaše, tepisi, kauči, životinjski ostaci-kosti. Količina: 4 m³	Sanacija : Odvoženje, ima dobar pristup.
15	Nelegalno odlagalište SLIJEPAČ MOST (kod skretanja ka Pljevlima ispod škole) GPS : 7 392 618 4 761 405 kota: 638 m	Vrsta otpada : Plastična ambalaža flaše, limenke, staklene flaše, kartonske kutije, plastične kese	Sanacija : Odvoženje, ima dobar pristup. <u>Napomena</u> : Deponija pored kod mosta na rijeci Lepešnici sanirana.

		Količina : 3 m³	
16	Nelegalno odlagalište RAVNA RIJEKA (ispod mosta na rijeci Ljubovići) GPS : 7 396 098 4 761 199 	Vrsta otpada : Plastična ambalaža flaše, pune plastične kese za smeće, kartonske kutije. Velika količina šuta pored puta 12 m³ Količina: 12 m3	Sanacija : Isključivo odvoženjem, zatrpavanje ne može. <u>Napomena</u> : Uz obalu Lima prema Ravnoj Rijeci preko puta kuće Grandov ima 2-3 deponije uz glavni magistralni put, kod žutog znaka (3 manje deponije koje se ne vide sa glavnog puta)
17	Nelegalno odlagalište DUGAČKA ČESMA GPS : 7 394 399 4 769 899 kota : 755 m 	Vrsta otpada : Plastična ambalaža flaše, pune plastične kese za smeće, sicevi. Količina: 10 m3	Sanacija: Djelimično odvoženje i čišćenje grajferom, djelimično zatrpavanje. Pozajmište na 1,5 km udaljeno.
18	Nelegalno odlagalište DUGAČKA ČESMA 1 GPS : 7 394 379 4 769 753 kota : 728 m	Vrsta otpada : Plastična ambalaža flaše, pune plastične kese za smeće, crijep, staklene flaše, gume od	Sanacija : Ne smije se vršiti zatrpavanje zbog opterećenja terena i pokretanja klizišta.

		auta, kartonske kutije. Količina otpada: 6m³	
19	Nelegalno odlagalište VRANJSKI KRŠ GPS : 7 394 441 4 769 519 kota : 733 m 	Vrsta otpada : Pune plastične kese za smeće, plastične i staklene flaše. Količina otpada : 4 m³	Sanacija : Zatrpavanje zem-ljom pozajmište na 1 km
20	Nelegalno odlagalište VRANJSKI KRŠ 1(dva odlagališta) GPS : 7 394 536 4 769 230 kota : 725 m 	Vrsta otpada : Pune plastične kese za smeće, plastične flaše, šporeti, kreveti. Količina otpada :10 m³	Sanacija : Zatrpavanje zem-ljom jedino moguće, potrebna zemlja 200 m³

21	Nelegalno odlagalište VRANJSKI KRŠ 2 GPS : 7 394 745 4 768 913 kota : 692 m 	Vrsta otpada : Plastične kese plastične, plastične flaše, kartonske kutije, građevinski materijal 30 %. Količina otpada :10 m³	Sanacija : Odvoženje, čišćenje grajferom.
22	Nelegalno odlagalište ĐAPANOV GROB GPS : 7 396 057 4 768 016 kota : 657 m 	Vrsta otpada : Plastičnekante, kese plastične, plastične flaše, kartonske kutije, građevinski materijal, staklene flaše… Veličina deponije : 30x30x0,2 m Količina otpada :10 m³	Sanacija : Čišćenje jednog dijela grajferom i odvoženje, zatrpavanje problematično.
23	Nelegalno odlagalište MAGOVAC GPS : 7 397 460 4 769 900 kota : 856 m 	Vrsta otpada : Plastične kante, kese plastične, plastične flaše, kartonske kutije, građevinski materijal… Količina otpada : 4 m³	Sanacija : Odvoženjem <u>Napomena</u> : Neophodno putarsko čišćenje od kuće Milana Drecuna do početka Lipnice
24	24. Nelegalno odlagalište LIPNICA GPS : 7 397 500 4 769 170 kota : 722 m	Vrsta otpada : Plastične kante, kese plastične,	Sanacija :

		plastične flaše, kartonske kutije, gume od auta u koritu potoka. Količina otpada : 10 m³	Djelimično pokupiti grajferom, djelimično zatrpati.
25	Nelegalno odlagalište DŽAFIĆA BRDO GPS : 7 398 929 4 767 113 kota : 668 m 	Vrsta otpada : Plastična ambalaža flaše, staklene flaše, ćebad, plastične kese za smeće velika količina, građevinski materijal, pelene, gajbe, konzerve, karton, životinjski ostaci kože Količina otpada : 40 m³	Sanacija : Zatrpavanjem zemljom , oko 200-300 m³ zemlje potrebno. Pozajmište pronaći.
26	Nelegalno odlagalište ŠUREVICE GPS : 7 399 713 4 768 025 kota : 642 m 	Vrsta otpada : Plastična ambalaža flaše, staklene flaše, pune plastične kese za smeće, pelene, gajbe… Količina otpada : 30 m³	Sanacija : Moguće zatrpavanje, pozajmište pronaći. <u>Napomena</u>: Neophodno putarsko čišćenje od Šurevice do Tulbeta.
27	Nelegalno odlagalište GORNJI SUTIVAN GPS : 7 398 699 4 771 970 kota : 707 m	Vrsta otpada : Plastična ambalaža flaše, staklene flaše, pune plastične kese za smeće, pelene, gajbe	Sanacija : Vađenje grajferom i odvoženje.

		Količina otpada : 15 m³	
28	Nelegalno odlagalište PRESTREKE GPS : 7 400 421 4 771 773 kota : 576 m 	Vrsta otpada : Stara deponija koja se ne koristi više. Količina otpada :5 m³	Sanacija : Zatrpavanjem, potrebno 50 m³ zemlje pozajmište pronaći.
29	Nelegalno odlagalište KAPELA GPS : 7 400 048 4 773 489 kota : 582 m 	Vrsta otpada : Uglavnom građevinski materijal više od 50 %, šut, cigle, betonski blokovi, plastične i staklene flaše, kese. Količina otpada :15 m³	Sanacija : Utovariti i potjerati.
30	Nelegalno odlagalište BISTRICA GPS : 7 406 700 4 770 082 kota : 561 m	Vrsta otpada : Plastična ambalaža flaše, staklene flaše, pune plastične kese za smeće, građevinski materijal šut, razno smeće…	Sanacija : Moguće zatrpavanje a može se utovariti i potjerati. <u>Napomena</u> : Pored hipodromske konjske staze

		Količina otpada : 10 m³	dužinom od 1200 m pokupiti smeće i građevinski materijal i potjerati.
31	Nelegalno odlagalište PRIJEKA (blizu Strojtaničkog mosta) GPS : 7 401 352 4 770 024 kota : 564 m 	Vrsta otpada : Plastična ambalaža flaše, staklene flaše, pune plastične kese za smeće, građevinski materijal šut, razno smeće, gume od auta, životinjski ostaci. Količina otpada : 40 m³	Sanacija : Da se pokupi i odveze, 50 % zatrpavanje zemljom. <u>Napomena</u>: Potrebno čišćenje od Strojtaničkog mosta lijevom obalom.
32	Nelegalno odlagalište PUT TRUMBARINE GPS : 7 399 440 4 768 937 kota : 650 m 	Vrsta otpada : Plastična ambalaža flaše, staklene flaše, pune plastične kese za smeće, kante, limovi, gume od auta, ćebad, itisoni. Količina otpada : 50 m³	Sanacija : 50% pokupiti grajferom i potjerati, 50 % zatrpavanje zemljom.
33	Nelegalno odlagalište BABIĆA BRIJEG GPS : 7 396 774 4 766 223 kota : 610 m	Vrsta otpada : Staklena ambalaža, plastična ambalaža, plastične kese	Sanacija : Moguća sanacija vađenje grajferom. Postojeća deponija djelimično ili nedovoljno sanirana

		Količina otpada : 5 m³	
34	Nelegalno odlagalište PUT CEROVO GPS : 7 395 738 4 764 962 kota : 612 m 	Vrsta otpada : Plastične kese, flaše, staklene flaše, blokovi, građevinski materijal Količina otpada : 5 m³	Sanacija : Djelimično zatrpavanje, djelimično vađenje grajferom
35	Nelegalno odlagalište PUT CEROVO1 GPS : 7 395 898 4 764 958 kota : 680 m 	Vrsta otpada : Plastične kese, flaše, staklene flaše. Količina otpada : 4 m³	Sanacija : Djelimično zatrpavanje, djelimično vađenje grajferom
36	Nelegalno odlagalište BOLJANINA GPS : 7 403 495 4 766 346 kota : 603m	Vrsta otpada : Pune plastične kese za smeće, kartonske kutije, vreće, građevinski materijal, flaše	Sanacija : Vađenje grajferom i odvođenje

		Količina:15 m³	
37	Nelegalno odlagalište TULEVCI 1 (kod groblja) GPS : 7 405 311 4 765 764 kota : 712 m 	Vrsta otpada : Razno smeće Količina :15 m³	Sanacija : Vađenje grajferom 30 %, a ostalo zatrpati zemljom.
38	Nelegalno odlagalište TULEVCI 2 GPS : 7 405 446 4 765 622 kota : 712 m 	Vrsta otpada : Plastična i staklena ambalaža, gume od auta, kauči, bidoni, sunđeri Količina :20 m³	Sanacija : Zatrpavanje zemljom.
39	Nelegalno odlagalište PUT JASEN GPS : 7 405 627 4 765 101 kota : 774 m	Vrsta otpada : Plastične flaše, kante, sicevi od auta, fotelje, stiropor, staklene flaše.	Sanacija : Zatrpavanje nije poželjno jer je u pitanju korito potoka.

		Količina :10 m³	
40	Nelegalno odlagalište CRNI VRH GPS : 7 405 062 4 767 904 kota : 848 m 	Vrsta otpada : Plastične kese, flaše, staklena ambalaža. Količina :3 m³	Sanacija : Zatrpavanjem zemljom (20–30 m³ zemlje)
41	Nelegalno odlagalište GORNJI VLAH GPS : 7 404 713 4 768 046 kota : 772 m 	Vrsta otpada : Plastična i staklena ambalaža, kese, ležajevi, životinjski otpad. Količina :5 m³	Sanacija : Sakupiti razbacano smeće na jednu gomilu i zatrpati zemljom (potrebno oko 10 m³ zemlje) <u>Napomena</u> : Potrebno je i sa lijeve i sa desne strane puta ručno sakupiti smeće
42	Nelegalno odlagalište GORNJI VLAH 1 GPS : 7 404 687 4 768 149 kota : 754 m	Vrsta otpada : Plastična i staklena ambalaža, kartonska ambalaža	Sanacija : Djelimično sakupljanje i odvoženje, djelimično zatrpavanje.

		Količina :3 m³	
43	Nelegalno odlagalište iznad zgrade MUP-a GPS : 7 398 477 4 765 862 kota : 672 m 	Vrsta otpada : Razni otpad Količina :50 m³	Sanacija : Ne može se zatrpati iz razloga što postoji potok. Rješenje je da grupa radnika sa odgovarajućim alatom izvrši sakupljanje niz potok do obilaznice i da se tu izvrši utovar i odvoz.
44	Nelegalno odlagalište RASTOKA GPS : 7 400 586 4 766 159 kota : 602 m 	Vrsta otpada : Plastična i staklena ambalaža, građevinski materijal, pelene, flaša. Količina :15 m³	Sanacija : Utovar i odvoženje, pristupačno da se utovari. <u>Napomena</u> : Uz potok se nalazi još jedna manja deponija udaljena 200 m, količine oko 3 m ³.
45	Nelegalno odlagalište OBROV 1 GPS : 7 398 367 4 765 557 kota : 647 m	Vrsta otpada : Staklena i plastična ambalaža, kese, fotelje Količina :50 m³	Sanacija : Zatrpavanje zemljom (150 m³ zemlje)

			
46	Nelegalno odlagalište OBROV 2 GPS : 7 398 399 4 765 148 kota : 753m 	Vrsta otpada : Staklena i plastična ambalaža, kese, gume, gajbe, građevinski materijal Količina :20 m³	Sanacija : Zatrpavanje zemljom 50 %, čišćenje 50 %.
47	Nelegalno odlagalište OBROV 3 GPS : 7 399 624 4 765 887 kota : 719 m 	Vrsta otpada : Plastične flaše, kese, kauči, staklena ambalaža Količina :70 m³	Sanacija : Zatrpavanjem sa 200 m³ zemlje.
48	Nelegalno odlagalište OBROV 4 GPS : 7 398 583 4 764 709 kota : 867 m	Vrsta otpada : Plastične kese, životinjski ostaci, ambalaža plastične flaše.	Sanacija : Zatrpavanje zemljom

		Količina :60 m³	
49	Nelegalno odlagalište ISOVIĆA VIR GPS : 7 403 144 4 759 800 	Vrsta otpada : Plastične kese, ambalaža plastične flaše, građevinski materijal ... Količina :3m³	Sanacija : Sakupljanje i odvoženje.
50	Nelegalno odlagalište RASKRSNICA ŽURENA GPS : 7 405 110 4 758 777 	Vrsta otpada : Plastične kese, plastične flaše. Količina :7m³	Sanacija : Odvoženje.
51	Nelegalno odlagalište BRESTOVIK GPS : 7 403 361 4 759 414	Vrsta otpada : Plastične kese, plastične flaše. Količina : 1m³	Sanacija : Odvoženje.

			
52	Nelegalno odlagalište RASKRSNICA ŽURENA 1 GPS : 7 405 018 4 758 735 	Vrsta otpada : Plastične kese, ambalaža plastične flaše, građevinski materijal, gume, mulari. Količina : 4m³	Sanacija : Odvoženje.
53	Nelegalno odlagalište STARA ŠKOLA ZATON GPS : 7 402 389 4 762 156 	Vrsta otpada : Plastične kese, plastične flaše. Količina : 4m³	Sanacija : Odvoženje
54	Nelegalno odlagalište FABRIKA DOO Zlajić GPS : 7 400 656 4 761 553	Vrsta otpada : Plastične kese, plastične flaše. Količina :5m³	Sanacija : Odvoženje

			
55	Nelegalno odlagalište GODIJEVO 1 GPS : 7 409 976 4 760 943 	Vrsta otpada : Pune plastične kese za smeće, ambalaža plastične flaše, staklo, kartonske kutije. Količina : 40m³	Sanacija:30% Odvoženje:70% Zatrpavanje.
56	Nelegalno odlagalište PUT IVANJE GPS : 7 408 370 4 760 891 	Vrsta otpada : Ramovi, plastične kese, ambalaža plastične flaše. Količina : 4m³	Sanacija : Čišćenje i odvoženje
57	Nelegalno odlagalište PUT IVANJE 1 GPS : 7 408 350 4 762 457	Vrsta otpada : Plastične kese, plastične flaše... Količina : 2m³	Sanacija : Odvoženje.

			
58	Nelegalno odlagalište GORNJA CRNČA GPS : 7 408 008 4 760 045 	Vrsta otpada : Plastične kese, plastične flaše, materijal. Količina : 30m³	Sanacija : 70 % Odvoženje 30% Zatrpavanje
59	Nelegalno odlagalište PODA 1 GPS : 7 406 441 4 755 721 	Vrsta otpada : Plastične kese, kartonska ambalaža, plastične flaše, 20 % građevinski materijal, gume. Količina : 10m³	Sanacija : Odvoženje.
60	Nelegalno odlagalište GOJEVIĆI GPS : 7 406 773 4 755 886	Vrsta otpada : Pune plastične kese za smeće, kartonska ambalaža, plastične flaše, najloni.	Sanacija : Odvoženje

		Količina : 10m³	
61	Nelegalno odlagalište GOJEVIĆI 1 GPS : 7 406 773 4 755 886 	Vrsta otpada : Pune plastične kese za smeće, kartonska ambalaža, plastične flaše, najloni. Količina : 10m³	Sanacija : Odvoženje
62	Nelegalno odlagalište GOJEVIĆI 2 GPS : 7 407 158 4 755 982 	Vrsta otpada : Plastične kese za smeće, kartonska ambalaža, plastične flaše, Količina : 5m³	Sanacija : Odvoženje.
63	Nelegalno odlagalište BIOČA GPS : 7 406 952 4 754 887	Vrsta otpada : Plastične kese za smeće, kartonska ambalaža, plastične flaše...	Sanacija : Sakupljanje i odvoženje.

		Količina : 6m³	
64	Nelegalno odlagalište SRĐEVAC GPS : 7 407 066 4 757 745 	Vrsta otpada : Plastične kese za smeće, kartonska ambalaža... Količina : 4m³	Sanacija : Sakupljanje i odvoženje
65	Nelegalno odlagalište PALOČAK GPS : 7 407 006 4 757 376 	Vrsta otpada : Plastične kese za smeće, plastične flaše, najloni, plastika... Količina : 5m³	Sanacija : Čišćenje korita rijeke i odvoženje.
66	Nelegalno odlagalište PALOČAK 1 GPS: 7 407 873 4 757 364	Vrsta otpada : Pune plastične kese za smeće, plastične flaše,	Sanacija : Odvoženje.

		najloni, plas-tika... Količina: 5m³	
67	Nelegalno odlagalište STUPICE GPS: 7 409 496 4 755 730 	Vrsta otpada : Pune plastične kese za smeće, plastične flaše, plastika. Količina: 10m³	Sanacija : Odvoženje.
68	Nelegalno odlagalište PETKA GPS : 7 409 786 4 755 302 	Vrsta otpada : Kese za smeće, plastične flaše, plastika, papirni džakovi Količina: 6 m³	Sanacija : Sakupljanje i odvoženje
69	Nelegalno odlagalište DIJELOVI GPS : 7 410 075 4 755 644	Vrsta otpada : Pune plastične kese za smeće, plastične flaše, plastika...	Sanacija : Komplet čišćenje i odvoženje.

		Količina :6 m³	
70	Nelegalno odlagalište DIJELOVI 2 GPS : 7 410 354 4 755 754 	Vrsta otpada : Pune plastične kese za smeće, plastične flaše, plastika, građevinski ma-terijal Količina: 6m³	Sanacija : Komplet čišćenje.
71	Nelegalno odlagalište KRADENIK GPS : 7 412 727 4 761 181 	Vrsta otpada : Pune plastične kese za smeće, plastične flaše, plastika... Količina :10 m³	Sanacija : Komplet čišćenje.
72	Nelegalno odlagalište SIPANJE GPS : 7 412 979 4 762 368	Vrsta otpada : Plastične kese za plastične flaše, najlonski džakovi	Sanacija : Komplet čišćenje

		Količina :7 m³	
73	Nelegalno odlagalište SIPANJE 1 GPS : 7 413 580 4 762 202 	Vrsta otpada : Plastične kese za smeće, plastične flaše, plastika, Količina :7 m³	Sanacija : Sakupiti ih na jedno mjesto mjesto i odvoženje.
74	Nelegalno odlagalište SMRDANJ GPS : 7 414 939 4 762 973 	Vrsta otpada : Plastične kese za smeće, plastične flaše, plastika, najlonski džakovi Količina :40 m³	Sanacija : Sakupljanje i odvoženje.
75	Nelegalno odlagalište SMRDANJ 1 GPS : 7 415 520 4 763 303	Vrsta otpada : Pune plastične kese za smeće, plastične flaše, plastika,najlonski džakovi, televizori	Sanacija : Sakupljanje i odvoženje

		Količina :10 m³	
76	Nelegalno odlagalište SMRDANJ 2 GPS : 7 415 610 4 763 390 	Vrsta otpada : Plastične kese za plastične flaše,građevinski otpad Količina :10 m³	Sanacija : Komplet čišćenje.
77	Nelegalno odlagalište LIČINE GPS : 7 417 621 4 762 858 	Vrsta otpada : Plastične kese za smeće, flaše, plastična ambalaža, kar-tonska amba-laža... Količina :40m³	Sanacija : Sakupljanje i odvoženje.
78	Nelegalno odlagalište STARO SELO GPS : 7 417 982 4 765 093	Vrsta otpada : Plastične kese za plastične flaše, građevinski otpad.	Sanacija : Komplet čišćenje

		Količina :10 m³	
79	Nelegalno odlagalište PETROVO BRDO GPS : 7 416 882 4 765 975 	Vrsta otpada : Plastične kese plastične flaše, kartonske kutije. Količina :5 m³	Sanacija : Sakupljanje i odvoženje
80	Nelegalno odlagalište SUŠICA GPS : 7 415 665 4 765 553 	Vrsta otpada : Plastične kese za smeće, plastične flaše, karton. Količina:6 m³	Sanacija : Komplet odvoženje.
81	Nelegalno odlagalište CRHALJSKO BRDO GPS : 7 411 704 4 759 545	Vrsta otpada : Pune plastične kese za smeće, plastične flaše, kartonske kutije,	Sanacija : 60 % Pokupiti 40 % Zatrpati

		najlonski džakovi... Količina :30 m³	
82	Nelegalno odlagalište PUT GODUŠA GPS : 7 412 387 4 759 450 	Vrsta otpada : Pune plastične kese za smeće, plastične flaše, kartonske kutije, najlonski džakovi. Količina :50 m³	Sanacija : Komplet čišćenje
83	Nelegalno odlagalište KRUGE GPS : 7 412 620 4 759 153 	Vrsta otpada : Plastične kese za smeće, plastične flaše, karton ... Količina :10 m³	Sanacija : Čišćenje grajferom i odvoženje.
84	Nelegalno odlagalište MULIĆI GPS : 7 413 575 4 758 679	Vrsta otpada : Plastične kese za smeće, plastične flaše, karton.	Sanacija : Djelimično čišćenje grajferom, djelimično zatrpavanje.

		Količina :10 m³	
85	Nelegalno odlagalište MOST BRZAVA 1 GPS : 7 403 910 4 758 679 	Vrsta otpada : Plastične kese za smeće, plastične flaše, karton ... Količina :7 m³	Sanacija : Odvoženje.
86	Nelegalno odlagalište PRIJELOZI 1 GPS : 7 402 480 4 755 757 	Vrsta otpada : Plastične kese za smeće, plastične flaše, karton Količina :15 m³	Sanacija : Sakupljanje i odvoženje.
87	Nelegalno odlagalište PRIJELOZI 2 GPS : 7 402 416 4 755 831	Vrsta otpada : Plastične kese,građevinski otpad, plastične flaše, limenke.	Sanacija : Sakupljanje i odvoženje.

		Količina :10 m³	
88	Nelegalno odlagalište BRZAVA GPS : 7 402 961 4 758 399 	Vrsta otpada : Plastične kese za smeće, plastične flaše, karton ... Količina :15 m³	Sanacija : Sakupljanje i odvoženje.
89	Nelegalno odlagalište MEDAŠEVINE GPS : 7 402 100 4 757 905 	Vrsta otpada : Plastične kese plastične flaše. Količina :10 m³	Sanacija : Sakupljanje i odvoženje, čišćenje korita potoka.
90	Nelegalno odlagalište PUT LAHOLO GPS : 7 404 211 4 759 888	Vrsta otpada : Plastične kese, građevinski otpad, plastične flaše, limenke.	Sanacija : Komplet čišćenje.

		Količina :20 m³	
91	Nelegalno odlagalište PUT LAHOLO 1 GPS : 7 403 986 4 759 936 	Vrsta otpada : Plastične kese za smeće, najlonski džakovi, staklo, plastične flaše, kartonske kutije. Količina :20 m³	Sanacija : Komplet čišćenje.
92	Nelegalno odlagalište PUT LAHOLO 2 GPS : 7 403 827 4 759 851 	Vrsta otpada : Plastične kese za najlonski džakovi... Količina :7 m³	Sanacija : Komplet čišćenje.
93	Nelegalno odlagalište PUT RAKLJA GPS : 7 404 264 4 760 662	Vrsta otpada : Plastične kese za smeće, najlonski džakovi. Količina :7 m³	Sanacija : Komplet čišćenje.

			
94	Nelegalno odlagalište KLJUNAČA GPS : 7 399 739 4 760 619 	Vrsta otpada : Pune plastične kese za smeće, najlonski džakovi, flaše, plastika. Količina :6 m³	Sanacija : Komplet čišćenje.
95	Nelegalno odlagalište KLJUNAČA 1 GPS : 7 398 527 4 761 242 	Vrsta otpada : Plastične kese za najlonski džakovi, flaše… Količina :20 m³	Sanacija : Sakupljanje i odvoženje.
96	Nelegalno odlagalište KLJUNAČA 2 GPS : 7 398 707 4 761 045	Vrsta otpada : Plastične kese za smeće, najlonski džakovi, životinjski otpad 10 %, građevinski materijal 30 % .	Sanacija : Odvoženje.

		Količina :5 m³	
97	Nelegalno odlagalište KLJUNAČA 3 GPS : 7 398 786 4 760 808 	Vrsta otpada : Plastične kese za smeće, najlonski džakovi, plastične flaše, gume od automobila. Količina :8 m³	Sanacija : Odvoženje.
98	Nelegalno odlagalište KLJUNAČA 4 GPS : 7 398 819 4 760 449 	Vrsta otpada : Pune plastične kese za smeće, najlonski džakovi, plastične flaše, piljotina, građevinski materijal. Količina: 15 m ³	Sanacija : Odvoženje

7.5.Program sanacije neuređenih odlagališta otpada

Planiranje uređenja i sanacije neuređenih (divljih) deponija predstavlja kompleksan ekološki, tehnički i zakonski proces čiji je cilj eliminisanje rizika po životnu sredinu i zdravlje ljudi. "Komunalno-Lim" u kontinuitetu planira i angažuje resurse na rješavanju ovog problema.

Tabela 32: Planirane aktivnosti na saniranju neuređenih odlagališta u Bijelom Polju tokom 2026-2027. godine.

Rb.	Lokacija neuređenog odlagališta Rb.	Rad mehanizacije i druge aktivnosti na saniranju odlagališta
1.	Prevoz uklonjenog otpada	1.170m^3
2.	Rad specijalizovane kombinovane mašine-ICB	113h
3.	Rad radnika na uklanjanju otpadi	494h
4.	Dezinfekcija lokaliteta krečom	4.400kg
5.	Dovoz zemlje	689m^3
6.	Iskop jame na deponiji	70h
7.	Rad radnika na deponiji	187h

8.	Tretiranje otpadi na deponiji krečom	4.100kg
9.	Usijavanje trave	2.640 kg

"Komunalno-Lim" d.o.o. Bijelo Polje je upotrebom svoje mehanizacije, opreme i sredstava izvršilo čišćenje sljedećih neuređenih deponija.

Tabela 33. Sanirana neuredjena odlagališta u Bijelom Polju tokom 2024. i 2025

Tabela: *Sanirana neuređena odlagališta u Bijelom Polju tokom 2024 i 2025. godine.*

	Lokacija neuređenog odlagališta	Uklonjena količina otpada	Finansijska sredstva utrošena za sanaciju
1.	KP 613 KO Čeoče	40m^3	2.472,71 €
2.	KP 375 i 1992/1 KO Lješnica	60m^3	3.185,59 €
3.	KP 1093 KO Potkrajci	50m^3	1.650,92 €
4.	KP 1106/1 KO Potkrajci	30m^3	1.223,41 €
5.	KP 695 KO Unevina	60m^3	2.328,52 €
6.	KP 730 KO Gubavač	60m^3	2.920,24 €
7.	KP 2350/1 KO Bijelo Polje	50m^3	2.283,51 €
8.	KP 1616 KO Bijelo Polje	50m^3	2.307,17 €
9.	KP 2534 KO Crnča-Laholo	40m^3	2.292,24 €
10.	KP 2234 KO Crnča-Laholo	30m^3	2.086,52 €
11.	KP 667 KO Poda	40m^3	2.874,38 €
12.	KP 663 KO Poda	60m^3	2.730,53 €
13.	KP 671 KO Poda	40m^3	1.892,92 €
14.	KP 711 KO Poda	70m^3	2.437,42 €
15.	KP 629 KO Boljanina	60m^3	1.557,51 €
16.	KP 1428/1 i 1428/2 KO Boljanina	140m^3	3.719,35 €
17.	KP 1791/1 KO Kostenica	150m^3	2.257,96 €

7.7.Program edukacije, informisanja i učešća javnosti

Edukacija javnosti o komunalnom otpadu u Bijelom Polju je jedan od ključnih koraka ka smanjenju količine otpada, pravilnom recikliranju i zaštiti životne sredine. Cilj ovakvih kampanja jeste promena svesti građana kako bi otpad posmatrali kao resurs, a ne kao smeće.

U planu je i otvaranje Edukativnog centra ili aktivnos civilnog sektora kao partnera lokalne samouprave i komunalnih preduzeća čiji rad će biti usmjeren na edukativne programe pravilnog odlaganja otpada sa akcentom na odvajanje frakcija.

Centar bi bio namijenjen realizaciji edukativnih i promotivnih aktivnosti iz oblasti upravljanja otpadom, sa posebnim fokusom na edukaciju djece i mladih, podizanje svijesti o značaju pravilnog odvajanja, selekcije i reciklaže otpada, kao i odgovornom odnosu prema životnoj sredini. Takođe bi mogao služiti za organizovanje radionica, prezentacija, posjeta i drugih aktivnosti za građane, obrazovne ustanove i druge ciljne grupe.

Edukativni programi će se fokusirati na pravilo 3R (Reduce, Reuse, Recycle) i pravilno rukovanje otpadom:

• Smanjenje generisanja otpada (Reduce): Kupovina proizvoda sa manje ambalaže, izbjegavanje plastike za jednokratnu upotrebu (kesa, flaša, slamčica) i smanjenje bacanja hrane.

• Ponovna upotreba (Reuse): Popravka starih stvari, doniranje odeće i nameštaja, kao i kreativni upcycling (pretvaranje starih predmeta u nove, korisne stvari).

• Primarna selekcija (Recycle): Pravilno razdvajanje otpada na mjestu nastanka (u domaćinstvu):

• Plave kante/kontejneri: Papir i karton.

• Žute kante/kontejneri: Plastika, metal i tetra-pak.

• Zelene kante/staklena zvona: Staklena ambalaža.

Metode komunikacije

Da bi poruka stigla do svih građana, koriste se različiti pristupi prilagođeni uzrastu i navikama:

• Rad sa najmlađima (Vrtić i škola): Djeca najbrže usvajaju zdrave navike. Organizuju se ekološke radionice, predstave sa maskotama, maskenbali od recikliranog materijala i školski kvizovi znanja.

• Digitalne kampanje: Kreiranje mobilnih aplikacija (koje građanima govore gdje se nalazi najbliži reciklažni kontejner ili reciklažno dvorište), edukativni video-snimci na društvenim mrežama (TikTok, Instagram) i info-portali.

• Direktan kontakt i flajeri: Distribucija jasnih i ilustrovanih vodiča za reciklažu uz mjesečne račune za komunalne usluge. Postavljanje info-štandova u parkovima i na gradskim trgovima.

• Eko-kvizovi i takmičenja: Organizovanje takmičenja među zgradama, naseljima ili školama u količini prikupljenog reciklabilnog otpada, gdje najuspješniji dobijaju nagrade (npr. nove klupe, parkovsku opremu ili drveće za sadnju).

Poseban akcent na edukaciji stanovništva će biti primijenjen na pitanjima:

- Kompostiranja biorazgradivog otpada: Edukacija o tome kako ostaci hrane i baštenski otpad mogu postati kvalitetno đubrivo za sopstvenu baštu ili saksijsko cvijeće.
- Opasan komunalni otpad: Kako bezbjjedno odlagati baterije, sijalice, staru elektroniku, ljekove i kućnu hemiju kako ne bi završili na privremenim deponijama i zagadili zemljište i vodu.

8.PLANIRANE MJERE I RAZVOJ INFRASTRUKTURE ZA PERIOD 2026–2029

8.1. Tabelarni prikaz aktivnosti za planski period

Tabela 34. *Tabelarni pregled planiranih mjera i projekata od 2026–2029.godine*

Br	Oblast	Mjera / projekat	Ključna aktivnost	Cilj / očekivani rezultat	Period realizecije	Nosilac/ partner Izvor finansiranja
1	Sakupljanje komunalnog otpada	Unapređenje sistema sakupljanja komunalnog otpada	Optimizacija sistema sakupljanja i transporta, unapređenje mreže posuda i odvojenog sakupljanja	Bolji sistema rada i efinasnije upravnjaje komunalnim otpadom	2026–2029.	Komuinalno-Lim
2	Izgradnja i otvaranje regionalnog Reciklažnog centra	Projektovanje, lokacija, dozvoje i izgradnja objekta	Regionalni centar za upravljanje otpadom u Bijelom Polju planiran je kao savremeni, zatvoreni sistem (MBT - mehaničko-biološki tretman)	Odvojeno efikasnije sakupljanje, veći obuhvat korisnika i smanjenje količina otpada za odlaganje	2027-2028	Opština Bijelo Polje Komuinalno-Lim
3	Odvojeno sakupljanje i odvajanje komunalnog otpada u frakcijama	Unapređenje sistema sakupljanja komunalnog otpada	Optimizacija sistema sakupljanja i transporta, unapređenje mreže posuda i odvojenog sakupljanja uvodjenje novih posuda	Efikasnije sakupljanje, veći obuhvat korisnika i smanjenje količina otpada za odlaganje	2028-2029	Komuinalno-Lim
4	Oprema i mehanizacija	Modernizacija vozila, mehanizacije i opreme	Nabavka i obnova vozila, posuda i druge opreme	Povećanje efikasnosti, pouzdanosti i kvaliteta komunalnih usluga	2026–2029.	Komuinalno-Lim
5	Primarna selekcija	Uvođenje sistema primarne selekcije	Uvođenje različitih modela sakupljanja u urbanim, prigradskim i individualnim zonama	Povećanje stepena odvajanja otpada na mjestu nastanka	2027–2029.	-Opština Bijelo Polje -Sekretarijat za stambeno-kom poslove i saobraćaj, -Komuinalno-Lim
6	Primarna selekcija	Sistem „od vrata do vrata“	Dodjela individualnih posuda za „suvu“ i „mokru“ frakciju domaćinstvima	Povećanje obuhvata primarnom selekcijom i smanjenje kontaminacije reciklabilnih materijala	2027–2029.	Komuinalno-Lim Sekretarijat za stamb.-kom poslove i saobraćaj
7	Primarna selekcija	Širenje sistema individualnih posuda	Urbani dio pješačke zone urbani dio grada, Pruška i Nikoljac, Nedakuse, gronji dio grada, školske zone	Uspostavljanje sistema „od vrata do vrata“	2027.	-Komuinalno-Lim -Sekretarijat za stamb-kom. Poslove i saobraćaj
8	Primarna selekcija	Širenje sistema individualnih posuda	Mjesni centri izvan urbanog dijela opštine	Proširenje sistema selektivnog sakupljanja	2029.	-Komuinalno-Lim -Sekretarijat za stam-kom poslove i saobraćaj

9	Primarna selekcija	Širenje sistema individualnih posuda	Rakonje, Kruševo, Lješnica,Potkrajci, Sutivan, Rasovo, Loznice, mjesni centri	Proširenje sistema selektivnog sakupljanja	2028. 2029.	-Komuinalno-Lim -Sekretarijat za stam-kom. poslove i saobraćaj
10	Primarna selekcija	Nove posude za reciklabilnu frakciju otpada	Nabavka i postavljanje kanti zapremine 120- 240 l u zaštitnim kućištima	Povećanje dostupnosti infrastrukture za odvojeno sakupljanje	2029.	-Komuinalno-Lim -Sekretarijat za stam-kom. poslove i saobraćaj

Br	Oblast	Mjera / projekat	Ključna aktivnost	Cilj / očekivani rezultat	Period realizecije	Nosilac/ partner Izvor finansiranja
11	Reciklažna infrastruktura	Postavljanje reciklažnih dvorišta	Izdavanje lokacija za postavljanje 6 reciklažnih dvorišt	Povećanje dostupnosti i funkcionalnosti sistema odvojenog sakupljanja	2029.	- Opština Bijelo Polje -Komuinalno-Lim -Sekretarijat za stam-kom. poslove i saobraćaj
12	Ponovna upotreba	Uspostavljanje Reuse centra	Odabir objekta, adaptacija prostora i izgradnja objekta P+P1, oko 100-200 m²,	Ponovna upotreba predmeta, smanjenje kabastog otpada i podrška cirkularnoj ekonomiji	2027–2029.	-Komuinalno-Lim -Sekretarijat za stam-kom. poslove i saobraćaj
13	Mobilna infrastruktur a	Mobilna reciklažna dvorišta	Nabavka dva nova mobilna reciklažna dvorišta	Povećanje dostupnosti odvojenog sakupljanja građanima	2028–2029.	-Komuinalno-Lim
14	Reciklaža	Reciklomati	Nabavka 8 uređaja godišnje	Povećanje odvojeno sakupljene ambalaže i edukacija mladih	2028–2029.	-Komuinalno-Lim -Sekretarijat za stam-kom.poslove i saobraćaj
15	Posebne vrste komunalnog otpada	Biljni i kabasti otpad	Određivanje 5 lokacija za privremeno postavljanje specijalizovanih kontejnera	Smanjenje nepropisnog odlaganja i dostupnije zbrinjavanje otpada	2028–2029.	-Komuinalno-Lim
16	Neopasni građevinski otpad	Unapređenje sistema prijema i odlaganja	Omogućavanje propisnog odlaganja čistog neopasnog građevinskog otpada i organizovanje preuzimanja	Smanjenje nelegalnog odlaganja građevinskog otpada	2026–2029.	-Komuinalno-Lim -Sekretarijat za stam-kom.poslove i saobraćaj

17	Nadzor i digitalizacija	Proširenje sistema videonadzora	Nabavka i instalacija 50 dodatnih kamera	Efikasniji nadzor kontejnerskih lokacija, optimizacija rada i smanjenje nepropisnog odlaganja	2026–2029.	-Komuinalno-Lim
18	Energetsko iskorišćenje	Biokompostana	Korišćenje bioorganskih sirovina otpada za proizvodnju energije	Smanjenje emisija i povećanje energetske efikasnosti	2028–2029.	-Komunalno-Lim - Opština Bijelo Polje
19	Građevinski otpad	Postrojenje za preradu građevinskog otpada	Izbor lokacije za prijem, sortiranje, drobljenje i obrada građevinskog otpada	Proizvodnja sekundarnih sirovina i smanjenje odlaganja građevinskog otpada	2027–2029.	-Komunalno-Lim

Br	Oblast	Mjera / projekat	Ključna aktivnost	Cilj / očekivani rezultat	Period realizecije	Nosilac/ partner Izvor finansiranja
20	Tretman otpada	Termalne kamere za rano otkrivanje požara	Planirana realizacija	Kontinuirani monitoring kritičnih zona i rano otkrivanje povećanja temperature	2026–2029.	-Komunalno-Lim - Komunalna policija - Služba zaštite i spašavanja
21	Prerada otpadnih voda	Planuiranje pogona za reciklažu otpadnih voda	Planirana izrada studije I izgradnja postrojenja	Izgradnja modernog pogona iskorišćenje pogona	2026–2029.	-Opština Bijelo Polje -Vodovod Bistrica - Nadležni Sekretarijati
22	Proširena odgovornost proizvođača	Unapređenje saradnje sa sistemima proširene odgovornosti proizvođača	Razvoj infrastrukture za odvojeno sakupljanje tokova otpada obuhvaćenih proširenom odgovornošću - angažman obrađivača otpada	Uvođenje reciklaže i ponovne upotrebe i usklađivanje sa zakonskim obavezama	2027–2029.	- Opština Bijelo Polje -Komunalno-Lim - Nadležni Sekretarijati
23	Informisanje i edukacija	Edukacija i informisanje građana	Kampanje, radionice, terenske aktivnosti i informisanje o pravilnom odvajanju i odlaganju otpada	Povećanje ekološke svijesti i učešća građana u sistemu	2026–2029.	- Opština Bijelo Polje -Komunalno-Lim - Nadležni Sekretarijati

Br	Oblast	Mjera / projekat	Ključna aktivnost	Cilj / očekivani rezultat	Period realizecije	Nosilac/ partner Izvor finansiranja
24	Edukacija mladih	Program edukacije djece, učenika i studenata	Posjete, radionice i prezentacije o reciklaži, ponovnoj upotrebi i zaštiti životne sredine	Dugoročno unapređenje ekološke svijesti i odgovornog odnosa prema otpadu	2026–2029.	- Opština Bijelo Polje -Komunalno-Lim - Nadležni Sekretarijati

Sprovođenjem planiranih aktivnosti obezbijediće povećanje nivoa informisanosti i ekološke svijesti građana, povećanje učešća javnosti u sistemu odvojenog sakupljanja i stvaranje navika odgovornog postupanja sa otpadom.

Napomena: Planirane mjere i projekti predstavljaju okvirni pregled aktivnosti koje će se realizovati u planskom periodu 2026–2029.godine. Dinamika realizacije može biti prilagođena raspoloživim finansijskim sredstvima, tehničkim i prostornim uslovima, pribavljanju potrebnih odobrenja, kao i promjenama u nacionalnom regulatornom okviru. Za projekte koji zahtijevaju prethodnu izradu studijske, projektne ili druge dokumentacije, realizacija investicionih aktivnosti uslovljena je rezultatima tih postupaka i izborom optimalnog tehničko-tehnološkog rješenja.

8.2.Očuvanje vodotoka i planirane aktivnosti čišćenja obala

Za planski period 2026.-2029. godinu urađena je procijena, i planirani su sljedeći radovi čišćenja vodotoka od lokalnog značaja.

Tabela 35. *Vodotoci od lokalnog značaja i planirane aktivnosti u periodu 2026.-2029. godina*

Red. br.	Opis tretirane lokacije	Opis/Aktivnost	Nadležnost	Finansijski iznos 2026-2029.godina
1.	Rijeka Lim	Najduža i najveća rijeka u opštini, koja ima prekogranični značaj, protiče kroz samo gradsko jezgro. Rijeka predstavlja ogroman turistički i rekreativni potencijal (splavarenje, kajak, ribolov), ali se suočava sa ozbiljnim ekološkim izazovima i zagađenjem. -Čišćenje obala i nastavak izgradnje obaloutvrda, čišćenje plutajućeg otpada.	- ‘’Komunalno-Lim”d.o.o. -Sekretarijat za stamb komunalne poslove I saobraćaj - Sekretarijat za izgradnju - Vodovod Bistrica d.o.o. - Komunalna policija -Vlada CG -EU fondovi	5.000 € po godini – za čišćenje 500.000 za izgradnju obaloutvrda
2.	Lješnica	Planinska rječica koja protiče kroz samo srce grada i uliva se u Lim. -Korito rijeke je često zatvpano kabastim otpadom, bijelom tehnikom, predmetima iz domaćinstva a postoji i velika količina kanalizacionog otpada. Potrebno je izvršiti popločavanje korita u urbanom dijelu,	-‘’Komunalno-Lim”d.o.o. -Sekretarijat za stamb komun. poslove saobraćaj - Sekretarijat za izgradnju	2.000 € po godini 150.000 € za izgradnju potpornih zidova

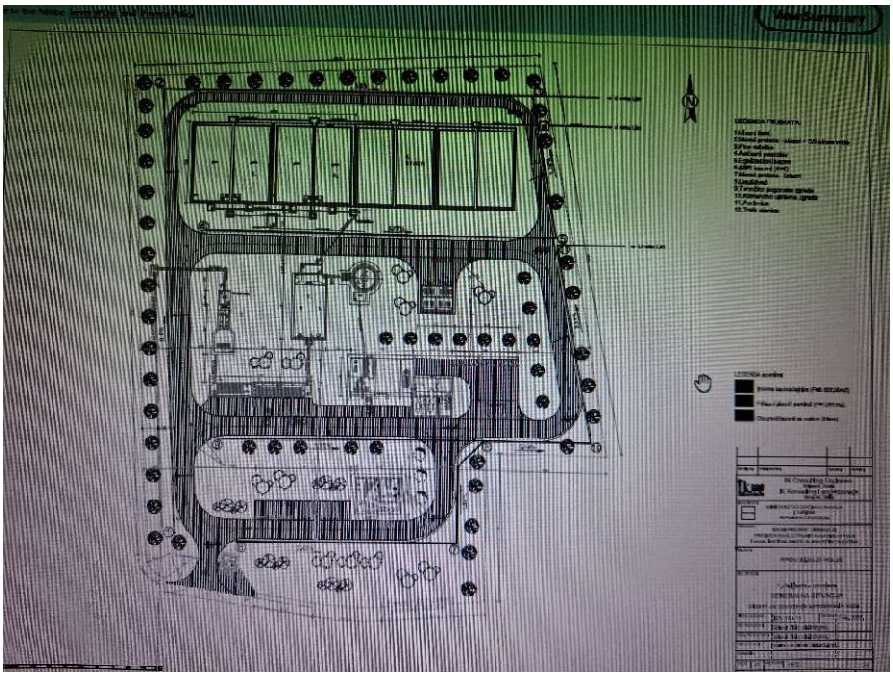
		igraditi obaloutvrde u naselju Lješnica i očistiti korito i obale		
3.	Bistrica	Jedna od najljepših desnih pritoka Lima. Izvire u živopisnoj Đalovića klisuri, a njen kanjon je popularna pješačka i turistička zone. Samo tok rijeke sa rječnim terasama od izvorišta glava Bistrice do izlaza klisure nalazi se pod strogim režimom zaštite II stepena. Strane kanjona sjeverna I južna su pod režimom II kategorije zaštite. -Zaštita biodiverziteta, uređenje divljih deponija.	- Agencija za zaštitu prirodnih dobara -''Komunalno-Lim''d.o.o. -Sekretarijat za stamb komunal-ne poslove i saobraćaj - Sekretarijat za izgradnju -EU fondovi	30.000 € izgradnju putokaza vodiča, staza i dr.
4.	Lipnica	Lipnički potok protiče kroi istoimeno naselje. Nekad presuši, a u uslovima velikih padavina plavi naselje. -Čišćenje obalai i izgradnja potpornih zidova		2.000 € po godini za čišćenje obala 40.000 € za izgradnju potpornih zidova
5.	Ljubovića	Pritoka bogata ribom i prepoznatljiva po svojim dubokim dolinama i prirodnom ambijentu. (čišćenje obala i neuređenih deponija prema potrebi okolnostima uz obavezne propise zaštite biodiverziteta)	- Agencija za zaštitu prirodnih dobara	2.000 € po godini za čišćenje obala
6.	Šljepašnica	Prirodno izvorište mineralne vode se nalazi u dolini Šljepašnice. Voda je bogata mineralima i tradicionalno se koristi zbog svojih ljekovitih svojstava, dok je sama lokacija poznato gradsko izletište. (čišćenje obala prema potrebi okolnostima uz obavezne propise zaštite biodiverziteta)		2.000 € po godini za čišćenje obala
7.	Ćehotina	Vodotok na teritoriji opštine Bijelo Polje nalazi se u zoni zaštićenog dobra – predvidjeno Programom zaštićenog područja		21.000 za izgradnju vodiča, staza i dr.
Ukupno:				734.000 €

8.3. Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda (PPOV)

Lokacija na kojoj se planira izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u Bijelom Polju se nalazi u naselju Potkrajci.

Lokacija se nalazi sa desne strane magistralnog puta Bijelo Polje-Prijepolje, od kojeg je udaljena 700m. Predviđena lokacija se nalazi sa lijeve strane rijeke Lim, od koje je udaljena 90m. Donja slika prikazuje lokaciju planiranog PPOV i njegov odnos sa gradskom sredinom Bijelog Polja.

Slika 18: *Tehničko rješenje postrojenja ta prečišćavanje otpadnih voda*

8.4. Izgradnja Reciklažnog centra u Bijelom Polju

U Bijelom Polju trenutno ne postoji izgrađeni reciklažni centar, već je planirana izgradnja regionalnog centra za upravljanje otpadom.

Planirana lokacija je predviđena Odlukom o utvrđivanju potencijalne lokacije za izgradnju Regionalnog centara za upravljenje otpadom Bijelo Polje ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 024/26 od 05.06.2026.) na lokacijama KP br. 2229;KP br. 2230;KP br. 2232 (dio kat.parcele) KP br. 2233;KP br. 2234, upisane su u list nepokretnosti broj 468, KO Crnča-Laholo.

8.5. Izgradnja postrojenja biokompostane

Postrojenje biokompostane/kompostana biće specijalizovani objekat namijenjen za kontrolisanu preradu organskog biorazgradivog otpada u kompost – prirodno, organsko đubrivo bogato hranljivim materijama.

Izgradnja ovog postrojenja je planirana od strane Komunalnog preduzeća Komunalno-Lim u ovom pšlanskom periodu u njegova cijena izgradnje je oko 2.2 miliona eura. Umjesto da organski otpad završi na deponijama gdje truli i oslobađa štetne gasove (poput metana), u biokompostani se taj proces ubrzava i kontroliše pod optimalnim uslovima.

U postrojenju će se prerađivati :zeleni otpad: trava, lišće, granje, ostaci od orezivanja biljaka i cvijeće; kuhinjski (bio)otpad: ostaci voća i povrća, talog od kafe, ljuske jajeta i stari hljeb; ostali organski materijali: netretirano drvo, piljevina i slama.

U kompostani se vrši prijem i sortiranje, otpad se dovozi, pregleda i iz njega se uklanjaju nečistoće (plastika, staklo, metal), vrši se usitnjavanje, krupniji otpad (poput granja) se melje kako bi se ubrzao proces razgradnje. Sam proces razgradnje tj. kompostiranja započinje ubacivanjem materijala koji se slaže u dugugačke gomile (tzv. prizme) i ubacuje u zatvorene bioreaktore. Mikroorganizmi bakterije i gljive prirodno razlažu otpad. Tokom ovog procesa

mjeri se i kontroliše temperatura koja raste i do 60–70°C, što prirodno uništava sjeme korova i štetne patogene. Takođe se održava optimalan nivo vode i kiseonika koji se kroz gomile mehanički upumpava vazduh (aeracija).

Postrojenje proizvodi biođubrivo nakon nekoliko nedjelja ili mjeseci stabilizovani materijal se prosijava kako bi se dobio fini, rastresiti kompost spreman za upotrebu.

Izgradnjom ovog postrojenja se takođe smanjenje količine otpada jer organski otpad čini oko 30–40% ukupnog kućnog otpada i rasterećuje se deponija i Reciklažni centar.

Zaštita životne sredine je primarna jer se sprječava stvaranje metana (opasnog gasa sa efektom staklene bašte) koji nastaje kada otpad truli bez kiseonika na deponijama.

Izgradnjom biokompostane usvaja se princip kružne ekonomije jer otpad prestaje da bude smeće i postaje koristan proizvod (đubrivo) koji se vraća u prirodu, koristi u poljoprivredi, baštovanstvu i uređenju zelenih površina.

8.6.Otvaranje re-use centra u Bijelom Polju

Re-use centar (centar za ponovnu upotrebu) predstavlja specijalizovano mjesto u okviru sistema upravljanja otpadom gdje se predmeti koji bi inače završili na deponiji prikupljaju, popravljaju, čiste i ponovo stavljaju u upotrebu.

Centar funkcioniše za razliku od klasične reciklaže (gdje se predmeti tope, melju i pretvaraju u sirovinu), na način da se u njima predmeti čuvaju u originalnom obliku i vraćaju funkciju predmeta, što je ekološki znatno efikasnije.

Komunalno preduzeće bi uz podršku Opštine Bijelo Polje obezbijedilo objekat u kome bi se vršio prihvat starih, ali još uvek funkcionalne stvari (stari namještaj, odjeća, bicikli, posuđe, knjige, igračke, bijela tehnika).

Stručna lica angažovana od strane Komuanlnog preduzeća u centru pregledaju stvari, ako je potrebno, vrše se sitne popravke, farbanje, čišćenje ili servisiranje, te se vrši ponovna predaja ili donacija predmeta i stvari socijalno ugroženim kategorijama stanovništva.

Uvođenjem re-use centra se smanjuju količine otpada, direktno se rasterećuje deponija, uz uštedu resursa, ne trošeći energiju ili vodu koja bi inače bila potrebna za reciklažu ili proizvodnju potpuno novog predmeta.

Otvaranjem ovog centra ima i edukativni i socijalni aspek jer prilika zaposlenja teže zapošljivih kategorija ljudi (osobe sa invaliditetom, dugotrajno nezaposlene) i omogućavaju građanima slabijeg imovinskog stanja da jeftino opreme dom, dok istovremeno služe kao centri za podizanje svesti o ekologiji i održivom razvoju.

8.7.Očekivani efekti sprovođenja programa i mjera

Realizacija mjera i ciljeva planiranih u trogodišnjem periodu moguća je uspostavljanjem međuinstitucionalne saradnje i podrškom i aktivnim učešćem građana.

Realizacijom planiranih programa i mjera očekuje se:

- povećanje obuhvata stanovništva organizovanim sistemom odvojenog sakupljanja otpada;

- smanjenje količina komunalnog otpada koji se odlaže;
- smanjenje nepropisnog odlaganja otpada;
- izgradnja Reciklažnog centra;
- povećanje obuhvata stanovništva organizovanim sistemom odvojenog sakupljanja otpada;
- povećanje količina i kvaliteta odvojeno sakupljenih reciklabilnih materijala;
- povećanje ponovne upotrebe proizvoda i materijala;
- unapređenje sistema upravljanja biljnim, kabastim i građevinskim otpadom;
- razvoj energetskog iskorišćenja otpada i biogasa;
- smanjenje pritiska na sanitarne kade;
- unapređenje zaštite životne sredine;
- modernizacija komunalne infrastrukture i opreme;
- uvođenje digitalnog praćenja sistema;
- povećanje nivoa informisanosti i ekološke svijesti građana;
- jačanje principa cirkularne ekonomije;
- unapređenje usklađenosti lokalnog sistema sa nacionalnim i evropskim zahtjevima u oblasti upravljanja otpadom.

9. INSTRUMENTI ZA SPROVOĐENJE PLANA

9.1.Organizacija sprovođenja i koordinacija

Planirani programi i mjere sprovodiće se uz koordinaciju nadležnih organa /institucija na lokalnom nivou u saradnji sa nadležnim insitucijam ai inspekcijskim organima sa državnog nivoa.

Mjere koje će se koristiti u okviru sprovođenja lokalnog plana su :

- **zakonske mjere** - propisi za kompletiranje pravnog okvira za efikasan rad sistema upravljanja otpadom;
- **infrastrukturne mjere** koje podrazumijevaju razvoj infrastrukture, nabavku opreme, sanaciju neuređenih odlagališta;
- **finansijske mjere** koje podrazumijevaju sprovođenje ekonomskih instrumenata, određivanje tarifa, sistem potpunog povrata troškova;
- **podizanje ekološke svijesti** koje podrazumijevaju informisanje i edukaciju o građana o značaju, primarne selekcije , reciklaže i uspostavljanja sistema održivog upravljanja otpadom.

9.2.Uloge i odgovornosti nosilaca aktivnosti

Odgovornost institucija za upravljanje otpadom, kao i za implementaciju PUKNGO za period 2026-2029. godina su podijeljene između Vlade i lokalne samouprave. Na državnom nivou insitucije odgovorne za upravljanje otpadom su:

- **Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS)** odgovorno za Implementaciju Državnog plana upravljanja otpadom definisana je odgovornost organa i institucija na lokalnom nivou; Ekološka inspekcija vrši inspekcijski nadzor nad primjenom propisa iz oblasti zaštite životne sredine i upravljanja otpadom, u

okviru zakonom utvrđenih nadležnosti. Njeno uključivanje u sprovođenje Plana značajno je naročito u slučajevima koji se odnose na pitanja iz njene nadležnosti, kao i radi razmjene informacija i koordinacije postupanja sa drugim nadležnim organima. U oblasti upravljanja otpadom, ekološka inspekcija posebno kontroliše zakonitost postupanja sa otpadom, uključujući obaveze proizvođača i drugih subjekata koji upravljaju otpadom;

- **Agencija za zaštitu životne sredine (AZŽS)** sa nadležnostima izdavanja odobrenja za EIA i SEA (procjenu uticaja i stratešku procjenu uticaja na životnu sredinu), autorizaciju objekata za upravljanje otpadom i proizvođačima istog, ekološke dozvole, uspostavljanja programa upravljanja otpadom, upravljanje informacijama, prikupljanje podataka i procedura za izvještavanje, nadzor i provjera usklađenosti.
- Druge nadležne institucije Vlade Crne Gore.

Na lokalnom nivou glavni nosioci aktivnosti na implementzaciji PUKGNO za dati period:

- **Sekretarijat za stambeno-komunalne poslove i saobraćaj Opštine Bijelo Polje**

Odlukom o organizaciji i načinu rada lokalne uprave opštine Bijelo Polje ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 016/19, 025/19, 034/21, 006/22, 007/22, 031/22, 007/23, 011/23, 023/25) Sekretarijat za stambeno-komunalne poslove i saobraćaj vrši poslove uprave koji se između ostalog odnose na:pripremu i sprovođenje propisa kojima se utvrđuju uslovi i način obavljanja komunalnih djelatnosti: odvođenje i prečišćavanje otpadnih voda i odvođenje atmosferskih voda, održavanje čistoće, sakupljanje i deponovanje komunalnog otpada, uređivanje i održavanje parkova i drugih javnih zelenih površina, održavanje i uređivanje grobalja, održavanje pijaca i pružanje usluga na njima; održavanje i korišćenje javnih parkirališta, utvrđivanje načina i uslova za držanje kućnih ljubimaca; izradu programa o postavljanju odnosno građenju privremenih objekata, izdavanje urbanističkih uslova za privremene objekte; izdavanje odobrenja za privremeno zauzimanje javnih površina, postavljanje žardinjera i drugih komunalnih objekata, regulaciju i održavanje rječnih korita, rječnih kupališta i drugih javnih objekata; izdavanje odobrenja koja se odnose na eksploataciju mineralnih sirovina u svrhu dobijanja građevinskog materijala za sopstvene potrebe, eksploataciju mineralnih sirovina koje se koriste za izgradnju i održavanje lokalnih infrastrukturnih objekata i vršenje nadzora u skladu sa zakonom; upravni nadzor i poslove u vezi sa pravima osnivača prema javnim službama osnovanim za obavljanje komunalne djelatnosti, sprovođenje postupka povjeravanja komunalnih djelatnosti i pripremu ugovora o povjeravanju komunalne djelatnosti; pripremu akata za osnivanje, reorganizaciju, odnosno ukidanje javnih službi koje obavljaju komunalne djelatnosti i druge poslove iz svog djelokruga, u skladu sa zakonom.

- **DOO Komunalno-Lim Bijelo Polje**

Odlukom o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću "Komunalno-Lim" Bijelo Polje ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 032/13) "Komunaklno-Lim" vrši poslove od javnog interesa između ostalog: sakupljanje otpada koji se odlaže u kante i kontejnere za odlaganje smeća (uključuje sakupljanje štetnog i bezopasnog otpada iz domaćinstava kućni otpad, iskorišćene baterije, upotrijebljeno ulje i masti iz domaćinstva), ulja i maziva iz garaža kao i građevinskog otpada i otpada od rušenja; sakupljanje bezopasnog otpada: sakupljanje bezopasnog čvrstog otpada iz kanti, kontejnera i drugih posuda za odlaganje smeća, sakupljanje i odstranjivanje otpada sa javnih površina, sakupljanje i odstranjivanje građevinskog otpada, sakupljanje i odnošenje ostataka

građevinskog materijala i opreme, sakupljanje tekstilnog otpada; dezinfekcija zgrada i uništavanje štetočina u zgradama, sakupljanje boca sa ulica, čišćenje ulica od snijega i leda; uređenje okoline: uređenje i održavanje parkova, vrtova i drugih gradskih zelenih površina, uređenje i održavanje groblja, uređenje i održavanje zelenila uz saobraćajnice, uređenje i održavanje obale oko vodenih površina, sađenje drveća za zaštitu protiv buke, erozije,uklanjanje životinjskih leševa, čišćenje i pranje ulica, trgova i drugih javnih površina, korišćenje i održavanje gradske deponije, postavljanje, održavanje i opravka saobraćajnih znakova u gradu i druge poslove u skladu sa zakonom.

Kao izvršilac javne funkcije Komunalno-Lim daje tehničke inpute o stanju na terenu, vrši poslove sakupljanje, odlaganja i "reupotrebe" komunalnog i neopasnog otpada.

- **Vodovod "Bistrica" doo Bijelo Polje**

Članom 5 Odluke o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću vodovod "Bistrica" Bijelo Polje("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 032/13) Vodovod "Bistrica" vrši poslove od javnog interesa, i to: sakupljanje, prečišćavanje i distribucija vode, sakupljanje, prečišćavanje i distribuciju vode za potrebe domaćinstava i industrije; sakupljanje vode iz različitih izvora i distribucija vode; uklanjanje otpadnih voda; rad kanalizacionih sistema i uređaja za obradu otpadnih voda; sakupljanje otpada iz vode, njegovo odstranjivanje i odlaganje; sakupljanje i transport industrijskih, komunalnih i drugih otpadnih voda korišćenjem kanalizacionih mreža, kolektora, pokretnih tankova ili drugih vidova transporta; pražnjenje i čišćenje septičkih jama i rezervoara, šahtova, i kanalizacionih jama; obradu i prečišćavanje otpadnih voda uključujući kanalizacione i industrijske otpadne vode.

- **Sekretarijat za inspekcijske poslove**

Odlukom o organizaciji i načinu rada lokalne uprave opštine Bijelo Polje ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 016/19, 025/19, 034/21, 006/22, 007/22, 031/22, 007/23, 011/23, 023/25) Sekretarijat za inspekcijeske poslove između ostalog, vrši poslove inspekcijskog nadzora u oblastima: javne čistoće, prevoza i deponovanja komunalnog i drugog otpada; izgradnje, održavanja i korišćenja deponija; upravljanja vodama, javnog vodosnabdijevanja, prikupljanja, prečišćavanja i ispuštanja otpadnih voda i prikupljanja i ispuštanja atmosferskih voda; izgradnje, rekonstrukcije i održavanja pijaca, groblja, parkova, zelenih i drugih javnih površina, postavljanja privremenih, pomoćnih i montažnih objekata privremenog karaktera; građenja objekata bruto građevinske površine manje od 3000 m2; stanovanja i održavanja stambenih zgrada i držanja kućnih ljubimaca; zbrinjavanja napuštenih i izgubljenih kućnih ljubimaca i druge poslove iz svog djelokruga, u skladu sa zakonom.

- **Komunalna policija**

Odlukom o organizaciji i načinu rada lokalne uprave opštine Bijelo Polje ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 016/19, 025/19, 034/21, 006/22, 007/22, 031/22, 007/23, 011/23, 023/25) Komunalna policija, između ostalog,vrši poslove komunalnog nadzora nad obezbjeđenjem komunalnog reda u oblastima: javne čistoće, odvoza i deponovanja komunalnog i drugog otpada; izgradnje, održavanja i korišćenja deponija; upravljanja vodama, javnog vodosnabdijevanja, prikupljanja, prečišćavanja i ispuštanja otpadnih voda i

prikupljanja i ispuštanja atmosferskih voda; poslova u vezi sahranjivanja; održavanja pijaca, javnih česmi i fontana, groblja, parkova, zelenih i drugih javnih površina, javne rasvjete, opštinskih i nekategorisanih puteva u opštoj upotrebi, saobraćajne signalizacije; zaštite i korišćenja opštinskih i nekategorisanih puteva u opštoj upotrebi; prevoza putnika u gradskom i prigradskom linijskom saobraćaju; auto-taksi prevoza; prevoza tereta u slučaju kad je prevoznik fizičko lice, prevoza za sopstvene potrebe i vanrednog prevoza; postavljanja privremenih, pomoćnih i montažnih objekata privremenog karaktera; stanovanja i održavanja stambenih zgrada i držanja kućnih ljubimaca; zbrinjavanja napuštenih i izgubljenih kućnih ljubimaca; zaštite od buke u životnoj sredini; upotrebe simbola Opštine; kontrole radnog vremena; parkiranja na javnim parkiralištima i drugim oblastima u skladu sa posebnim propisima i druge poslove iz svog djelokruga, u skladu sa zakonom.

- **Sekretarijat za planiranje i uređenje prostora Opštine Bijelo Polje**

Odlukom o organizaciji i načinu rada lokalne uprave opštine Bijelo Polje ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 016/19, 025/19, 034/21, 006/22, 007/22, 031/22, 007/23, 011/23, 023/25) Sekretarijat za planiranje i uređenje prostora između ostalog vrši poslove izrade propisa iz oblasti prostornog planiranja i izgradnje objekata; izradu Programa uređenja prostora Opštine;izradu Izvještaja o stanju uređenja prostora;pripremne poslove na izradi i donošenju lokalnih planskih dokumenata u skladu sa Zakonom o uređenju prostora, pribavlja od organa uprave nadležanog za poslove katastra raspoložive podatke o nadzemnim i podzemnim vodovima sa pripadajućim uređajima i postrojenjima (vodovod, kanalizacija, toplovod, naftovod, elektroenergetski vodovi, elektronski komunikacioni objekti, drenaža, industrijski i drugi vodovi); izdavanje urbanističko-tehničkih uslova; izdavanje građevinske dozvole za izgradnju i rekonstrukciju objekata i izdavanje upotrebne dozvole za te objekte; primjenu propisa za pomoćne objekte i objekte od opšteg interesa;izdavanje izvoda iz planske dokumentacije, vođenje postupka kompletiranja urbanističkih parcela i parcelacije katastarskih parcela u skladu sa usvojenim planskim dokumentima;saradnju sa resornim ministarstvom pri donošenju planskih i razvojnih dokumenata (strategije, planovi, programi i sl.) koji se donose na osnovu posebnih propisa, a kojima se utiče na planiranje prostora ili prostorni razvoj, sve u cilju ostvarivanja i zaštite javnog i pojedinačnog interesa i druge poslove iz svog djelokruga, u skladu sa zakonom.

- **Sekretarijat za izgradnju**

Odlukom o organizaciji i načinu rada lokalne uprave opštine Bijelo Polje ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 016/19, 025/19, 034/21, 006/22, 007/22, 031/22, 007/23, 011/23, 023/25) Sekretarijat za izgradnju između ostalog vrši poslove izgradnje i rekonstrukcije objekata koji se finansiraju iz budžeta Opštine, shodno Programu uređenja prostora;izradu potrebne tehničke dokumentacije, pribavljanje UTU; prijavu građenja za izgradnju i rekonstrukciju objekata koje finansira Opština, shodno Programu uređenja prostora; pripremanje građevinskog zemljišta za izgradnju i rekonstrukciju svih vrsta objekata; komunalno opremanje istog, shodno Programu uređenja prostora; učestvovanje u izradi planova razvoja Opštine;obavljanje geodetskih poslova za potrebe Sekretarijata i drugih poslova, u skladu sa zakonom.

- **Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj**

Odlukom o organizaciji i načinu rada lokalne uprave opštine Bijelo Polje ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 016/19, 025/19, 034/21, 006/22, 007/22, 031/22, 007/23, 011/23, 023/25) Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj između ostalog vrši poslove

unapređenja zaštite životne sredine i stvaranje boljih uslova za razvoj ruralnog područja, zaštitu prirode i prirodnih dobara;izradu propisa i drugih akata koji se odnose na zaštite životne sredine, pripremanje izvješataja o stanju životne sredine na teritoriji Opštine;postupka procjene uticaja na životnu sredinu; vođenje postupka strateške procjene uticaja na životnu sredinu; davanje saglasnosnosti na plan upravljanja otpadom od proizvođača neopasnog otpada; izdavanje dozvole za sakupljanje odnosno transport neopasnog otpada; izdavanje dozvole za preradu odnosno odstranjivanje neopasnog otpada;vršenje popisa neuređenih odlagališta i donošenje plana sanacije; učestvovanje u izradi propisa kojima se uređuje privremeno skladištenje otpada; preduzimanje mjera zaštite objekata prirode koji bi mogli biti ugroženi radovima na pripremi zemljišta i druge poslove iz svog djelokruga, u skladu sa zakonom.

- **Agencija za upravljanje prirodnim dobrima opštine Bijelo Polje**

Odlukom o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću "Agencija za upravljanje prirodnim dobrima opštine Bijelo Polje" ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 066/24) Agencija između ostalog vrši poslove na sprovođenju mjera zaštite prirode u skladu sa ciljevima zaštite, zonama i režimima zaštite; čuva, unapređuje i promoviše zaštićena područja i područja ekološke mreže, obilježava zaštićena područja i područja ekološke mreže; prati stanje u zaštićenim područjima i/ područjima ekološke mreže i dostavlja podatke organu uprave;dostavlja godišnje izvještaje organu lokalne uprave o realizaciji plana upravljanja zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže i druge poslove utvrđene zakonom i aktom.

9.3.Akcioni plan za period 2026 – 2029

Akcioni plan za period 2026 - 2029.

Tabela 36: Akcioni plan za period 2026-2029

ZAKONODAVNO-PRAVNE AKTIVNOSTI

Poseban cilj 1.: *Izmjena postojećeg zakonodavno-pravnog sistema na lokalnom nivou*			
Aktivnost	Mjera / Projekat	Nosioci i partneri	Period realizacije / Rok
Donošenje novih lokalnih odluka o upravljanju otpadom	1.Priprema izmjene Odluke o načinu odvojenog sakupljanja komunalnog otpada na teritoriji opštine Bijelo Polje	-Sekretarijat za stambeno-komunalne poslove i saobraćaj -“Komunalno-Lim” doo	2028.god.
	2.Priprema Odluke o načinu privremenog skladištenja neopasnog građevinskog otpada na teritoriji opštine Bijelo Polje	-Sekretarijat za stambeno-komunalne poslove -“Komunalno-Lim” doo	2027.god.
	3. Priprema Odluke o prikupljanju, prečišćavanju i ispuštanju komunalnih otpadnih voda na teritoriji opštine Bijelo Polje	-Sekretarijat za stambeno-komunalne poslove i saobraćaj -“Vodovod i kanalizacija” doo	2027.god.
	Napomene: Mjera 1: SO Bijelo Polje je donijela Odluku o načinu odvojenog sakupljanja i sakupljanja komunalnog otpada radi obrade, na teritoriji Opštine Bijelo Polje koja je objavljena u "Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 042/26 dana 07.09.2026. godine.Odluka odnosi se na komunalni otpad koji je u Katalogu otpada naveden u grupi 20 i podgrupi 15 01 koja se odnosi na komunalnu otpadnu ambalažu. -Ista je usklađena za Zakonom o upravljanju otpadom, ali neke kategorije 1-19 koje se odnose na neopasnog otpada ili otpad čijom preradom u reciklažnim centrima bi se proizvela energija iz Pravilnika o klasifikaciji otpada i katalogu otpada "Službeni list Crne Gore", br. 059/13 od 26.12.2013, 083/16 (u zavisnosti od otvaranja Reciklažnog centra ili postrojenja za biokompostiranje). Mjera 2. SO Bijelo Polje je donijela Odluku određivanju lokacije za privremeno skladištenje komunalnog i neopasnog građevinskog otpada na teritoriji Opštine Bijelo Polje ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 042/26 od 07.09.2026), ali nije o načinu privremenog skladištenja gradjevinskog otpada.		
Zakonodavno-pravne aktivnosti			

Poseban cilj 1.: *Izmjena postojećeg zakonodavno-pravnog sistema na lokalnom nivou*			
Aktivnost	Mjera / Projekat	Nosioci i partneri	Period realizacije / Rok
	4.Priprema Odluke kojom će propisati način i uslovi organizovanja i obavljanja komunalnih djelatnosti iz okvira nadležnosti Opštine Bijelo Polje	- Sekretarijat za stambeno-komunalne poslove i saobraćaj - vršioci komunalne djelatnosti kojima su posebnim ugovorom povjereni naznačeni poslovi	U roku utvrđenom eventualnom donošenju novog Zakona o komunalnim djelatnostima

Donošenje Odluke o uspostavljanju lokacije za odlaganje građevinskog otpada	5. Priprema odluke o izboru lokacije za odlaganje građevinskog otpada	- Direkcija za imovinu - Sekretarijat za planiranje prostora i održivi razvoj	2027.god.
Donošenje odluka o uspostavljanju lokacija za izgradnju Reciklažnog centra	6. Priprema odluke o izboru lokacija za Reciklažni centar	Direkcija za imovinu Sekretarijat za planiranje prostora i održivi razvoj	2027.god.
	Napomene: Mjera 5. Odluka o određivanju lokacije za privremeno skladištenje komunalnog i neopasnog građevinskog otpada na teritoriji Opštine Bijelo Polje ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 042/26 od 07.09.2026) definiše lokaciju za privremeno skladištenje komunalnog i neopasnog građevinskog otpada na teritoriji Opštine Bijelo Polje na lokaciji "Biokovac-Kumanica", na katastarskoj parceli 1 KO Dobrakovo. Nova Odluka se mora uskladiti sa Zakonom o upravljanju otpadom Državnim planom upravljanja otpadom. Mjera 6. Obzirom na proteste građana i osporavanja izabrane lokacije u KO Zaton Bijelo Polje za izgradnju reciklažnog centra potrebno je pristupiti izradi nove.		

***Poseban cilj 2**.: Uspostavljanje strateškog okvira*

Aktivnost	Mjera / Projekat	Nosioci i partneri	Period realizacije / Rok
Praćenje sprovođenja Plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom u Bijelom Polju za period 2026-2029 god.	1.Priprema izvještaja o sprovođenju Plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom u Bijelom Polju za period 2026-2029 godine	-Sekretarijat za stambenokomunalne poslove i saobraćaj	Najkasnije do 20. maja tekuće za prethodnu godinu.
Sačinjavanje izvještaja o otpadu na godišnjem nivou	2.Godišnji izvještaj o otpadu	-Sekretarijat za stambeno-komunalne poslove i saobraćaj--“Komunalno-Lim” doo	Najkasnije do 31. marta tekuće za prethodnu godinu.
Sačinjavanje izvještaja o stanju ispuštanja otpadnih voda za teritoriju opštine Bijelo Polje na godišnjem nivou	3.Izvještaj o stanju ispuštanja otpadnih voda za teritoriju opštine Bijelo Poljea	-Sekretarijat za stambeno-komunalne poslove i saobraćaj -“Vodovod i kanalizacija” doo	Najkasnije do 31. marta tekuće za prethodnu godinu.

Poseban cilj 3.: *Unapređenje sistema upravljanja otpadom*			
Ažuriranje podataka o otpadu	1.Ažuriranje podataka o otpadu	-Sekretarijat za stambeno-komunalne poslove i saobraćaj -“Komunalno-Lim” doo	Kontinuirano
Unapređenje rada inspekcijskih službi	2.Aktivnosti inspekcijskih službi, na lokalnom i nivou, i izrada predloga za unaprjeđivanje sistema inspekcijskog nadzora u sprovođenju Zakona o upravljanju otpadom	- Sekretarijat za stambeno-komunalne poslove i saobraćaj, -Komunalna inspekcija, -Komunalana policija	Kontinuirano
	3.Kontinuirano uvođenje aktivnijeg sistema saradnje stanovništva i inspekcijskih organa	- Sekretarijat za stam.komunalne poslove i saobraćaj, - Sekretarijat za inspekcijske poslove, - Komunalna policija, - DOO iz oblasti komunalnih djelatnosti, čiji je osnivač Opština Bijelo Polje	Kontinuirano

Poseban cilj 3.: *Unapređenje sistema upravljanja otpadom*			
Unapređenje komunikacije na lokalnom nivou i jačanje javne svijesti građana	Diskusije i javne rasprave	-Sekretarijat za planiranje i uređenje prostora, - Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj, -Sekretarijat za stambeno-komunalne poslove i saobraćaj -Sekretarijat za inspekcijske poslove, -Komunalna policija, - ‘’Komunalno – Lim’’ DOO iz oblasti -Vodovod ‘’Bistrica’’ DOO djelatnosti,	Kontinuirano
	Obavještenja korisnicima štampana na računima za komunalne usluge – novi dizajn računa	-‘’Komunalno-Lim’’ - Vodovod ‘’Bistrica’’ doo	Po potrebi
	Servis za prigovore i prijave	-Sekretarijat za stambeno-komunalne poslove i saobraćaj -Sekretarijat za planiranje i uređenje prostora -Sekretarijat za inspekcijske poslove, -Komunalna policija, DOO -‘’Komunalno – Lim’’ DOO	Kontinuirano

		-Vodovod ‘’Bistrica’’ DOO	
	Organizovanje obilježavanja ekoloških datuma	Sekretarijat za planiranje i uređenje prostora i zaštitu životne sredine Sekretarijat za komunalne poslove	Stalno / najmanje jednom godišnje
	Organizovanje kampanja o značaju kopostiranjanj otpada u ruralnim nasel-jima	- Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj, -prevredna društva čiji je osnivač Opština Bijelo Polje	Kontinuirano

INSTITUCIONALNE AKTIVNOSTI

Poseban cilj 4: *Obezbjeđivanje tehničke podrške održivom sistemu upravljanja otpadom kroz izgradnju i unapređenje neophodne infrastrukture*

Aktivnost / Mjera / Projekat	Nosioci i partneri	Period real-izacije / Rok	Izvori fi-nansiranja	Procjena potrebnih sredstava
Izgradnja regionalnog Reciklažnog centra	Opština Bijelo Polje d.o.o. Vlada Crne Gore	2026-2029.	Opština Bijelo Polje ‘’Komunalno-Lim’’d.o.o. Vlada CG EU fondovi	cca 15 mil.€
Postrojenje za preradu građevinskog otpada	Opština Bijelo Polje ‘’Komunalno-Lim’’ d.o.o.	2026-2029.	‘’Komunalno-Lim’’ d.o.o. EU fondovi	0,8-1mil.€
Tehnološko zatvaranje privremene deponije komunal-nog otpada Dobrakovo	Opština Bijelo Polje ‘’Komunalno-Lim’’ d.o.o.	2026-2029.	‘’Komunalno - Lim’’ d.o.o. Opština B. Polje	150.000
Projektovanje i izgradnja ob-jekta Biokompostane	‘’Komunalno-Lim’’ d.o.o.	2028-2029	’Komunalno-Lim’’ d.o.o.	2.2 mil €

Projektovanje i rekonstrukcija upravne zgrade, radionice, hangara sa uređenjem dvorišta	''Komunalno-Lim'' d.o.o.	2026-2029	'Komunalno-Lim'' d.o.o. Opština Bijelo Polje	3.5 mil €

MEHANIZACIJA I OPREMA								
Poseban cilj 5: *odernizacija mehanizacije u cilju unapređenja selekcije otpada mehanizacije*								
R. br.	Naziv nabavke	Bazna cijena (€)	Kol 2027	Ukupno 2027 (€)	Kol 2028	Ukupno 2028 (€)	Kol. 2029	Ukupno 2029 (€)
1	Drobilica (šreder) za autogume	300.000			1	300.000		
2	Radna mašina Buldozer 20-30t	450.000			1	450.000		
3	Mobilna drobilica (šreder) gusjeničar za komunalni I građevinski otpad	300.000	1	300.000				
4	Kamion sa Ab roll sistemom za navlačenje kontejnera 32-40m^3	210.000	1	210.000				210.000
5	Autodizalica za rad na visinama sa korpom za orezivanje I sječu stabala visina 20 m	170.000			1	170.000		170.000
6	Radna mašina Bager gusjeničar 18-22t	250.000			1	250.000		250.000
7	Nabavka viljuškara 4-5t	60.000	1	60.000				60.000
8	Autočistilica veća 5-6m^3	320.000	1	320.000				320.000
9	Autopodizač za komunalne posude 5-15m^3	170.000			1	170.000	1	170.000
10	Autosmećar 5 -7m^3	135.000	1	135.000	1	135.000	1	135.000
11	Autosmećar 16 m^3	248.000			1	205.000	1	205.000
12	Autosmećar 16 m^3 sa kranom	248.000			1	248.000	1	248.000

13	Autocistijerna 10 m³	200.000					1	200.000
14	Kamion kiper - Grajfer	220.000	1	220.000	1	220.000		
15	Traktor 125 KS sa sopstvenom šasijom I prednjom hidraulikom, sa zadnjom kranskom kosilicom i makazama, dohvata 6 m i plug sa izmjenjivom geometrijom	250.000	1	250.000				
17	Električno vozilo za prevoz putnika i tereta sa homologacijom		1	123.420	1	129.591	1	135.762
17	Električno kiper vozilo (sa zaštitom, mrežastom nadogradnjom i sa usisivačem za lišće);	65.000			1	65.000		
R. br.	Naziv nabavke mehanizacije	Bazna cijena (€)	Kol 2027	Ukupno 2027 (€)	Kol 2028	Ukupno 2028 (€)	Kol. 2029	Ukupno 2029 (€)
18	Mašina za pranje kontejnera i parkovskog mobilijara	30.000		-	1	30.000		
19	Mobilna drobilica (šreder) grana	30.000	-		1	70.000		
20	Kranska kosilica sa tarupom i makazom (cirkular) za sječu grana	90.000	1	90.000				
21	Utovarna mašina	250.000			1	250.000		
22	Kamion kiper dvoosovinac 4x4 za sakupljanje i transport kabastog otpada	195.000	2	390.000	2	390.000	2	390.000
23	Kamion kiper troosovinac 6x4 za sakupljanje i transport kabastog otpada	215.000	2	430.000	2	430.000	2	430.000
24	Prednja četka za tractor sa pompom visokog pritiska i puškom za pranje	45.000			1	45.000		
25	Kamionet kiper za selektirani otpad 5-7m³	105.000	1	105.000	1	105.000	1	105.000
26	Robot za košenje trave	4.000	1	4.000	1	4.000	1	4.000
27	Pumpa za ispumpavanje vode	1.500	1	1.500	1	1.500	1	1.500
28	Mini bager gusjeničar 3-5 t	55.000	1	55.000			1	55.000

29	Usisivač za lišće samo-hodni	10.000	1	10.000	1	10.000		
30	Utovarivač rovokopač	130.000					1	130.000
31	Duvač lišća	1.000	5	5.000	5	5.000	5	5.000
32	Abrol kontejner 32m3 ot-vorenog tipa	9.000	2	18.000	2	18.000	2	18.000
33	Troosna prikolica sa obrtnim krugom za abrol kontejner 32 m3	50.000	1	50.000				
34	Malo terensko vozilo za prevoz radnika i opreme	30.000	1	30.000	1	30.000	1	30.000
35	Trimer za košenje trave	1.500	5	7.500			5	7.500

UNAPREĐENJE PRIMARNE MREŽE SAKUPLJANJA OTPADA				
Poseban cilj 6: *Obezbjeđivanje tehničke podrške održivom sistemu upravljanja otpadom kroz izgradnju i unapređenje neophodne infrastrukture*				
Aktivnost / Mjera / Projekat	Nosioci i partneri	Period realizacije / Rok	Izvori finansiranja	Procjena potrebnih sredstava
Nabavka i postavljanje 10 reciklažnih ostrva (kontejneri 1,1-5 m³ u kućištima) uz otvaranje Reciklažnog centra za 3 godine	-Opština Bijelo Polje -"Komunalno-Lim" doo -Sekretarijat za stambeno-komunalne poslove i saobraćaj	2027-2029.	-Opština Bijelo Polje -"Komunalno-Lim" doo -Sekretarijat za stambeno-komunalne poslove i saobraćaj	90.000

UNAPREĐENJE PRIMARNE MREŽE SAKUPLJANJA OTPADA				
Poseban cilj 7: *Uvođenje sistema „od vrata do vrata“*				
Aktivnost / Mjera / Projekat	Nosioci i partneri	Period realizacije / Rok	Izvori finansiranja	Procjena potrebnih sredstava
Nabavka i podjela 750 kanti za individualna domaćinstva i uvođenje odvojenog sakupljanja reciklabilne i mokre frakcije otpada	-Opština Bijelo Polje -"Komunalno-Lim" doo -Sekretarijat za stambeno-komunalne poslove i saobraćaj	2027-2029.	-Opština Bijelo Polje -"Komunalno-Lim" doo	120.000

			-Sekretarijat za stambeno-komunalne poslove i saobraćaj -EU fondovi	

UREĐENJE NEUREĐENIH DEPONIJA				
Poseban cilj 8: *Sanacija i uređenje neuređenih odlagališta otpada*				
Aktivnost / Mjera / Projekat	Nosioci i partneri	Period realizacije / Rok	Izvori finansiranja	Procjena potrebnih sredstava
Kontinuirano čišćenje i uklanjanje 98 neuređenih odlagališta otpada uz uspostavljanje i proširenje sistema preventivnog video-nadzora na kritičnim lokacijama	-"Komunalno-Lim" doo -Sekretarijat za stambeno-komunalne poslove i saobraćaj	2026-2029.	-Opština Bijelo Polje -"Komunalno-Lim" doo -Sekretarijat za stambeno-komunalne poslove i saobraćaj -EU fondovi	245.000

PJEŠAČKE ZONE I ŠETALIŠTE				
Poseban cilj 9: *Podrška pješačkim zonama*				
Aktivnost / Mjera / Projekat	Nosioci i partneri	Period realizacije / Rok	Izvori finansiranja	Procjena potrebnih sredstava
Nabavka i ugradnja 20 novih korpi godišnje duž pješačkih koridora k ontinuirana nabavka i zamjena parkovskog mobilijara za sitni otpad	-"Komunalno-Lim" doo -Sekretarijat za stambeno-komunalne poslove i saobraćaj	Kontinuirano	-Opština Bijelo Polje -"Komunalno-Lim" doo	9.500 € (po godini ukupno 28.500€)

PREČIŠĆAVANJE OTPADNIH VODA I MULJA				
Poseban cilj 10: *Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda*				
Aktivnost / Mjera / Projekat	Nosioci i partneri	Period realizacije / Rok	Izvori finansiranja	Procjena potrebnih sredstava
Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda, Postrojenje za tretman kanalizacionog mulja	-Opština Bijelo Polje - EU fondovi - Vlada CG - Vodovod 'Bistrica' doo	2027-2029	-Vodovod 'Bistrica' doo -Opština Bijelo Polje - EU fondovi	3.052.800 € (samo za projekat

			- EIB banka -Vlada Crne Gore DOO "Project-Consulting" Podgorica (PROCON) (WBIF) Okvir za zapadni Balkan	postrojenja)
Unapređenje vodosabdijevanja, tretman i odvođenje otpadnih voda Crne Gore	- EU fondovi - Vodovod 'Bistrica' doo - Opština Bijelo Polje		- EU fondovi -Vodovod 'Bistrica' doo Ko-aplikant 1: -Razvojni centar Kosova Đakovica	Maksimum EU finansiranje – 226.933,00 EUR (85.00%) Očekivano ko-finansiranje – 40.047,00 EUR (15.00%)
Opšti cilj projekta: Doprinijeti održivom razvoju životne sredine u pograničnom području između Crne Gore i Kosova kroz poboljšanje zaštite i upravljanja prirodnim resursima. Specific objective of the Action: Unaprijediti zaštitu i upravljanje vodnim resursima u Đakovici i Bijelom Polju Ciljne grupe: Vodovodna preduzeća u opštinama Đakovica, Kosovo i Bijelo Polje, Crna Gora, njihovi stanovnici i korisnici. Krajnji korisnici: Krajnji korisnici su stanovnici prekogranične oblasti i kompletno stanovništvo na Kosovu i u Crnoj Gori.				

INFORMISANOST GRAĐANA I MEDIJSKE KAMPANJE				
Poseban cilj 11: *Unapređenje informisanosti i podizanje nivoa javne svijesti o značaju pravilnog upravljanja otpadom, odvojenog sakupljanja i reciklaže*				
Aktivnost / Mjera / Projekat	Nosioci i partneri	Period realizacije / Rok	Izvori finansiranja	Procjena potrebnih sredstava
Sprovođenje edukativnih i informativnih kampanja o pravilnom postupanju sa otpadom	-"Komunalno-Lim" doo -Sekretarijat za stambeno-komunalne poslove i saobraćaj	Kontinuirano	-Opština Bijelo Polje -"Komunalno-Lim" doo	17.000 € (po godini sve ukupno 51.000€)
Izrada i distribucija informativnoedukativnih materijala	Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj		-Opština Bijelo Polje	
Organizovanje edukativnih aktivnosti u predškolskim ustanovama , osnovnim i srednjim školama	"Komunalno-Lim" doo		-Opština Bijelo Polje -"Komunalno-Lim" doo	
Medijske i digitalne kampanje putem lokalnih medija i društvenih mreža	Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj		-Opština Bijelo Polje	
Kampanje za promociju odvojenog sakupljanja i reciklaže	"Komunalno-Lim" doo		-Opština Bijelo Polje- "Komunalno-Lim" doo	

Promocija ponovne upotrebe, smanjenja nastanka otpada i principa cirkularne ekonomije	"Komunalno-Lim" doo		-Opština Bijelo Polje	
Informisanje građana o lokacijama reciklažnih dvorišta, reciklomata i drugim mogućnostima za odlaganje otpada	Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj		-"Komunalno-Lim" doo	

UPRAVLJANJE BIOOTPADOM				
Poseban cilj 12: *Unapređenje upravljanja biootpadom*				
Aktivnost / Mjera / Projekat	Nosioci i partneri	Period realizacije / Rok	Izvori finansiranja	Procjena potrebnih sredstava
Izgradnja objekta Biokompostane	"Komunalno-Lim" doo	2027-2029	Budžet Opštine Bijelo Polje Eko-fond EU fondovi	2.200.000

10. CILJEVI i PRIORITETI

10.1. Strateški ciljevi

- Uspostavljanje dugoročno održivog, ekološki bezbjednog i ekonomski opravdanog sistema upravljanja komunalnim otpadom u opštini Bijelo Polje, usklađenog sa direktivama Evropske unije.
- Postepeno ukidanje odlaganja rezidualnog miješanog komunalnog otpada koji se trenutno odlaže na privremenu deponiju „Dobrakovo".
- Izgradnja Regionalnog centra za reciklažu upravljanje otpadom u Bijelom Polju ransformaciju komunalnog sistema ka stopi primarne selekcije na izvoru od 50% do kraja 2029.godine.
- Postizanje rasta učešća lokalne zajednice u primarnoj selekciji reciklabilne frakcije i smanjenje mase otpada namijenjenog konačnom odstranjivanju na sanitarnim kadama deponije „Livade"(ostatak komunalnog otpada koji se odlaže).
- Otvaranje "Biokompostana" industrijskog lokalno postrojenje za kontrolisanu razgradnju organskog otpada uz pomoć mikroorganizama, kiseonika i vlage. Krajnji proizvod ovog procesa je prerada biootpada u kompost – visokokvalitetno biođubrivo bogato hranljivim materijama koje se koristi u poljoprivredi i baštovanstvu.
- Prevencija, razvoj i afirmacija principa cirkularne ekonomije (kroz praktično aktiviranje Re –Use centra i dr.) i stimulisanje ponovne upotrebe proizvoda

Tabela 37. *Ciljevi tretmana komunalnog otpada usvojeni u Državnom planu upravljanja otpadom 2025-2029*

Vrsta otpada	Opis cilja	Ciljna godina	Kvantifikovani cilj (t/god)	Pravna referenca

Komunalni otpad	Najmanje 50% otpadnih materijala, kao što su papir, metal, plastika i staklo, iz domaćinstava i drugih izvora u kojima su tokovi otpada slični tokovima kućnog otpada, treba pripremiti za ponovnu upotrebu i recikliranje	2030	96.714	Prema čl. 21 Zakona o upravljanju otpadom
Ambalažni otpad	50% generisanog ambalažnog otpada koji se sakuplja za preradu, uključujući i energetsku obnovu	2030	49.786	Prema čl. 62 Zakona o UO
	35% ambalažnog otpada se reciklira		34.850	
	Recikliranje 40% mase staklene ambalaže		5.638	
	Reciklaža 40% mase papirne i kartonske ambalaže		11.535	
	Recikliranje 50% mase metalne ambalaže		4.760	
	Reciklaža 22,5% mase plastične ambalaže		7.939	
	Reciklaža 10% drvne mase		192	
Biorazgradivi otpad	Maksimalna odložena količina od 75% biorazgradivog otpada generisanog u 2010.	2025	109.500	Prema čl. 27 Zakona o UO
	Maksimalna odložena količina od 50% biorazgradivog otpada generisanog u 2010.	2029	73.000	
	Maksimalna odložena količina od 35% biorazgradivog otpada generisanog u 2010.	2033	51.100	

(Izvor: Državni plan upravljanja otpadom)

10.2. Posebni ciljevi

- Odvojeno sakupljanja i reciklaže kroz primjenu predviđenih opcija sakupljanja i investicija teži se postepenom i realnom približavanju standardima Evropske unije (Okvirna direktiva o otpadu 2008/98/EC) i ispunjavanju nacionalnih ciljeva iz novog Državnog plana upravljanja otpadom. Planira se podizanje stope odvojenog sakupljanja i primarne selekcije suve frakcije na 50% do 2029.godine, uz istovremeno podizanje stope tehničkog i sekundarnog izdvajanja korisnih sirovina (papir, karton, PET, metali) u novom Regionalnom reciklažnom centru (RRC) težeći potpunom i

čistom plasmanu izdvojenog materijala na domaće i regionalno tržište sekundarnih sirovina.

- Uspješna realizacija sakupljanja „od vrata do vrata“u minimalno 50% pojedinačnih domaćinstva do kraja decembra 2029.godine.
- Unapređenje i stabilizacija sistema sakupljanja na cjelokupnoj teritoriji opštine Bijelo Polje, težeći postizanju 50% organizovanog obuhvata stanovništva komunalnim uslugama sakupljanja i transporta.

Tabela 38: Obuhvat stanovništva komunalnim uslugama

Vremenski period	Broj stanovnika
Plan upravljanja komunalnim i neopasnim otpadom u Bijelom Polju 2016-2020.	5300
2026. godina	7744

- Smanjenje stope ponovnog formiranja neuređenih odlagališta otpada na kritičnim lokacijama putem preventivnog video-nadzora i kaznene politike.
- Uvođenje digitalizacije baze podataka komunalne infrastrukture kroz izradu elektronskog Elaborata o postavljanju posuda za sakupljanje komunalnog otpada i GIS sistema.
- Uvođenje odvojenog sakupljanja, ponovne upotrebe i reciklaže otpada sa fokusom na staklenu otpadnu ambalažu, papir i karton, plastiku, gume, otpadno jestivo ulje i druge materijale koji imaju potencijal za dalju upotrebu i reciklažu.
- Povećanje energetske efikasnosti, kroz proizvodnju energije i primjenu rješenja koja doprinose energetskoj efikasnosti, smanjenju emisija i racionalnijem korišćenju resursa.
- Unapređenje zaštite životne sredine, smanjenje aero zagađenja, smanjenje fizičkog zagadjenja vodenih tokova, povećanje bezbjednosti i praćenja sistema upravljanja otpadom primjenom savremenih digitalnih i monitoring rješenja za praćenje procesa, pravovremeno reagovanje u slučaju požara i drugih vanrednih događaja, unapređenje bezbjednosti zaposlenih i infrastrukture i efikasnije upravljanje sistemom.

Tabela 39: *Kvantifikacija ciljeva upravljanja komunalnim otpadom za 2029. godinu*

Vrsta otpada	Opis cilja	Kvantifikovani cilj (t/god)

Komunalni otpad	Najmanje 30% otpadnih materijala, kao što su papir, metal, plastika i staklo, iz domaćinstava i drugih izvora u kojima su tokovi otpada slični tokovima kućnog otpada, treba pripremiti za ponovnu upotrebu i reciklažu	57.048
Ambalažni otpad	35% generisanog ambalažnog otpada koji se sakuplja za preradu, uključujući i energetsku obnovu	34.524
Ambalažni otpad	25% ambalažnog otpada se reciklira Recikliranje 30% mase staklene ambalaže Reciklaža 30% mase papirne i kartonske ambalaže Recikliranje 40% mase metalne ambalaže Reciklaža 15% mase plastične ambalaže Reciklaža 5% drvne mase	24.660 4.189 8.570 3.772 5.243 95
Biorazgradivi otpad	Maksimalna odložena količina od 70% biorazgradivog otpada generisanog u 2010.	102.200

(Izvor: Državni plan upravljanja otpadom)

Tabela 40: *Ciljevi tretmana komunalnog otpada usvojeni Državnim planom upravljanja otpadom 2025-2029. godina*

Vrsta otpada	Opis cilja	Ciljna godina	Komentar
Biorazgradivi otpad[1]	Maksimalna deponovana količina od 75% biorazgradivog otpada generisanog u 2010. Maksimalna deponovana količina od 50% biorazgradivog otpada generisanog u 2010. Maksimalna deponovana količina od 35% biorazgradivog otpada generisanog u 2010.	2025 2029 2033	Prema članu 27 Zakona o upravljanju otpadom
Rezidualni otpad	Tretirano 45% rezidualnog otpada Tretirano 72% rezidualnog otpada Tretirano 100% rezidualnog otpada	2025 2029 2033	Dodatni cilj

(Izvor: Državni plan upravljanja otpadom)

10.3. Ciljevi upravljanja neopasnim građevinskim otpadom

Unapređenje upravljanja neopasnim građevinskim i kabastim otpadom (unapređenjem procesa sortiranja, obrade i pripreme za ponovnu upotrebu i reciklažu neopasnog građevinskog i kabastog otpada, uz sprovođenje mjera za smanjenje njihovog odlaganja i racionalnije korišćenje.

Uspostavljanje nulte stope tolerancije za nepropisno odlaganje građevinskog šuta na javnim površinama i u koritima lokalnih vodotoka.

Osiguravanje neophodne logističke podrške građanima kroz Call centar Komunalne policije kao i uvođenje privrednog društva za organizovano preuzimanje manjih količina čistog šuta (pod uslovom proširene odgovornosti proizvođača ili povjerenih ugovoro poslova sakupljanja otpada).

Izrada stručnih podloga i analiza u saradnji sa Sekretarijatima Opštine Bijelo Polje radi definisanja fiksne mikrolokacije za uspostavljanje novog, modernog postrojenja za preradu i drobljenje inertnog građevinskog otpada.

10.4. Ciljevi upravljanja otpadnim vodama

Ciljevi upravljanja fekalnim vodama odnose se na uspostavljanje održivog sistema upravljanja otpadnim vodama i kanalizacionim muljem koji nastaje u procesu prečišćavanja komunalnih otpadnih voda, u skladu sa Državnim planom upravljanja otpadom za period 2025– 2029.godine i planiranom tehnologijom budućeg planiranog postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u Bijelom Polju.

U fazi izgradnje voda će se koristiti minimalno u svrhu same gradnje, čišćenja gradilišta, kao i za lične potrebe radnika. Na površini terena mogu dospjeti otpadne materije, koje mogu biti opasne i štetne (mašinsko ulje, gorivo i sl.) i tako uticati na kvalitet voda. Vjerovatnoća pojave takvih materija, koje bi značajno uticale na kvalitet zemljišta i eventualno podzemnih voda, ne može se definisati, ali određeni rizik postoji i on se mora svesti na najmanju moguću mjeru adekvatnom organizacijom gradilišta.

U skladu sa važećim propisima, PPOV će postići visok stepen uklanjanja organskog zagađenja (BPK5 i HPK), kao i fosfora, nitrata, amonijaka i sl., tako da neće biti opadanja kvaliteta vode rijeke Lim na mjestu ispusta. Sa stanovišta fizičko-hemijskog zagađenja kvalitet vode rijeke Lim biti značajno bolji u odnosu na sadašnje stanje, jer će se fekalne vode prečišćavati na propisan način.

Smatra se da će izgradnjom planiranog PPOV doći do značajnog poboljšanja kvaliteta vode rijeke Lim, s obzirom da će se spriječeti ispuštanje neprečišćenih voda u rijeku koje mogu uticati na kvalitet bunarskih voda. Glavna potencijalna opasnost u smislu zagađenja voda jeste upravo nepostojeći sistem za prečišćavanje otpadnih voda, kao i nekompletan kanalizacioni sistem. Većina stambenih objekata je priključena na septičke jame a često iste nisu izrađene adekvatno i ne ispunjavaju zahtjeve nepropusnosti .

10.5. Ciljevi upravljanja biootpadom i smanjenja odlaganja otpada

U finansisjkom planu komunalnog preduzeća "Komunalno-Lim" d.o.o. Bijelo Polje za planski period predviđena je izgradnja Biokompostane. Značaj izgradnje ovog postrojenja ogleda se u smanjenju otpada na deponijama jer organski otpad čini oko jedne trećine ukupnog komunalnog otpada, kao i u smanjenju emisije gasova staklene bašte. Kada se organski otpad raspada na klasičnim deponijama bez kiseonika, stvara se metan koji je jak

gas staklene bašte. U kompostanama se ovaj proces odvija kontrolisano uz prisustvo vazduha.

Samim tim se podstiče cirkularna ekonomija pa se otpad se ne baca, već se vraća u prirodu kao prirodna hrana za zemljište, čime se smanjuje potreba za hemijskim đubrivima.

Upravljanje biootpadom za zelenih javnih površina proizvodnja planiranio je izgradnjom gradske biokompostane i upotreba prerađenog biljnog otpada (lišća i pokošene trave) za pravljenje hranljivih mješavina zemlje, čime se eliminiše nabavka vještačkih supstrata.

U toku 2027.godine treba se izraditi Fizibiliti studija za potrebe izgradnje gradske biokompostane, a nakon nje i Glavni projekat. Planskom dokumentacijom na zemljištu gradskog jezgra opštine Bijelo Polje predviđena izgradnja gradske biokompostane bi rješavala problem zelenog otpada iz gradskog naselja Bijelog Polja i svih prigradskih naselja.

Planira se određivanje 5 lokacija na javnim površinama do 2029. godine na kojima će se privremeno postavljati specijalizovani kontejneri za biljni otpad. Za svaku lokaciju biće utvrđeni termini postavljanja i dinamika pražnjenja, uz blagovremeno informisanje građana.

Prioritet pri izboru lokacija imaće područja koja su identifikovana kao kritične tačke nepropisnog odlaganja otpada. Ovim će se postići smanjenje nepropisnog odlaganja biljnog i kabastog otpada, unapređenje komunalnog reda i povećanje količina pravilno sakupljenog otpada.

10.6. Program zaštite zaštićenih područja

Zaštićeni objekti prirode i potencijalni objekti zaštite predstavljaju ograničenje za razvoj drugih djelatnosti. Razvoj u tim područjima podređen je režimu zaštite.

Prisustvo zaštićenih prirodnih dobara i staništa značajnih i zaštićenih vrsta ukazuje na potrebu da se prilikom planiranja i sprovođenja mjera upravljanja otpadom na teritoriji opštine Bijelo Polje posebna pažnja posveti zaštiti prirodnih vrijednosti. To podrazumijeva sprečavanje nepropisnog odlaganja otpada, kontrolu lokacija na kojima postoji rizik od nastanka neuređenih odlagališta, pravovremeno uklanjanje odbačenog otpada i sprovođenje edukativnih aktivnosti usmjerenih na očuvanje zaštićenih područja.

Planirane aktivnosti i eventualno lociranje infrastrukture za upravljanje otpadom potrebno je usklađivati sa režimima zaštite i važećim planskim dokumentima, uz uvažavanje osjetljivosti prirodnih staništa i potrebu očuvanja biodiverziteta.

11. FINANSIJSKI PLAN NABAVKE OPREME I MEHANIZACIJE

Plan i dinamika ulaganja predstavlja okvirnu finansijsku projekciju zasnovanu na procijenjenim vrijednostima investicija sa uključenim PDV-om. Konačna vrijednost pojedinačnih aktivnosti zavisiće od rezultata postupaka javnih nabavki, raspoloživih finansijskih sredstava, dinamike realizacije projekata i obezbijeđenih izvora finansiranja.

11.1.Plan izgradnje i modernizacije infrastrukture

Realizacijom planiranih ulaganja stvoriće se uslovi za dalju modernizaciju sistema upravljanja otpadom, povećanje obuhvata stanovništva organizovanim sistemom sakupljanja otpada, razvoj infrastrukture za primarnu selekciju i ponovnu upotrebu proizvoda, unapređenje upravljanja komunalnom infrastrukturom i ostvarivanje ciljeva definisanih Državnim planom upravljanja otpadom Crne Gore za period 2025–2029.godine.

Tabela 41: *Finansijski plan za infrastrukturu i opremu za planski period*

Infrastruktura		2027. (€)	2028. (€)	2029. (€)	Ukupno (€)
Nabavka kontejnera 1,1 m³	Plastični	30.000	30,000	30,000	90.000
	Metalni	58.000	58.000	58.000	174.000
Nabavka polupodzemnih kontejnera		75.000	75.000	75.000	225.000
Održavanje i remont polupodzemnih kontejnera		10.000	10.000	10.000	30.000
Kontejneri za kabasti i zeleni otpad (koševi)	5m³	25.000	25.000	25.000	75.000
	7m³	30.000	30.000	30.000	120.000
	10m³	35.000	35.000	35.000	105.000
Mobilno reciklažno dvorište					
Reciklomati		40.000	40.000	40.000	120.000
Kante za individualna domaćinstva (12.000 kom.)		16.000	16.000	16.000	48.000
Reciklažna ostrva		30.900	30.900	30.900	92.000
Video-nadzor		20.000	20.000	20.000	60.000
Edukacija i informisanje građana		10.000	10.000	10.000	30.000
Administrativni troškovi		7.000	7.000	7.000	21.000
Projektovanje i rekonstrukcija upravne zgrade, radionice, hangara sa uređenjem dvorišta					3.500.000
Izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda i Postrojenja za tretman kanalizacionog mulja					
Projektovanje i izgradnja objekta Biokompostane					2.200.000
Drobilica grana					
Infrastruktura		2027. (€)	2028. (€)	2029. (€)	Ukupno (€)
Električno kiper vozilo (sa zaštitom, mrežastom nadogradnjom i sa usisivačem za lišće)					
Nabavka kamiona kipera sa duplom kabinom			85.000		85.000
Projektovanje i izgradnja Regionalnog centra za upravljanje otpadom					16.408.879

Izgradnja Regionalnog reciklažnog centra				
Projektovanje i izgradnja postrojenje za preradu građevinskog otpada				1.000.000
Projektovanje i sanacija privremenog odlagališta za komunalni otpad za teritoriju Bijelog Polja				2.600.000
Izgradnja atmosferske kanalizacije I faza za grad i Industrijsku zonu				4.580.094

Realizacija planiranih mjera i aktivnosti, posebno kapitalnih projekata, zavisi od dinamike sprovođenja zakonskih i drugih propisanih procedura, kao i od obezbjeđivanja potrebnih finansijskih sredstava. Predviđeni izvori finansiranja uključuju, pored budžeta Opštine Bijelo Polje, sredstva iz dostupnih nacionalnih i međunarodnih izvora finansiranja, uključujući fondove Evropske unije, zbog čega dinamika realizacije pojedinih aktivnosti može biti uslovljena dostupnošću i odobravanjem sredstava.

11.2. Finansijski plan nabavke mehanizacije

Tabela 42: *Finansijski plan mehanizacije ''Komunalno-Lim" d.o.o.Bijelo Polje*

R. br.	Naziv nabavke mehanizacije	Bazna cijena (€)	Kol 2027	Ukupno 2027 (€)	Kol 2028	Ukupno 2028 (€)	Kol. 2029	Ukupno 2029 (€)
1	Drobilica (šreder) za autogume	300.000			1	300.000		
2	Radna mašina Buldozer 20-30t	450.000			1	450.000		
3	Mobilna drobilica (šreder) gusjeničar za komunalni I građevinski otpad	300.000	1	300.000				
4	Kamion sa Ab roll sistemom za navlačenje kontejnera 32-40m^3	210.000	1	210.000				210.000
5	Autodizalica za rad na visinama sa korpom za orezivanje I sječu stabala visina 20 m	170.000			1	170.000		170.000
6	Radna mašina Bager gusjeničar 18-22t	250.000			1	250.000		250.000
7	Nabavka viljuškara 4-5t	60.000	1	60.000				60.000
8	Autočistilica veća 5-6m^3	320.000	1	320.000				320.000

Analiza postojećeg stanja ukazuje na potrebu kontinuiranog unapređenja infrastrukture za sakupljanje otpada kako bi se obezbijedio pouzdan, efikasan i održiv sistem upravljanja komunalnim otpadom.

Značajan dio postojećih kontejnera nalazi se u višegodišnjoj upotrebi, usljed čega dolazi do njihovog fizičkog habanja, smanjenja funkcionalnosti i povećanih troškova održavanja. Istovremeno, razvoj urbanih zona, izgradnja novih stambenih i poslovnih objekata, kao i potreba za unapređenjem dostupnosti usluge sakupljanja otpada, zahtijevaju uspostavljanje dodatnih lokacija za postavljanje posuda.

Tabela 43: Finansijski plan posebne mehanizacije ''Komunalno-Lim'' d.o.o.Bijelo Polje

R. br.	Naziv nabavke mehanizacije	Bazna cijena (€)	Kol 2027	Ukupno 2027 (€)	Kol 2028	Ukupno 2028 (€)	Kol. 2029	Ukupno 2029 (€)
9	Autopodizač za komunalne posude 5-15m³	170.000			1	170.000	1	170.000
10	Autosmećar 5 -7m³	135.000	1	135.000	1	135.000	1	135.000
11	Autosmećar 16 m³	248.000			1	205.000	1	205.000
12	Autosmećar 16 m³ sa kranom	248.000			1	248.000	1	248.000
13	Autocistijerna 10 m³	200.000					1	200.000
14	Kamion kiper - Grajfer	220.000	1	220.000	1	220.000		
15	Traktor 125 KS sa sopstvenom šasijom I prednjom hidraulikom, sa zadnjom kranskom kosilicom I makazama, dohvata 6 m I plug sa izmjenjivom geometrijom	250.000	1	250.000				
17	Električno vozilo za prevoz putnika i tereta sa homologacijom		1	123.420	1	129.591	1	135.762
17	Električno kiper vozilo (sa zaštitom, mrežastom nadogradnjom i sa usisivačem za lišće);	65.000			1	65.000		
R. br.	Naziv nabavke mehanizacije	Bazna cijena (€)	Kol 2027	Ukupno 2027 (€)	Kol 2028	Ukupno 2028 (€)	Kol. 2029	Ukupno 2029 (€)
18	Mašina za pranje kontejnera i parkovskog mobilijara	30.000		-	1	30.000		
19	Mobilna drobilica (šreder) grana	30.000	-		1	70.000		
20	Kranska kosilica sa tarupom i makazom (cirkular) za sječu grana	90.000	1	90.000				

21	Utovarna mašina	250.000			1	250.000		
22	Kamion kiper dvoosovinac 4x4 za sakupljanje i transport kabastog otpada	195.000	2	390.000	2	390.000	2	390.000
23	Kamion kiper troosovinac 6x4 za sakupljanje i transport kabastog otpada	215.000	2	430.000	2	430.000	2	430.000
24	Prednja četka za tractor sa pompom visokog pritiska i puškom za pranje	45.000			1	45.000		
25	Kamionet kiper za selektirani otpad 5-7m^3	105.000	1	105.000	1	105.000	1	105.000
26	Robot za košenje trave	4.000	1	4.000	1	4.000	1	4.000
27	Pumpa za ispumpavanje vode	1.500	1	1.500	1	1.500	1	1.500
28	Mini bager gusjeničar 3-5 t	55.000	1	55.000			1	55.000
29	Usisivač za lišće samohodni	10.000	1	10.000	1	10.000		
30	Utovarivač rovokopač	130.000					1	130.000
31	Duvač lišća	1.000	5	5.000	5	5.000	5	5.000
32	Abrol kontejner 32m3 otvorenog tipa	9.000	2	18.000	2	18.000	2	18.000
33	Troosna prikolica sa obrtnim krugom za abrol kontejner 32 m3	50.000	1	50.000				
34	Malo terensko vozilo za prevoz radnika i opreme	30.000	1	30.000	1	30.000	1	30.000
35	Trimer za košenje trave	1.500	5	7.500			5	7.500

11.3. Održavanje i modernizacija postojeće opreme

Postojeća mreža polupodzemnih i nadzemnih kontejnera zadržaće se uz kontinuirano održavanje, remont i zamjenu dotrajalih elemenata. Cilj ovih mjera je očuvanje funkcionalnosti i produženje vijeka trajanja opreme. Dinamika ulaganja biće usklađena sa operativnim

potrebama sistema i realnim stanjem na terenu. Za tekuće i investiciono održavanje u planskom periodu predviđena su sredstva u iznosu od 40.000,00 eura.

Slika 19: Polupodzemni kontejneri u Bijelom Polju

U prvoj fazi 2022. godine postavljeno je 15 podzemnih kontejnera dok ih je 2026. godine postavljen 28 uglavnom u urganom dijelu grada i nabavljeno je klasično vozilo koje osim podzemnih može prazniti i klasične kontejnere, što je velika pomoć ostarjelom voznom parku. Uz pomoć Opštine Bijelo Polje Komunalno preduzeće "Lim" nabavilo je novo vozilo za pražnjenje podzemnih kontejnera, vrijedno 183.000 eura. Jedan podzemni kontejner ima površinu 5 puta 3 kubna metra i mijenja čak 8 klasičnih kontejnera od 600 litara.Na ovaj način se doprinosi funkcionalnom i estetskom uređenju grada.

12. INFORMISANJE, EDUKACIJA I UČEŠĆE JAVNOSTI

12.1.Institucionalna podrška i edukacija građana

Informisanje, edukacija i podizanje svijesti javnosti o značaju pravilnog upravljanja otpadom, zaštite životne sredine i razvoja cirkularne ekonomije predstavljaju kontinuiranu aktivnost "Komunalno-Lim" d.o.o. Bijelo Polje. Cilj ovih aktivnosti je informisanje građana i drugih korisnika sistema o pravilnom postupanju sa otpadom.

Sprovođenje kampanja i podizanja svijesti kako bi se promovisalo odvajanje otpada i njegovo propisno odlaganje. Listu neregulisanih deponija je potrebno kontunuirano ažurirati u saradnji sa organizacijama civilnog društva.

I dalje postoji hitna potreba da se otkloni nelegalno odlaganje otpada i korišćenje privremenog odlaganja otpada. Ostaje da se uspostavi infrastruktura za odvojeno prikupljanje i reciklažu otpada širom zemljeInformisanje i edukacija građana predstavljaju važan preduslov za uspješno sprovođenje svih mjera u oblasti upravljanja otpadom.

Potrebno je građane upoznati o značaju selektivnog prikupljanja, reciklaže, ponovne upotrebe i odgovornog odnosa prema životnoj sredini kako se ne bi ponavljale scene protesta građana radi izgradnje Regionalnog centra ili pak reciklažnih dvorišta.

U planskom periodu nastaviće se i intenzivirati edukativne aktivnosti usmjerene posebno na djecu predškolskog i školskog uzrasta, studente i građane. Aktivnosti će obuhvatiti: organizovanje edukativnih radionica, edukativnih kampanja posjete privremenoj deponiji u Dobrakovu kao i posjete sanitarnoj deponiji Livade u Podgorici i jednom Regionalnom reciklažnom centru, radi upoznavanja sa procesima upravljanja otpadom; promociju reciklaže i ponovne upotrebe; informisanje o pravilnom odvajanju otpada; informisanje o radu reciklažnih dvorišta i mobilnih reciklažnih dvorišta; postavljanju rreciklažnih ostrva, saradnju sa mjesnim zajednicama i obrazovnim ustanovama; promotivne kampanje i informativni materijal; organizovanje akcija čišćenja i drugih aktivnosti od javnog značaja.

Kroz neposredno upoznavanje sa procesima rada i sistemom upravljanja otpadom, građani će se informisati o značaju pravilnog odlaganja miješanog komunalnog otpada, o potrebi razdvajanja frakcija, selektivnog sakupljanja i primarne selekcije otpada, reciklaže, ponovne upotrebe materijala i zaštite životne sredine, i tako ih motivisati za aktivno ušešće u donošenju odluka kroz neposredne aktivnosti na terenu i kroz tribine. Građani će se podstaknuti da izraze svoja mišljenja, sugestije i potrebe u cilju stvaranja pretpostavki za kvalitetnije i lakše upravljanje otpadom, a time i unapređenja kvaliteta života i zaštite životne sredine.

Posebna pažnja biće usmjerena na kontinuirano informisanje korisnika o terminima i lokacijama privremenog postavljanja posuda u naslejima u Bijelom Polju i kontejnera, kao i o mogućnostima pravilne predaje građevinskog i drugih posebnih tokova otpada.

Akcenat će bit stavljen na kampanje kojim će se građani dodatno motivisati da učestvuju u odvojenom sakupljanju papira, kartona, plastike, stakla i drugih reciklabilnih materijala, čime se doprinosi razvoju navika odgovornog postupanja sa otpadom i povećanju učešća javnosti u sistemu selektivnog prikupljanja.

Planirane aktivnosti realizovaće se kroz institucionalnu saradnju Lokalne samouprave u Bijelom Polju, Sekretrijata za stambeno-komunalne poslove i saobraćaj, privrednih društava ”Komunalno-Lim”d.oo. Bijelo Polje, Vodovod "Bistrica" d.o.o. Bijelo Polje, Sekretarijata za inspekcijske poslove, Komunalne policije i ostalih nadležnih organa uprave, resornog ministarstva, nadležnih državnih institucija i NVO iz oblasti upravljanja otpadom i zaštite životne sredine.

13. PRAĆENJE REALIZACIJE PLANA I IZVJEŠTAVANJE

13.1. Praćenje realizacije i institucionalna nadležnost za prikupljanje podataka

Za sistematsko prikupljanje, obradu i sistematizaciju podataka o realizaciji svih mjera predviđenih ovim planom nadležan je Sekretarijat za stambeno-komunalne poslove i saobraćaj Opštine Bijelo Polje, „Komunalno-Lim“ d.o.o. Bijelo Polje, Vodovod "Bistrica" Bijelo Polje, Sekretarijat za inspekcijske poslove i Komuinalna policija Opštine Bijelo Polje.

13.2. Dinamika prikupljanja podataka i izvještavanja

- Kontinuirano (na dnevnom i nedjeljnom nivou): Prikupljanje operativnih podataka o količinama sakupljenog komunalnog, kabastog i zelenog otpada, evidencija lokacija i pražnjenja posuda putem sistema video-nadzora, kao i praćenje rada komunalne mehanizacije.
- Kvartalno (na svaka 3 mjeseca): Interni presjek stanja o sprovedenim javnim nabavkama (vozila, kante, kontejneri), stepenu realizacije infrastrukturnih projekata i utrošku finansijskih sredstava, sprovedenom inspekcijskom i komunalnom nadzoru.
- Godišnje izvještavanje izradom godišnjih izvještaja o realizovanim akrivnostima shodno programskoj projekciji na godišnjem nivou.
- Izrada godišneg izvještaja o sprovođenju Lokalnog plana upravljanja otpadom za kalendarsku godinu. Izvještaj se shodno Zakonu o upravljanju otpadom usvaja na Skupštini Opštine Bijelo Polje i nakon usvajanja dostavlja Ministarstvu ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera i Agenciji za zaštitu životne sredine.
- Opštinski nadležni Sekretarijat i lokalno komunalno preduzeće će raditi na izradi informacione baze podataka komunalne infrastrukture (GIS baza komunalne

infrastrukture se ne posjeduje) u sprovođenju i praćenju ovog Plana koristiće za upravljanje otpadom na teritoriji opštine Bijelo Polje. Podaci iz baze koristiće se za praćenje realizacije planiranih aktivnosti, procjenu ostvarenih rezultata i izvještavanje o sprovođenju Plana. Baza će se, u skladu sa realizovanim aktivnostima i raspoloživim podacima, ažurirati tokom perioda važenja Plana i predstavlja njegov prateći digitalni dio.

14. NADZOR I KONTROLA SPROVOĐENJA PLANA

Nadzor i kontrola sprovođenja aktivnosti i mjera vršiće se u skladu sa važećim propisima kojima se uređuje oblast upravljanja otpadom, u okviru nadležnosti Sekretrijat za stambeno-komunalne poslove i saobraćaj, privrednih društava “Komunalno-Lim” d.o.o. Bijelo Polje, i Vodovod Bistrica" d.o.o. Bijelo Polje kao izvršni organi. Inspekcijski nadzor nad sprovođenjem propisa i planiranih aktivnosti u oblasti upravljanja otpadom vršiće Sekretarijat za inspekcijske poslove Opštine Bijelo Polje, dok će komunalni nadzor, u okviru svojih zakonom utvrđenih ovlašćenja vršiti Komunalna policija Opštine Bijelo Polje.

Prema Zakonu o upravljanju otpadom inspekcijski nadzor komunalnog i neopasnog građevinskog otpada vrše komunalni inspektori.

Posebnu pažnju u realizaciji Lokalnog plana potrebno je posvetiti jačanju inspekcijskog i komunalnog nadzora nad sprovođenjem mjera u oblasti upravljanja otpadom. Efikasno sprovođenje planiranih mjera, posebno u dijelu primarne selekcije, pravilnog odlaganja otpada i sprječavanja nepropisnog odlaganja, u značajnoj mjeri zavisi od kontinuiranog i efikasnog nadzora na terenu.

U tom smislu, neophodno je dodatno uključivanje Sekretarijata za inspekcijske poslove Opštine Bijelo Polje i Komunalne policije u realizaciju ciljeva i mjera utvrđenih ovim Planom, uz intenziviranje kontrola na lokacijama na kojima se evidentiraju nepravilnosti i ponavljaju slučajevi nepropisnog odlaganja otpada. Radi obezbjeđivanja kontinuiteta i efikasnosti nadzora, potrebno je razmotriti jačanje njihovih kadrovskih, tehničkih i operativnih kapaciteta, kao i unapređenje koordinacije sa subjektima nadležnim za sakupljanje i upravljanje otpadom.

Posebno je važno obezbijediti redovne kontrole na lokacijama sa povećanim rizikom od nepropisnog odlaganja otpada, kao i pravovremeno postupanje po prijavama građana i uočenim nepravilnostima. Rezultati inspekcijskog i komunalnog nadzora treba da se evidentiraju i koriste za praćenje stanja, planiranje daljih aktivnosti i procjenu efekata sprovedenih mjera.

Što se tiče odlaganja otpada u zoni putnog pojasa potrebno je aktivnije angažovati saobračajnu inspekciju kao nadlležni organ.

Bez odgovarajućeg nivoa nadzora i dosljednog sprovođenja propisa, efekti ulaganja u komunalnu infrastrukturu i opremu za upravljanje otpadom mogu biti značajno umanjeni.

Stoga se jačanje inspekcijskog i komunalnog nadzora smatra važnim preduslovom za uspješnu realizaciju Lokalnog plana, povećanje stepena primarne selekcije, smanjenje nepropisnog odlaganja otpada i ostvarivanje utvrđenih ciljeva upravljanja otpadom.

U zavisnosti od vrste mjere, aktivnosti i obaveze definisane planom, kontrola i praćenje realizacije vršiće se i od strane drugih nadležnih lokalnih i državnih organa i institucija, u skladu sa njihovim zakonom utvrđenim nadležnostima.

Praćenje realizacije plana obuhvatiće kontinuirano praćenje sprovođenja planiranih mjera i aktivnosti, ostvarivanja utvrđenih ciljeva, kao i izvršavanja obaveza svih subjekata uključenih u njegovu realizaciju.

O sprovođenju plana vodiće se odgovarajuća evidencija i pripremati izvještaji u skladu sa zakonom, uključujući godišnje izvještavanje o realizaciji mjera i aktivnosti, ostvarenom napretku i eventualnim odstupanjima od planirane dinamike.

Opština Bijelo Polje će, u okviru svojih nadležnosti, obezbijediti praćenje i izvještavanje o sprovođenju lokalnog plana, kao i preduzimanje odgovarajućih mjera u slučaju utvrđenih nepravilnosti ili odstupanja, u skladu sa važećim propisima.

15. PROCJENA RIZIKA I MJERE UBLAŽAVANJA U UPRAVLJANJU OTPADOM ZA OPŠTINU BIJELO POLJE

Sprovođenje Lokalnog plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom u opštini Bijelo Polje za period 2026–2029. godine može biti izloženo određenim finansijskim, operativnim, projektnim, administrativnim i regulatornim rizicima, kao i rizicima koji se odnose na saradnju i učešće građana i privrede u sistemu upravljanja otpadom.

Finansijski rizici

Imajući u vidu ostvarenu stopu naplate usluga u sistemu upravljanja otpadom, finansijski rizici prvenstveno se odnose na moguće promjene tržišnih cijena reciklažnih sirovina, posebno plastike, koje mogu uticati na prihode od njihove prodaje i ekonomsku održivost pojedinih aktivnosti reciklaže.

Mjera ublažavanja: Kontinuirano praćenje tržišnih cijena reciklažnih sirovina, unapređenje kvaliteta i čistoće izdvojenih materijala, kao i planiranje prihoda uz uvažavanje mogućih tržišnih oscilacija.

Projektni i administrativni rizici

Rizici u ovoj kategoriji mogu se odnositi na trajanje i dinamiku sprovođenja postupaka javnih nabavki, uključujući mogućnost podnošenja žalbi, ponavljanja postupaka ili neuspjeha nabavke, što može uticati na rokove realizacije planiranih projekata i nabavku potrebne opreme i mehanizacije. Dodatni rizik predstavlja međusobna usklađenost aktivnosti različitih učesnika u realizaciji planiranih projekata.

Mjera ublažavanja: Blagovremena priprema tehničke i tenderske dokumentacije, planiranje postupaka javnih nabavki u skladu sa zakonskim rokovima, kontinuirana koordinacija nadležnih organa i privrednih društava, kao i redovno praćenje dinamike realizacije planiranih aktivnosti.

Regulatorni rizici

Ovi rizici se mogu odnositi na izmjene zakonskog i podzakonskog okvira, dinamiku uspostavljanja pojedinih zakonom predviđenih sistema upravljanja posebnim tokovima otpada i promjene obaveza učesnika u sistemu, uključujući primjenu principa proširene odgovornosti proizvođača.

Naročito značaj ima dinamika uspostavljanja i operativnog funkcionisanja sistema proširene odgovornosti proizvođača, (ukoliko operater sistema – sakupljač otpada ima potpisan ugovor i obezbijedjene garancije) od kojeg može zavisiti realizacija pojedinih aktivnosti i obezbjeđivanje odgovarajuće podrške lokalnom sistemu upravljanja otpadom tokom planskog perioda.

Mjera ublažavanja: Kontinuirano praćenje zakonskih i podzakonskih propisa, blagovremeno usklađivanje lokalnih aktivnosti sa važećim regulatornim okvirom i saradnja sa nadležnim državnim organima i drugim učesnicima u sistemu, radi pravovremenog uključivanja Opštine Bijelo Polje u uspostavljene sisteme proširene odgovornosti proizvođača.

Operativni rizici

Operativni rizici prvenstveno se odnose na moguća odstupanja u količini i sastavu generisanog otpada u odnosu na planske projekcije, promjene u dinamici nastajanja otpada, kao i moguće poremećaje u kontinuitetu obezbjeđivanja sirovina za reciklažu (uz uslov otvaranja Reciklažnog centra) i funkcionisanju pojedinih segmenata sistema.

Mjera ublažavanja: Kontinuirano praćenje količina i sastava otpada, unapređenje sistema odvojenog sakupljanja, redovno ažuriranje podataka i prilagođavanje organizacije sakupljanja i tretmana otpada promjenama u njegovim karakteristikama i količinama.

Rizici u vezi sa saradnjom i učešćem građana i privrede

Nedovoljna informisanost i učešće građana i privrednih subjekata, nepravilno odlaganje otpada i nedovoljno razvijene navike odvojenog sakupljanja mogu umanjiti efekte planiranih mjera i otežati ostvarivanje ciljeva Plana. Takođe, nedovoljna prihvaćenost pojedinih infrastrukturnih rješenja u lokalnoj zajednici može uticati na njihovu realizaciju i korišćenje.

Mjera ublažavanja: Kontinuirano sprovođenje aktivnosti informisanja i edukacije, unapređenje komunikacije i saradnje sa građanima, privredom i mjesnim zajednicama, uključivanje javnosti u odgovarajuće faze planiranja i realizacije projekata, kao i jačanje nadzora nad pravilnim odlaganjem otpada.

Prepoznavanje navedenih rizika i sprovođenje odgovarajućih mjera za njihovo ublažavanje predstavljaju važan preduslov za uspješnu realizaciju Lokalnog plana. Kontinuirano praćenje promjena u sistemu upravljanja otpadom, koordinacija nadležnih organa i privrednih društava, blagovremeno planiranje aktivnosti i unapređenje saradnje sa građanima i privredom doprinijeće smanjenju mogućih odstupanja u realizaciji planiranih mjera i ostvarivanju ciljeva Plana u periodu 2026 – 2029.godine.

16. EVALUACIJA

Po isteku planskog ciklusa, u skladu sa zakonskim propisima, pristupiće se izradi Završne procjene (Evaluacije) Lokalnog plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom u Bijelom Polju za period 2026–2029.godine.

Fokus završne procjene biće usmjeren na:

- Sveobuhvatnu analizu ostvarenosti ciljeva: Procjena da li je postignut planirani veći obuhvat stanovništva sistemom, da li je uveden sistem „od vrata do vrata“, da li je uvedena selekcija otpada I u kom obimu, da li je rad Reciklažnog centra omogućio uvođenje cirkularnog "Smanji, ponovo upotrebi, recikliraj" i u kom obimu, da li su uvedeni reciklomati i u kom obimu, da li su uvedeni komposteri bio otpada I u kom obimu, da li su divlje deponije trajno sanirane;

- Finansijsku efikasnost: Analiza odnosa planiranog trogodišnjeg budžeta i realizovanih ulaganja po svim izvorima finansiranja;

- Smjernice za budući period: Rezultati ove evaluacije poslužiće kao stručna i empirijska osnova za izradu narednog lokalnog plana upravljanja otpadom u Bijelom Polju.

Prilog:

Prilog 1. Elaborat o postavljanju komunalnih posuda

Spisak propisa

- Zakon o životnoj sredini ("Sl. list Crne Gore", br. 052/16, 073/19, 073/19, 084/24)
- Zakon o komunalnim djelatnostima("Sl.list CG", br. 055/16, 074/16,002/18, 066/19, 140/22, 84/24)
- Zakon o upravljanju otpadom (Sl. list CG br 034/24,092/24)
- Zakon o zaštiti prirode ("Sl. list Crne Gore", br. 117/26)
- Zakon o lokalnoj samoupravi ("Sl. list Crne Gore", br. 02/18, 034/19, 038/20, 050/22, 084/22, 081/25, 098/25)
- Zakon o izgradnji objekata ("Sl. list Crne Gore", br. 019/25, 092/25, 160/25, 114/26)
- Zakon o bezbjednosti hrane ("Sl. list Crne Gore", br. 57/15, 059/26)
- Zakon o veterinarstvu ("Sl. list Crne Gore", br. 030/12, 048/15, 057/15, 052/16, 043/18, 084/24, 092/25, 014/26, 059/26, 079/26)
- Zakon o finansiranju lokalne samouprave ("Sl. list Crne Gore", br.03/19, 086/22, 05/24, 07/24, 092/25, 149/25, 119/26)
- Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu ("Sl. list RCG", br. 80/05, "Sl. list Crne Gore", br. 40/10, 73/10, 40/11, 27/13, 52/16, 075/18, 084/24 i 070/26)
- Zakon o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu ("Sl. list RCG", br. 80/05 i "Sl. list Crne Gore", br. 73/10 , 40/11, 59/11, 52/16 i 084/24)
- Zakon o uređenju prostora i izgradnji objekata ("Sl. list Crne Gore", br. 064/17, 044/18,063/18, 011/19, 082/20, 086/22, 004/23, 019/25 i 091/25)
- Zakon o upravnom postupku ("Sl. list Crne Gore", br.56/14, 20/15 , 40/16 i 037/17);
- Zakon o inspekcijskom nadzoru ("Sl. list RCG", br. 39/03 i"Sl. list Crne Gore", br. 76/09, 57/11, 18/14, 11/15, 052/16, 084/24 i 064/26);
- Zakon o komunalnoj policiji ("Sl. list Crne Gore", br. 57/14, 034/19);
- Zakon o javnim nabavkama ("Sl. list Crne Gore", br. 074/19, 003/23, 011/23, 084/24, 098/26, 132/26)
- Okvirna direktiva o otpadu (2008/98/EZ),Član 11

- Okvirna direktiva o otpadu, Član 22
- Okvirna direktiva o otpadu, Član 22
- Direktiva o deponijama, Član 5
- Direktiva o ambalaži i ambalažnom otpadu (PPWD), Član 6
- Državni plan upravljanja otpadom za period 2025-2029.godine
- Nacionalna strategija i drugi planski dokumenti i strateška dokumenta iz oblasti upravljanja otpadom
- Nacionalna strategija o klimatskim promjenama (NSKP) do 2030.godine
- Nacionalna strategija održivog razvoja
- Prostorni plan Crne Gore
- Strategija razvoja turizma u Crnoj Gori do 2020.godine
- Uredba o bližim kriterijumima, visini i načinu plaćanja posebne naknade za upravljanje otpadom ("Sl. list Crne Gore", br. 39/12);
- Uredba o načinu i postupku osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpadne ambalaže i rada tog sistema ("Sl. list Crne Gore", br. 42/12);
- Uredba o načinu i uslovima skladištenja otpada ("Sl. list Crne Gore", br. 33/13,65/15);
- Uredba o visini naknada, načinu obračuna i plaćanja naknada zbog zagađivanja životne sredine („Sl. list Crne Gore “, broj 26/97, 9/00; 33/08, 64/09, 040/11, 049/11, 119/22);
- Uredba o vrstama aktivnosti i postrojenja za koje se izdaje integrisana dozvola („Sl. list Crne Gore “, broj 7/08, 075/26);
- Uredba o nacionalnoj listi indikatora zaštite životne sredine („Sl. list Crne Gore “, broj 19/13);
- Pravilnik o klasifikaciji otpada, katalogu otpada, postupcima obrade otpada, odnosno prerade i odstranjivanja otpada ("Sl. list CG", br. 064/24).
- Pravilnik o bližem sadržaju i načinu podnošenja godišnjih izvještaja o sprovođenju planova upravljanja otpadom ("Sl. list Crne Gore", br. 53/12);
- Pravilnik o bližem sadržaju i načinu sačinjavanja Plana upravljanja otpadom proizvođača otpada ("Sl. list Crne Gore", br. 05/13, 021/25);
- Pravilnik o bližim karakteristikama lokacije, uslovima izgradnje, sanitarno – tehničkim uslovima, načinu rada i zatvaranja deponija ("Sl. list Crne Gore", br. 31/13, 025/16);
- Pravilnik o bližim uslovima za upis u registar posrednika i trgovaca otpadom ("Sl. list Crne Gore", br. 46/13 i 21/14);
- Pravilnik o načinu vođenja evidencije otpada i sadržaju formulara o transportu otpada ("Sl. list Crne Gore", br. 50/12, 064/24);
- Pravilnik o postupanju sa građevinskim otpadom ("Sl. list Crne Gore", br. 020/25);
- Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjava Privredno društvo, odnosno preduzetnik koji vrši preradu i/ili odstranjivanje otpada ("Sl. list Crne Gore", br. 064/24);
- Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjava privredno društvo, odnosno preduzetnik koji vrši sakupljanje, odnosno transport otpada ("Sl. list Crne Gore", br. 020/25);
- Pravilnik o uslovima za preradu biootpada i kriterijumima za određivanje kvaliteta produkata organskog recikliranja iz biootpada ("Sl. list Crne Gore", br. 59/13);
- Strateški plan razvoja Opštine Bijelo Polje za period 2022–2026. godine ("Sl. list Crne Gore- opštinski propisi", br 042/26)

- Lokalni plan zaštite životne sredine Opštine Bijelo Polje za period 2020– 2024.godine
- Akcioni plan održivog razvoja Opštine Bijelo Polje
- Akcioni plan biodiverziteta Opštine Bijelo Polje
- Program uređenja prostora Opštine Bijelo Polje za 2026. godinu
- Odluka o komunalnom redu ("Sl. list Crne Gore- opštinski propisi", br. 038/20 od, 024/26)
- Odluka o načinu odvojenog sakupljanja i sakupljanja komunalnog otpada radi obrade, na teritoriji Opštine Bijelo Polje ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 042/26)
- Odluka o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca i načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim kućnim ljubimcima ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 042/26)

OPŠTINA BIJELO POLJE
Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj